

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI

LİMİTED ŞİRKETLERDE ESAS SERMAYE PAYININ
KANUNİ GEÇİŞ HALLERİ

TEZİ YAZAN

Güray GÖÇER

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Selen KARAAĞAÇ

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Gülten Venüs CÖMERT

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Özlem AKINCI ALBAYRAK

(Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN/MAYIS 2024

ONAY SAYFASI

T.C. ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

2022005031 numaralı öğrencimiz olan **Güray GÖÇER** tarafından hazırlanan “**Limited Şirketlerde Esas Sermaye Payının Kanuni Geçiş Halleri**” başlıklı bu tez çalışması jürimiz tarafından **Özel Hukuk Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürlüğünde kalan asıl sureti imzalıdır.)

Üniv. İçi- Asıl Üye- Tez Danışmanı- Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Selen KARAAĞAÇ

(Enstitü Müdürlüğünde kalan asıl sureti imzalıdır.)

Üniv. İçi- Jüri Asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Gülten Venüs CÖMERT

(Enstitü Müdürlüğünde kalan asıl sureti imzalıdır.) (Olumsuz Oyu ile.)

Üniv. Dışı- Jüri Asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Özlem AKINCI ALBAYRAK

(Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Enstitü Müdürlüğünde kalan asıl sureti imzalıdır.)

22.05.2024

Prof. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Kıymetli aileme ve çok sevdiğim Mersin'e.

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

22/05/2024

Güray GÖÇER

TEŞEKKÜR

Okumanın ve eğitimin aydınlatıcılığını henüz çocuk yaşta Toroslar'ın eteklerinde ay ışığında kavrayan ve evlatlarının kaderini değiştiren bir yörük çocuğu, babam Av İsmet GÖÇER'in ve Cumhuriyet'in idealist öğretmenlerinden büyükbabam Mustafa YETİŞEN'in açtığı yoldan yürüyerek ve M. Kemal ATATÜRK'ün *“Yalnız tek bir şeye ihtiyacımız vardır, çalışkan olmak.”* sözünü benimseyerek sürdürdüğüm eğitim hayatımı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki lisans eğitimimin üzerine işbu yüksek lisans süreciyle taçlandırdığım için son derece mutluyum.

Hayat yolculuğumda her zaman yol göstericim olan ablam Av Gözde GÖÇER'e, canım ağabeyim Gökhan GÖÇER'e, ilk öğretmenim güzel annem Meral GÖÇER'e ve kıymetli eşim Ezgi BÖKE GÖÇER'e ve değerli ailesine minnettarım.

İşbu akademik çalışmam boyunca desteklerini esirgemeyen, başta tez danışmanım Selen KARAAĞAÇ ve Venüs CÖMERT olmak üzere kıymetli hocalarıma, Av. Neval GÜZELBABA'ya, değerli meslektaşlarıma, dostlarıma, sevdiklerime ve son olarak zamanlarını, dert ve sevinçlerini paylaştığım tüm müvekkillerime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mersin, 2024

Güray GÖÇER

ÖZ

LİMİTED ŞİRKETLERDE ESAS SERMAYE PAYININ KANUNİ GEÇİŞ HALLERİ

Güray GÖÇER

Yüksek Lisans Tezi, Özel Hukuk Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Selen KARAAĞAÇ
Mayıs 2024, 87 Sayfa

Bu çalışmanın temel amacı, limited şirketlerde esas sermaye paylarının kanuni geçiş halleri konusunu kapsamlı bir şekilde incelemektir.

Limited şirketler günümüzde oldukça yaygın bir işletme modeli olup, bu nedenle esas sermaye paylarının devri konusu oldukça önemlidir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun özellikle esas sermaye paylarının devri konusunda yapılan değişikliklerle birlikte, bu payların devri daha fazla önem kazanmıştır.

Çalışmamızda, esas sermaye payının devri konusunu daha iyi anlayabilmek için başlangıçta limited şirkette esas sermaye ve esas sermaye payı kavramlarına genel bir bakış sunuyoruz. Daha sonra, esas sermaye paylarının kanunu geçiş halleri aşamalarını ayrıntılı bir şekilde ele alıyoruz.

Limited şirkette esas sermaye payının devri sırasında çoğunlukla, bir tarafın ortaklık sıfatı sona ererken diğer tarafın ortaklık sıfatı başlamaktadır. Bu durum, pay devri işleminin sadece tarafları değil, aynı zamanda şirketi de etkilediği anlamına gelir. Bu nedenle, pay devri işlemi büyük öneme sahiptir. Türk Ticaret Kanunu ile limited şirketlerde esas sermaye payının kanuni geçiş halleri konusunda birçok düzenleme yapılmış olmasına rağmen, özellikle miras, eşler arası mal rejimi ve cebri icra yolu işlemine ve uygulamada ortaya çıkabilecek sorunlara yönelik düzenlemeler eksik veya yetersizdir. Bu nedenle, bu çalışmada kanun tarafından düzenlenmeyen veya yetersiz düzenlenen konular, öğretideki farklı görüşler ve Yargıtay kararlarıyla birlikte ele alınmıştır.

Anahtar kelimeler: Esas sermaye payı, limited ortaklıklar, özel iktisap halleri, miras, mal rejimi, cebri icra, Türk Ticaret Kanunu 596. madde.

ABSTRACT

LEGAL TRANSITION STATES OF BASIC CAPITAL PAYMENT IN LIMITED COMPANIES

Güray GÖÇER

Master Thesis, Department of Private Law

Thesis Supervisor: Dr. Selen KARAAĞAÇ

May 2024, 87 Page

The main purpose of this study is to comprehensively examine the issue of legal transition states of capital shares in limited companies.

Limited companies are a very common business model today, so the issue of transfer of capital shares is very important. With the changes made in the Turkish Commercial Code Law No. 6102, especially regarding the transfer of capital shares, the transfer of these shares has become more important.

In our study, we initially present an overview of the concepts of limited company basic capital and basic capital share in order to better understand the issue of transfer of basic capital shares. Then, we discuss in detail the stages of transition to the law on capital shares.

During the transfer of the capital share in a limited company, one party's partnership status ends and the other party's partnership right in the company begins. This means that the share transfer transaction affects not only the parties but also the company. Therefore, the share transfer process has great importance. Although many regulations have been made in the Turkish Commercial Code No. 6102 regarding the legal transition states of the capital share in limited companies, regulations regarding inheritance, spousal property regime and compulsory enforcement procedures and problems that may arise in practice may be missing or inadequate. Therefore, in this study, issues that are not regulated or inadequately regulated by law are discussed together with different views in the doctrine and Supreme Court decisions.

Keywords: Principal capital share, limited partnerships, special acquisition cases, inheritance, property regime, compulsory enforcement, Article 596 of the Turkish Commercial Code.

ÖNSÖZ

Bu çalışmamda Limited Şirketlerde Esas Sermaye Payının Kanuni Geçiş Halleri'ni incelemiş bulunmaktayım. İncelemenin konusu üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Limited Şirketlerde Pay ve Payın Özellikleri detaylı şekilde izah edilmiş olup ikinci bölümde Esas Sermaye Payının Kanuni Geçiş Halleri incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise Esas Sermaye Payının Kanuni Geçiş Halleri ile Edinilmesinin Sonuçları ele alınmıştır.

Hukuk camiasına faydalı olması dileklerimle.

İÇİNDEKİLER

KAPAK.....	i
ONAY SAYFASI.....	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZ.....	vi
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
EKLER LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETLERDE PAY VE PAYIN ÖZELLİKLERİ

1.1. Pay Kavramı	2
1.1.1. Ortaklık Payı.....	2
1.1.2. Esas Sermaye Payı.....	4
1.1.2.1. Esas Sermaye Payının Hukuki Niteliği	4
1.1.2.2. Esas Sermaye Payının Bütünlüğü İlkesi ve Uygulanmasının Kaldırılması	5
1.1.2.3. Limited Şirket Esas Sermaye Payının Senede Bağlanması	6
1.1.2.3.1. İspat Aracı Niteliğindeki Senetler	7
1.1.2.3.2. Nama Yazılı Senetler	8
1.2. Esas Sermaye Payının Aslen İktisabı.....	13
1.2.1. Tanımı.....	13
1.2.2. Türleri	13
1.2.2.1. Kuruluş	14
1.2.2.2. Sermaye Artırımı	14
1.2.2.3. Ticaret Şirketlerinde Yeniden Yapılandırma.....	15
1.3. Esas Sermaye Payının Devren İktisabı.....	16
1.3.1. Tanımı.....	16
1.3.2. Türleri	17
1.3.2.1. Külli Halefiyet ile İktisap	17

1.3.2.2. Cüz'i Halefiyet ile İktisap..... 19

İKİNCİ BÖLÜM

ESAS SERMAYE PAYININ KANUNİ GEÇİŞ HALLERİ

2.1. Genel Olarak.....	20
2.2. Esas Sermaye Paylarının Kanuni Geçiş Halleri ile Edinilmesi	20
2.2.1. Kanuni Geçiş Hallerinin Gerçekleşmesi	20
2.2.2. Miras.....	21
2.2.3. Eşler Arasındaki Mal Rejimi	25
2.2.4. Cebri İcra.....	29
2.3. Esas Sermaye Payı Kanuni Geçişinin Ortaklığa Bildirimi.....	30
2.3.1. Bildirimin Niteliği	32
2.3.2. Bildirimin Tarafları.....	33
2.3.3. Bildirimin Şekli ve Zamanı	34
2.4. Ortaklığın Müktesibi Tanınması veya Reddetmesi.....	36
2.4.1. Müktesibin Ortak Olarak Tanınması	36
2.4.1.1. Tanınmanın Hukuki Niteliği	37
2.4.1.2. Tanınmanın Geçerlilik Şartları.....	37
2.4.2. Ortaklığın Ret Kararı.....	39
2.4.2.1. Ret Kararının Hukuki Niteliği	39
2.4.2.2. Ortaklığın Ret Kararının Geçerlilik Şartları	40
2.4.2.3. Ret Kararının Hukuki Sonuçları	41
2.5. Ret Kararı Verilmesi Hâlinde Ortaklığın Payı Satın Alma Önerisi	42
2.5.1. Sermaye Payının Devri ile Hakkın Kullanımı.....	43
2.5.1.1. Taraflar ve Yetkili Organ.....	44
2.5.1.1.1. Ortaklığın Esas Sermaye Payını Kendi Hesabına İktisabı.....	45
2.5.1.1.2. Ortaklığın Esas Sermaye Payını Ortağı veya Üçüncü Kişi Hesabına İktisabı	46
2.5.1.2. Kapsamı.....	48
2.5.1.3. Şekli.....	49
2.5.1.4. Süre	49

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ESAS SERMAYE PAYININ KANUNİ GEÇİŞ HALLERİ İLE
EDİNİLMESİNİN SONUÇLARI

3.1. Esas Sermaye Payının Kanuni Geçiş Hâlleri ile Edinilmesinin ve Tanınmanın	
Hukuki Sonuçları.....	51
3.1.1. Esas Sermaye Payının Mülkiyetine Etkisi.....	51
3.1.2. Esas Sermaye Payından Doğan Haklara Etkisi	52
3.1.2.1. Malvarlıksal Haklar.....	54
3.1.2.2. Yönetmel Haklar.....	56
3.1.3. Esas Sermaye Payından Doğan Borçlara Etkisi	58
3.1.3.1. Malvarlıksal Nitelikteki Borçlar	58
3.1.3.2. Malvarlıksal Niteliği Olmayan Borçlar.....	59
3.2. Esas Sermaye Payını İktisap Eden Kişinin Pay Defterine Kaydı ve Esas	
Sermaye Payının Geçişinin Ticaret Siciline Tescili	60
SONUÇ.....	63
KAYNAKÇA.....	65
EKLER	72

EKLER LİSTESİ

Ek A. Tez Etik Kurulu İzin İstek/Onay Formu	72
Ek B. Sosyal Bilimler Enstitü Md. Tez Etik Kurulu İzin İstek Yazısı	74
Ek C. Çağ Üniversitesi Rektörlük Makamının Tez Etik Kurulu İzin Yazısı.....	75

GİRİŞ

Limited şirketler, Türk Ticaret Kanunu'nda tanımlandığı üzere, ortak sayısı en az bir, en çok elli olan bir sermaye şirkettir. Bu tür şirketler ticari hayatta birçok işletme sahibi tarafından tercih edilmektedir. Ortaklar, limited şirkete katkılarını "esas sermaye payı" olarak adlandırılan malvarlığı değerleri karşılığında sunarlar. Esas sermaye payı, ortağın şirket üzerindeki hak ve yükümlülüklerinin ölçüsüdür ve genellikle şirketin kuruluşunda veya sonradan artırılan sermayede ortakların paylarını gösteren nama yazılı senetlere bağlanır.

Esas sermaye payının devri, limited şirketin kapalı niteliği nedeniyle Türk Ticaret Kanunu'nda belirli şartlara tabidir. Bu şartlar arasında, payın devri sözleşmesinin yazılı şekilde ve noter onaylı olması, pay devrinin şirkete bildirilmesi, genel kurulun pay devrine onay veya ret vermesi, pay devrinin pay defterine kaydı, ticaret siciline tescil edilmesi ve ilan edilmesi bulunur. Esas sermaye payının devri, limited şirketin ortaklık yapısını ve işleyişini etkileyen önemli bir olaydır. Bu nedenle, pay devrinin hukuki niteliği, şartları, sonuçları ve olası sorunları, limited şirketler hukukunun temel konularından birini oluşturur.

Bu tez çalışmasında, limited şirketlerde esas sermaye payının kanuni geçiş halleri, öğretici görüşleri ve Yargıtay kararları ışığında incelenecektir. Tezin ilk bölümünde, esas sermaye payı kavramı, pay özellikleri ve limited şirketlerde pay hakkında bilgi verilecek. İkinci bölümde, kanuni geçiş halleri ve genel kurulun rolü ele alınacak. Üçüncü bölümde, esas sermaye payının kanuni geçiş halleri ile edinilmesinin sonuçları irdelenecek. Son bölümde ise, elde edilen bulgular özetlenecek ve bazı öneriler sunulacaktır. Bu tez çalışması, limited şirketlerde esas sermaye paylarının devri konusunda bir anlayış geliştirmek ve bu alandaki uygulamalara ışık tutmak amacıyla yapılmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

LİMİTED ŞİRKETLERDE PAY VE PAYIN ÖZELLİKLERİ

1.1. Pay Kavramı

Türk Dil Kurumu'na göre pay kavramı; bir bütünün, birden fazla kişi arasında bölünmüş halinin kişilerden her birine düşen kısmını yani hakkını ifade etmektedir¹. Genel olarak tanımlaması bu şekilde yapılan pay kavramı, limited şirketlerde bir ortağın hak ve borçlarının bir bütünü anlamına gelmektedir². Pay kavramına, hukukumuzda hem Türk Ticaret Kanunu'nda hem Türk Borçlar Kanunu'nda hem de Türk Medeni Kanunu'nda yer alan hükümlerde rastlamak mümkündür³. Türk Ticaret Kanunu'nda pay kavramının tanımına açıkça yer verilmemiş olup limited şirketlerde esas sermaye payının, şirketin esas sermayesine bir ortağın katıldığını ortaya koyan nakdi değer denilebilecektir⁴.

Anonim şirketlerdeki pay kavramı ile limited şirketlerdeki pay kavramı farklı olup bu husus kanun koyucu tarafından Türk Ticaret Kanunu 576/2. madde gerekçesinde ifade edilmiştir⁵. Limited şirketlerde pay kavramı; esas sermaye payının bir kısmı, payın sahipliği ve kıymetli evrak niteliğinde olan hisse senetleri olmak üzere üç anlam taşımaktadır⁶.

1.1.1. Ortaklık Payı

Ortaklık payı, şirket ortaklarının ortaklık sıfatıyla elde ettikleri hak ve borçların tamamı anlamına gelmektedir⁷. Ortaklık payı, bir şirketteki ortaklık sıfatından doğan ve

¹ TDK Sözlük, 2022, sozluk.gov.tr, e.t.: 26/11/2023.

² Halil Arslanlı/Hayri Domanıç, Türk Ticaret Kanunu Şerhi Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, Türk Ticaret Kanunu Şerhi Cilt III, 1989 Yılı Birinci Basıdan Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 104 ve 214-215.

³ Ertan Demirkapı, Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklıkta Payın Devri, 1. Bası, Güncel Yayınevi, İzmir 2008, s.5.

⁴ Hanife Doğrusöz Koşut, Limited Şirkette Nama Yazılı Senede Bağlanmış Esas Sermaye Payının Devir Şartları, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 22, Sayı 1, İstanbul 2016, s.370.

⁵ Türk Ticaret Kanunu m. 576/2 gerekçesi.

⁶ Güvëntürk Kızılyel, Anonim Ortaklıkların Pay Devri ve Sınırlamaları, 1. Bası, Aristo Yayınları, İstanbul 2018, s.7-8.; Ersin Çamoğlu, Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri, 1. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020, s. 12; Serhan Dinç, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre Limited Şirketin Unsurları ile Limited Şirketlerde Pay ve Ortak Kavramları, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 2017b., s. 138-149.

⁷ Çamoğlu, s.13.; Murat Alışkan, Limited Şirket Tarihçe Niteliği, 1. Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul 2013, s.135.

ortak ile şirket arasındaki tüm hukuki ilişkileri içeren bir kavramdır. Bu pay, ortağın şirketteki haklarını, sorumluluklarını ve diğer ilişkilerini kapsar. Ortaklık payı, bir ortağın sahip olduğu esas sermaye payına bağlı olarak belirlenir ve devre konu olan pay kavramını da ifade eder⁸. Ortaklık payı, devredilebilir ve miras yoluyla aktarılabilir, haczedilebilir, rehin olarak verilebilir; ayrıca intifa ve hapis hakkı da bu pay üzerinde kurulabilir⁹. Ortaklık payı, her ortağın limited şirketin sermayesindeki sahip olduğu payın itibari değeriyle aynı anlama gelmemekte olup ortaklık sermayesinin miktarına bağlı olmaksızın devir ve miras durumları hariç bölünemez¹⁰. Esas sermaye payının kanuni geçiş halleri Türk Ticaret Kanunu 595-596. maddede yer almakta olup miras, eşler arasındaki mal rejimi ve icra yoluyla geçiş hallerinde pay kavramı, ortaklık payı ile aynı anlamdadır. Ortaklık payının tespitine ilişkin olarak senet düzenlenmesi mümkündür ve bu senet ispat aracı niteliğindedir¹¹.

Limited şirket esas sermayesi, bir şirketin ortaklarının taahhüt ettiği sermaye paylarının toplamını ifade eder¹². Limited şirket, şahıs şirketlerine benzer özelliklere sahip olabilir ancak temelde bir sermaye şirkettir (Türk Ticaret Kanunu 124/2. madde)¹³. Bu nedenle limited şirketin esas sermayesi, şirketin finansmanını sağlamak adına, özellikle de kredi kullanma ihtimali söz konusuysa önemlidir¹⁴.

Limited şirketlerde, ortaklara ek yükümlülük getirilebilmesi ve kayıtlı sermaye sisteminin bulunmaması, anonim şirketlerden ayrılan özelliklerdir. Bu durum, limited şirketin esas sermayesinin, özellikle bankalardan kredi almak istediğinde kritik bir faktör haline gelmesine yol açar. Yine de anonim şirketlerde olduğu gibi limited şirketin esas sermayesi de yasalarda belirlenen asgari miktarı aşmalı ve şirket sözleşmesinde net bir şekilde belirtilmelidir.

Esas sermayenin nominal değeri, şirket sözleşmesinde zorunlu olarak yer alması gereken unsurlardan biridir (Türk Ticaret Kanunu 576/1-c. madde). Bu tutarın asgari miktarı Türk Ticaret Kanunu 580/1. maddeye göre elli bin Türk Lirası olarak belirlenmiş

⁸ Ercüment Erdem ve Yaşar Can Göksoy, Limited Şirkette Payın Rehni, Prof. Dr. Seyfullah Edis'e Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir 2000, s. 571; Kızılyel, 2018: 7; Demirkapı, s.6; Dinç, s. 138.

⁹ Oruç Hami Şener, Limited Ortaklıklar Hukuku, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s.688.

¹⁰ Dinç, s.150.

¹¹ Dinç, s.150.; Reha Poroy/Ünal Tekinalp/Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019, s.403.

¹² Reha Poroy/Ünal Tekinalp/Ersin Çamoğlu, s. 2723.

¹³ Arslanlı/Domaniç, s.102; Şükrü Yıldız, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 2007, s.76; Şener, s.109.

¹⁴ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s.402.

ve ikinci fıkra ile Cumhurbaşkanı tarafından on katına kadar artırılabilceğı hükme bağlanmıştır. Esas sermayenin elli bin Türk Lirasının altında olması durumunda, limited şirket ticaret siciline tescil edilmez¹⁵.

Limited şirket ortakları, sermayeyi nakit olarak sağladıkları gibi, aynı olarak da sağlayabilirler. Ancak, aynı sermaye olarak sağlanan varlıkların itibari değerleri, şirketin esas sözleşmesinde belirtilmelidir¹⁶.

TTK, limited şirketler bakımından anonim şirketlerden farklı olarak kayıtlı sermaye sisteminin kabulüne izin vermemiştir. Limited şirketlerde yalnızca esas sermaye sistemi kullanılmaktadır¹⁷. Bu nedenle limited şirketlerde kayıtlı sermaye artırımı veya şarta bağlı sermaye artırımından bahsedilemez¹⁸.

1.1.2. Esas Sermaye Payı

Esas sermaye payı, limited şirketlerde ortakların şirket sermayesine sahip oldukları payı ifade eder. Esas sermaye payı, bir malvarlığı değeri ve kanunen devredilebilen bir haktır. Esas sermaye payının devri için yazılı olma, imzaların noterce onanması, genel kurul onayı gibi şartlar aranır. Esas sermaye payının devri, pay sahibinin ortaklık hakkını tamamen veya kısmen başkasına devretmesi anlamına gelir.

1.1.2.1. Esas Sermaye Payının Hukuki Niteliğı

Limited şirketlerde, "*esas sermaye payı*" ifadesi, 6102 Sayılı TTK'nın yürürlüğe girmesiyle ortaya çıkan ve oldukça yeni bir terimdir. Ancak, bu terim eski Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu arasında bir miktar terim farklılığına sahiptir. Türk Ticaret Kanunu'nun gerekçesine göre, "*esas sermaye payı*" teriminin kullanılmasının ana nedeni kavram karmaşasını önlemektir.

Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önceki dönemde, limited şirketlerde esas sermaye payını ifade etmek için kullanılan terimler arasında bir birlik söz konusu değildir. Hatta eski Ticaret Kanunu içinde, aynı kavramı tanımlamak için farklı terimlere başvurulduğu görülmektedir. Örneğin, eski Ticaret Kanunu'nun 520. maddesinde kanun koyucu, esas sermaye payını ifade etmek için "*pay*" terimini tercih etmişken, aynı

¹⁵ Arslanlı/Domaniç, s.103.

¹⁶ Şener, s.116. 25 Kasım 2023 tarihli Resmi Gazete'de yer alan 7887 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile limited şirketler için 10 bin lira olarak öngörülen en az esas sermaye tutarı 50 bin liraya yükseltilmiştir.

¹⁷ Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı, Şirketler Hukuku, Dora Yayıncılık, 9. Baskı, Bursa 2013, s.781.

¹⁸ Alışkan, s.127.

kavramı tanımlamak için 507. maddede "*ortağın sermayesi*" ve 518. maddede "*sermaye payı*" terimlerini kullanmıştır¹⁹.

1.1.2.2. Esas Sermaye Payının Bütünlüğü İlkesi ve Uygulanmasının Kaldırılması

Eski Ticaret Kanunu'nun 507/3. maddesi, devir amacıyla bölünme ve miras taksimi durumları haricinde, ortakların sermayelerinin bölünemeyeceğini düzenliyordu. Yani, şirketin kuruluşundan itibaren ve devamında ortaklar, sadece bir pay sahibi olabiliyorlardı²⁰. Eski Ticaret Kanunu'nda ortağın sermayesinin bölünmemesi ve bir ortağın birden çok paya sahip olamaması prensibi, şirketin ana sermayesinin ortak sayısı kadar bölünmesine neden oluyordu²¹. Yani, esas sermaye bölünürken paylar değil, ortak sayısı temel alınıyordu. Bu ilke, limited şirket esas sermaye payının kolayca el değiştirmesini engelliyordu²². Ancak Türk Ticaret Kanunu 583/3. maddesindeki "*Bir ortak birden fazla esas sermaye payına sahip olabilir*" düzenlemesi ile eski Ticaret Kanunu döneminde var olan ortağın sermayesinin bir bütün olduğu ve bölünemeyeceği ilkesinden vazgeçildi²³.

Türk Ticaret Kanunu'nun getirdiği değişiklikle limited şirket ortakları, şirketin kuruluş anından veya sonrasında devir imkânı ile birden çok sayıda esas sermaye payına sahip olma imkanına kavuştular²⁴. Bu değişiklikle birlikte, payın devri kolaylaştırılarak limited şirketin şahıs şirketi niteliği azaltıldı²⁵. Ortak sayısının pay sayısına eşit olması ilkesine son verilmesi, bir ortağın birçok esas sermaye payını sahiplenebilmesine imkan tanıdı. Bu durum, limited şirket esas sermaye payını anonim şirketteki paya yaklaştırdı²⁶. Bir ortağın birden çok payı olması, payın ekonomik olarak etkinleşmesini sağladı ve ortak istediği paya çeşitli haklar tanıyabilme imkanına sahip oldu²⁷. Bu değişiklikle birlikte, ortaklar esas sermaye paylarının hepsi veya bir bölümünde rehin hakkı kurabilir, bu payları özgürce kullanabilir ve devredebilir hale geldi²⁸.

¹⁹ Demirkapı, s.15.

²⁰ Alışkan, s.146; Yıldız, s.79; Bilgili/Demirkapı, s.624.

²¹ Demirkapı, s.24 vd.

²² Arslanlı/Domaniç, s.214; Pulaşlı, s.2725; Demirkapı, s.25.

²³ Pulaşlı, s.2725; Yıldız, s.81.

²⁴ Şener, s.268.

²⁵ Abuzer Kendigelen, Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, 3. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s.487; Demirkapı, s.31.

²⁶ Kendigelen, s.487; Bilgili/Demirkapı, s.624.

²⁷ Alışkan, s.150.

²⁸ Şener, s.268.

1.1.2.3. Limited Şirket Esas Sermaye Payının Senede Bağlanması

Eski Ticaret Kanunu'nun 503/2. maddesi, limited şirket paylarının senede bağlanamayacağını belirtmiş ancak 518/3. maddesi kıymetli evrak niteliğinde olmadıkça sadece ispat aracı olarak senede bağlanabileceğini ve bu senetlerin devredilemeyeceğini düzenlemişti.

Ancak 6102 Sayılı TTK'nın 593/2. maddesi, *"Esas sermaye pay senetleri ispat aracı şeklinde ya da nama yazılı olarak düzenlenir."* hükmü ile limited şirket esas sermaye payının ispat aracı ya da nama yazılı olarak senede bağlanabileceğini ifade etmiştir. Bu sayede, eski Ticaret Kanunu döneminde sadece ispat aracı olarak düzenlenebilen limited şirket esas sermaye payı, artık nama yazılı olarak da düzenlenebilme imkanına kavuşmuştur. Nama yazılı ya da ispat aracı olarak senede bağlanmayan paylar ise çıplak pay olarak adlandırılmaktadır. Kanunun ifadesinden *"düzenlenir"* ibaresiyle sadece ispat aracı veya nama yazılı olarak düzenlenmesine izin verildiği anlaşılrsa da, hükmün gerekçesi incelendiğinde, *"esas sermaye payının ispat aracı olan bir senede veya nama yazılı bir senede bağlanmasına olanak tanınmaktadır"* ifadesiyle limited şirket esas sermaye payının senede bağlanma zorunluluğu olmadığı vurgulanmıştır²⁹.

Limited şirketlerde esas sermaye payına bağlı senet çıkarılması, anonim ortaklıklardan farklılık gösteren bazı özelliklere sahiptir. Bu farklılıklardan biri anonim şirketlerde esas sermaye payının senede bağlanma zorunluluğunun limited şirketlerde bulunmamasıdır³⁰. Türk Ticaret Kanunu'nun 593/2. maddesi, *"Esas sermaye pay senetleri ispat aracı şeklinde ya da nama yazılı olarak düzenlenir."* dese de madde gerekçesinde esas sermaye payının senede bağlanmasının mecburi olmadığına vurgu yapılarak esnek bir tutum benimsemektedir. Ayrıca, payın nama yazılı senet olarak veya ispat aracı niteliğinde senet olarak çıkarılabilmesi için bu hususların şirket sözleşmesinde belirtilmesi zorunlu değildir³¹.

Limited şirketlerde senede bağlı esas sermaye payının çıkarılmasına dair hangi organın karar vereceği konusunda net bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle, şirket sözleşmesinde karar verme yetkisinin müdürlere ait olmadığı belirtilmediği sürece, çoğu durumda karar verme yetkisinin müdürlere ait olduğu söylenebilir. Ancak,

²⁹ Şener, s.269; Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Tek Kişi Ortaklığı, Anonim ve Limited Ortaklıklar, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s.548.

³⁰ Kendigelen, s.498; Pulaşlı, s.2727.

³¹ Esra Hamamcıoğlu, Aile Tipi Limited Şirketlerde Şirket Sözleşmesi, 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2022, s.191.

müdürlerin bu yetkisinin genel kurula devredilip devredilemeyeceği konusunda Türk Ticaret Kanunu'nda açık bir hüküm bulunmadığından, yetkinin genel kurula devredilmesi için şirket sözleşmesinde özel bir hüküm olması gerekmektedir.

Esas sermaye payının hem ispat niteliğinde hem de nama yazılı olarak çıkarılması durumunda; Türk Ticaret Kanunu'nun 593/2. maddesinin ikinci cümlesinde belirtilen ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri, ağırlaştırılmış veya tüm ortakları kapsayan bir rekabet yasağı düzenlemesi, şirket sözleşmesinde öngörülen önerilmeye muhatap olma, önalım, geri alım ve alım hakları gibi konuların bu senetlerde açıkça belirtilmesi gereklidir. Bu hüküm hem ispat niteliğinde hem de nama yazılı olarak çıkarılan esas sermaye paylarını kapsayan bir düzenlemeyi ifade etmektedir. Maddenin gerekçesine bakıldığında, esas sermaye payının nama yazılı senet olarak düzenlenmesi durumunda, belirtilen konuların senet üzerine yazılması gerektiği ve bu durumun, evrağın şirket sözleşmesine bağlı olduğunu gösterdiği ifade edilmektedir³². Bu konuların senet üzerine yazılması, açıklık ilkesinin bir gerekliliğidir³³. Bu hususların senette yer almaması veya eksik olması durumunda, geçerli bir senetten bahsedilemez³⁴. Ancak Türk Ticaret Kanunu'nun 587/1-j hükmünün 36. maddeye yaptığı atıf nedeniyle, bu kayıtlar üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez³⁵.

1.1.2.3.1. İspat Aracı Niteliğindeki Senetler

Türk Ticaret Kanunu'nun 593/2. maddesi gereğince, limited şirket esas sermaye payları ispat aracı niteliğinde senet olarak düzenlenebilir. Senede bağlı olarak çıkarılan esas sermaye payının temel amacı, payın aidiyetini göstermektir. İspat aracı olarak

³² Gerekçe TTK m. 593/2 “Tasarı bir yenilik getirmekte, esas sermaye payının ispat aracı olan bir senede veya nama yazılı senede bağlanabilmesine olanak tanımaktadır. Esas sermaye payını içeren nama yazılı senet çıkarılması, paya devir ve dolayısıyla dolaşım kolaylığı sağlamaz; Tasarının 595 ve devamı maddelerindeki hükümleri gene geçerli olmakta devam eder ve uygulanır; kanunî bağlam varlığını aynen sürdürür. Bu olanak, 219 limited şirket esas sermaye payını ne anonim şirket payına dönüştürür ne de yaklaştırır. Sadece ispatı ve gereğinde (limited şirkete ilişkin hükümler çerçevesinde) payın devrinde bazı kolaylıklar sağlayabilir. İkinci fıkra uyarınca nama yazılı senede yazılması zorunlu olan hususlar bu senedin şirket sözleşmesine bağlılığını açıkça göstermektedir. İsviçre Tasarısından alınan söz konusu hüküm, hakim İsviçre öğretisinin görüşünü yansıtmakta ve pay defterinin, ortakla ilgili kısmının ortağın elindeki senede yansıtılmasını sağlamaktadır. Ayrıca nama yazılı senet basitkiyetli evrak kaydını içerdği için, ortaklığının bu senetle ileri sürülmesini ortaktan istemek hakkını şirkete vermektedir”.

³³ Ayşegül Sezgin Huysal, Limited Şirketlerde Nama Yazılı Pay Senedinin Hukukî Niteliği, Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 22, Sayı 1, İstanbul 2016, s.326.

³⁴ Bilgili/Demirkapı, s.720; Alışkan, s.156; Söz konusu kayıtların devir sözleşmesinde bulunmaması halinde ise, uygulanacak yaptırımın kanunda düzenlenmediği, bahsi geçen kayıtların devir sözleşmesinde yer almamasının, sözleşmenin geçersizliğine neden olmayacağı, ancak bazı durumlarda devreden sorumluluğunun doğabileceği yönünde bkz: Gerekçe TTK m. 595/1.

³⁵ Huysal, s.326.

düzenlenen senet, ortakların sahip oldukları hakları ispat etme işlevini yerine getirir³⁶. Bu bağlamda, ispat aracı niteliğinde çıkarılan pay senetleri, kıymetli evrak olarak kabul edilmez ve dolayısıyla esas sermaye payının devri için senedin zilyetliğinin devredilmesi gerekmez³⁷.

Esas sermaye paylarının ispat niteliğinde senede bağlanması, özellikle ortak sayısı yoğun olan şirketler için ortaklık haklarının bir kısmının kullanılabilmesinde ibraz yoluyla kolaylık sağlayacaktır³⁸. Nama yazılı pay senetlerinin ibraz edilmesi, ortaklık haklarının doğrudan kullanılmasına olanak tanır, bu da sahip olunan hakların kullanımını etkili bir şekilde gerçekleştirmeyi sağlar³⁹.

İspat aracı niteliğindeki pay senetleri, yalnızca pay sahipliğinin ispatı amacı taşıdığından, bu senede sahip olan ortağın senetten ayrı olarak payını devredebilmesi mümkündür⁴⁰. Esas sermaye paylarının senede bağlanmış olması durumunun, esas sermaye payının konu olduğu hukuki işlemlerin sonuçlarına herhangi bir etkisi olmayacaktır⁴¹. Örneğin, ispat aracı niteliğindeki esas sermaye payının devri ile çıplak payın devri arasında hüküm ve sonuçlar bakımından bir fark bulunmamaktadır. İspat aracı olarak senede bağlanmış esas sermaye payları, kıymetli evrak niteliğine sahip olmadığından, çıplak paylarla aynı nitelikte değerlendirilirler. Çünkü ispat aracı olarak senede bağlanmış esas sermaye payları, limited şirkette payın şahsa bağlı olması durumundan dolayı kıymetli evrak özelliği ve dolaşımının kolaylığı niteliğiyle örtüşmemektedir⁴².

1.1.2.3.2. Nama Yazılı Senetler

Türk Ticaret Kanunu'nun 593/2. maddesi gereğince, limited şirket esas sermaye payları nama yazılı olarak çıkarılabilir. Bu hüküm, limited şirket esas sermaye paylarının

³⁶ Arslanlı/Domaniç, s.221; Melis Gizem Çığsar, Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Rehni (Yüksek Lisans Tezi), Özyeğin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Programı, İstanbul 2018, s.21; Alışkan, s.156.

³⁷ Şener, s.382; Levent Biçer/Esra Hamamcıoğlu, Limited Ortaklıkta Esas Sermaye Payının Rehni, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 2, İstanbul 2013, s.14.

³⁸ Tekinalp, s.480.

³⁹ Nama yazılı pay senedi sahibi olmanın ortağa bir yarar sağlamadığı gibi ortağın durumunu daha da ağırlaştırdığı yönünde bkz: Demirkapı, s.43.

⁴⁰ Hamamcıoğlu, s.190.

⁴¹ Mehmet Sadık Çapa, Anonim ve Limited Şirketlerin Kendi Paylarını İktisap Etmesi, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2013, s.16.

⁴² Turgut Öz, Limited Ortaklıkta Pay Kavramı ve Payın Devri, DergiPark, İÜHFİM, Prof. Sulhi Dönmezer'e Armağan, 2011, s.353; Şener, s.271.

emre veya hamiline yazılı olarak çıkarılamayacağını belirtmektedir⁴³. Bu durum, limited şirketlerin anonim şirketlerden farklı bir uygulamaya tabi olduklarını gösterir.

Limited şirket esas sermaye payının nama yazılı olarak çıkartılması, payın dolaşımında veya devrinde herhangi bir kolaylık sağlamayacaktır⁴⁴. Çünkü payın nama yazılı pay senedine bağlanması durumunda bile payın devri bakımından Türk Ticaret Kanunu'nun 595. madde ve devamındaki hükümleri uygulanacaktır⁴⁵. Limited şirketlerde esas sermaye pay devrini genel kurulun onayına bağlayan kanuni bağlam var olduğu sürece, nama yazılı olarak çıkartılan payın anonim şirketteki paya benzer bir dolaşım avantajı olmayacaktır⁴⁶.

Esas sermaye payının nama yazılı senet olarak çıkarılması durumunda da payın devrine ilişkin olarak Türk Ticaret Kanunu'nun 595. maddesinin gündeme gelmesi, öğreti tarafından eleştirilmiştir⁴⁷. Nama yazılı pay senetlerinin kıymetli evrak niteliğinde olduğunu savunan görüşe göre, kanunun lafzi yorumu Türk Ticaret Kanunu 593/2 maddesinde düzenlenen nama yazılı pay senetlerinin kıymetli evrak niteliğinde olduğunu göstermektedir. Ancak, bu konuda farklı görüşler de öne sürülmüştür⁴⁸. Bazı hukukçular, limited şirketlerdeki nama yazılı esas sermaye paylarının kıymetli evrak niteliğinde olmadığını, bu durumun sadece ispat aracı olarak düzenlendiğini belirtmişlerdir⁴⁹.

Her durumda limited şirketlerde payın devri genel kurul onayına bağlı olduğu sürece, nama yazılı esas sermaye paylarının dolaşım avantajı sağlaması mümkün olmayacaktır. Bu konuda net bir düzenleme olmadığı için hukuki değerlendirmeler değişkenlik gösterebilir.

Limited şirketlerde nama yazılı esas sermaye paylarının kıymetli evrak niteliğinde olup olmadığı konusundaki farklı görüşler değerlendirildiğinde kıymetli evrak niteliğinde değil görüşü bazı hukukçulara göre, limited şirketlerde nama yazılı esas sermaye payları kıymetli evrak niteliğinde değildir. Bu görüş, pay senetlerinin devri için yazılı şekilde yapılma zorunluluğunun bulunmasının, kıymetli evrak doğasına aykırı olduğunu savunur. Bu düşünceye göre, nama yazılı pay senetleri sadece ispat belgesi

⁴³ Şener, s.271.

⁴⁴ TTK'nın genel mantığından hareketle payın devrine kolaylık sağlama amacının olduğu hususunda aksi yöndeki görüş için bkz: Demirkapı, s.41-42.

⁴⁵ TTK Gerekçe m.593/2.

⁴⁶ Yıldız, s.80; Çağrı Kemal Derekaya, Limited Şirketlerde Pay Devri, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022, s.31.

⁴⁷ Kendigelen, s.499; Yıldız, s.81; Demirkapı, s.43.

⁴⁸ Biçer/Hamamcıoğlu, s.76.

⁴⁹ Kendigelen, s.498-499.

olarak kabul edilmelidir⁵⁰. Yani, pay senetleri, pay sahipliğini ve ortaklık sıfatını ispat etmek amacıyla kullanılabilir, ancak bunlar kıymetli evrak değildir. Diğer bir görüş olan kıymetli evrak niteliğinde görüşe göre ise, nama yazılı esas sermaye payları kıymetli evrak niteliğindedir. Bu yaklaşıma göre, Türk Ticaret Kanunu 593/2 maddesindeki düzenleme nama yazılı pay senetlerinin kıymetli evrak niteliğinde olduğunu öne sürer⁵¹. Ancak, bu görüşe karşı çıkanlar, limited şirketlerin şahıs şirketi niteliği taşıması ve esas sermaye paylarının kıymetli evrak vasfında senede bağlanamayacağı gerekçesiyle bu tür pay senetlerinin sadece ispat aracı olarak kabul edilmesi gerektiğini savunurlar⁵². Her iki görüş arasında hala bir uzlaşma olmamış görünmekte ve hukuki nitelendirme konusunda belirsizlik devam etmektedir.

Öğretide limited şirketlerde nama yazılı olarak düzenlenen esas sermaye pay senetlerinin kıymetli evrak niteliğinde olup olmadığı konusunda doktrinde farklı görüşler ortaya konulsa da eski Ticaret Kanunu'nda esas sermaye payının kıymetli evrak niteliğinde olmadığı açıkça düzenlenmesine rağmen Türk Ticaret Kanunu'nda bu yönde bir düzenleme yapılmamış olması dikkat çekmektedir. Bu durum, Türk Ticaret Kanunu 593/2. maddesindeki "*Esas sermaye pay senetleri ispat aracı şeklinde veya nama yazılı olarak düzenlenir.*" hükmünün lafzi yorumuyla değerlendirildiğinde, "*veya*" bağlacının kullanılmış olmasıyla, yasa koyucunun amacının nama yazılı pay senetlerini kıymetli evrak olarak kabul ettiği şeklinde anlaşılabilir⁵³.

Kanun koyucu eğer aksi bir durumu kabul etmiş olsaydı, düzenlemede yalnızca ispat aracı senedini belirterek nama yazılı senetten hiç bahsetmeyebilirdi veya cümleyi "*veya*" bağlacıyla değil, "*ve*" bağlacıyla düzenleyebilirdi. Bu noktada, Türk Ticaret Kanunu 593. maddesinin gerekçesinde "*...nama yazılı pay senetleri basit kıymetli evrak kaydını içerdiği için...*" ifadesi kullanılarak, nama yazılı olarak düzenlenmiş limited şirket esas sermaye pay senedinin açıkça kıymetli evrak niteliğinde olduğu belirtilmiştir⁵⁴.

Türk Ticaret Kanunu 645. maddesi, kıymetli evrakın içerdiği hakkın, senetten bağımsız şekilde öne sürülemeyeceğini ve başka bir kişiye devredilemeyeceğini belirtir. Bu düzenlemeye göre, kıymetli evrak, bir senet içinde yer alan ve bu senede bağlı

⁵⁰ Pulaşlı, 2020b: 9; Öztan, s. 33; Limited şirketlerde nama yazılı pay senedinin devrinin geçerli olabilmesi için genel kurulun onay vermesinin öngörülmüş olması onun kıymetli evrak vasfını ortadan kaldırmayacaktır.

⁵¹ Bahtiyar, s. 456.

⁵² Kendigelen, s. 498-499.

⁵³ Hamamcıoğlu, s.191-192.

⁵⁴ Biçer/Hamamcıoğlu, s.76; Hamamcıoğlu, s.192.

devredilebilir bir hak içermektedir⁵⁵. Dolayısıyla, bir senedin kıymetli evrak olarak kabul edilebilmesi için bu hükmün içerdiği unsurları taşıması gerekmektedir.

Eğer senet üzerinde kıymetli evrak olduğu belirtilmemişse, bu durumda senedin içeriği incelenerek kıymetli evrak niteliğini taşıyıp taşımadığı belirlenmelidir. Özellikle senet içeriğinde çift taraflı ibraz kaydının bulunması, kıymetli evrak niteliğinde olduğunu gösteren bir unsur olarak kabul edilebilir. Bu nedenle, kıymetli evrak olarak kabul edilmek için senedin içeriğinin incelenmesi ve Türk Ticaret Kanunu 645. madde kriterlerini taşıyıp taşımadığının tespit edilmesi önemlidir⁵⁶.

Türk Ticaret Kanunu 654. madde, nama yazılı senetleri şu şekilde tanımlar *"Belli bir kişinin adına yazılı olup da onun emrine kaydını içermeyen ve kanunen de emre yazılı senetlerden sayılmayan kıymetli evrak nama yazılı senet sayılır."* Bu tanıma göre bir senedin nama yazılı senet olarak kabul edilebilmesi için belirli bir kişinin adına yazılması, emre kaydını içermemesi ve kanunen emre yazılı senetlerden sayılmaması gerekmektedir. Bu unsurlar, nama yazılı senetlerin zorunlu özellikleridir⁵⁷.

Türk Ticaret Kanunu 490/2. maddesi ise hukuki işlemle devir sürecini açıklar; buna göre, nama yazılı pay senedinin devri, senet üzerinde ciro işlemi gerçekleştiğinde ve zilyetlik devredildiğinde tamamlanmış olacaktır. Ancak, nama yazılı olarak çıkarılan limited şirket esas sermaye payının devri durumunda, bu durum kanuni bağlamda değerlendirilecek ve Türk Ticaret Kanunu 595. madde uygulanacaktır. Nitekim bu maddede belirtildiği üzere, esas sermaye payının devri için genel kurul onayı şartı aranmaktadır.⁵⁸

Türk Ticaret Kanunu 595. madde hükmü gereği, nama yazılı esas sermaye payının devri için yazılı bir devir sözleşmesi yapılması ve bu sözleşmenin taraflarının imzalarının noter tarafından onaylanması gereklidir⁵⁹. Demirkapı, bu şartların sağlandığı yazılı bir devir sözleşmesinin ve noter onayının, nama yazılı esas sermaye payının devri için gerekli olan yazılı devir beyanını karşıladığını belirtmektedir⁶⁰.

Türk Ticaret Kanunu 595. madde hükmünde zilyetliğin devrinin spesifik olarak belirtilmemiş olmasına rağmen, kıymetli evrak devrine ilişkin genel hükümlerinin geçerli

⁵⁵ Reha Poroy/Ünal Tekinalp, Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, Gözden Geçirilmiş ve Yeniden Yazılmış 22. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s.27.

⁵⁶ Huysal, s.320.

⁵⁷ Poroy/Tekinalp, s.78.

⁵⁸ Şener, s.270.

⁵⁹ Mehmet Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, Güncellenmiş 16. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2022, s.354; Fevzi Topsoy, Şirketler Hukuku Ders Notları, Legal Yayıncılık, İstanbul 2019, s.274.

⁶⁰ Demirkapı, s.41.

olduğu vurgulanmıştır⁶¹. Dolayısıyla, genel kurul onayı alındıktan sonra yapılan yazılı devir sözleşmesi ve noter onayı, senedin zilyetliğinin geçirilmesi anlamına gelir. Şirket esas sözleşmesinde nama yazılı payın devrinde senedin zilyetliğinin kaldırılmasına dair bir hüküm bulunmadığı müddetçe, genel hükümlerin zilyetlik şartı etkilenmeyecektir⁶².

Huysal, Türk Ticaret Kanunu 647/3. madde hükmünden yola çıkarak, noterlerin kanunen devre katılmaları zorunluluğunu belirterek, bu durumu nama yazılı esas sermaye pay senedinin devrine ilişkin noter onayının, kıymetli evrak niteliğiyle çelişmediği olarak değerlendirmektedir ve Huysal'a göre, noterler, bu tür devir işlemlerine zorunlu olarak katılmaktadırlar ve bu, pay senedinin kıymetli evrak niteliğiyle çatışmaz⁶³.

Ayrıca, Huysal'a göre, eğer yazılı devir beyanı zaten pay senedinin üzerine yazılmışsa, noterlik uygulamaları açısından sorun teşkil etmiyorsa, imzaların noter tarafından onaylanmasının pay senedinin üzerinde gerçekleştirilmesi de mümkündür. Yani, imzaların onayı noter tarafından gerçekleştirildiği sürece, bu işlemin pay senedinin üzerinde ya da ayrı bir belge üzerinde yapılması arasında bir sorun olmaz⁶⁴.

Bahtiyar'a göre, nama yazılı esas sermaye paylarının devri, Türk Ticaret Kanunu 595. madde hükümlerine tabi olduğundan ve bu madde gereği, şirket sözleşmesinde aksi kararlaştırılmadıkça devrin geçerli olabilmesi için genel kurul tarafından onaylanması gerektiğinden, bu durum kıymetli evrak niteliği ile çelişmektedir. Bahtiyar, devir için genel kurul onayının Türk Ticaret Kanunu 647/3. madde hükmüne uygun olduğunu belirtir, ancak noter onayının kıymetli evrak vasfı ile çeliştiğini ifade eder⁶⁵.

Bahtiyar'a göre, nama yazılı esas sermaye paylarının kıymetli evrak niteliğinde olduğunun kabul edilmesi durumunda, senet sahibinin ortaklık vasfından kaynaklanan haklarını kullanabilmesi ve pay defterine kaydının yapılabilmesi için senedin şirkete ibraz edilmesi gerekmektedir⁶⁶.

Bahtiyar, bu konuda öneride bulunarak, Türk Ticaret Kanunu'nda ayrıca bir düzenleme yapılarak, yalnızca genel kurul onayının şirket esas sözleşmesi ile kaldırıldığı durumlarda nama yazılı esas sermaye payının çıkarılabileceğini belirtir. Bu düzenleme ile pek çok belirsizliğin önüne geçilebileceğini ifade eder⁶⁷.

⁶¹ Biçer/Hamamcıoğlu, s.77.

⁶² Hamamcıoğlu, s.193-194.

⁶³ Huysal, s.328.

⁶⁴ Biçer/Hamamcıoğlu, s.80.

⁶⁵ Bahtiyar, s.354

⁶⁶ Hamamcıoğlu, s.194.

⁶⁷ Demirkapı, s.41; Hamamcıoğlu, s.194; Koşut, s.369-370.

1.2. Esas Sermaye Payının Aslen İktisabı

Aslen iktisap; bir ortaklıkta, ortaklık hakları ve statüsünün, hiçbir kişiden devralınmadan veya devredilmeden doğrudan ilk elden elde edilmesi anlamına gelir. Yani bu tanım, payın daha önceden bir sahibi bulunmaması durumunu ifade eder⁶⁸. Aslen kazanma; kuruluş aşamasında ve sonradan yapılan sermaye artışlarında veya birleşme ve bölünme gibi yeniden yapılandırma hallerinde ortaya çıkan sahihsiz payların elde edilmesi durumunu ifade eder⁶⁹. Yine aynı şekilde tür değiştirme şeklindeki yeniden yapılandırmada da aslen iktisaptan söz edilmektedir⁷⁰. Bu bağlamda, tescil işlemi kurucu niteliktedir ve ortaklık payının iktisabı ilgili ticaret siciline tescil ile hukuki sonuçlarını meydana getirmektedir⁷¹.

1.2.1. Tanımı

Aslen iktisap, bir kişinin mülkiyet hakkını başka birinin mülkiyet hakkına dayandırmaksızın, hukukun belirlediği koşulların yerine gelmesiyle kazanılması anlamına gelir. Yani aslen iktisap, başkasının rızasının varlığı aranmaksızın direkt olarak hakkın kazanılması anlamına gelmektedir⁷². Ortaklıklar hukuku açısından, esas sermaye payının aslen iktisabı ise esas sermaye payının oluşumuna bağlıdır. Bu durumda esas sermaye payı, taahhüt edildiği anda doğrudan ortaklıktan elde edilir. Yani, payı aslen kazanan kişi, payı ilk kazanan kişi olur⁷³.

1.2.2. Türleri

Ortaklıklar hukuku açısından esas sermaye payının aslen iktisap edilmesi, genellikle şirketin kuruluş aşamasında veya sermaye artırımı sürecinde gerçekleşir. Bununla birlikte; şirketlerin birleşmesi, bölünmesi veya yeni şirketlerin devralınması gibi durumlarda da esas sermaye payının aslen iktisabı söz konusu olur⁷⁴.

⁶⁸ Pulaşlı, s.748; Emine Özdamar, Anonim Şirkette Pay Devri, Adalet Yayınevi, Ankara 2019, s. 39.

⁶⁹ Hakan Çebi, Limited Şirketler Hukuku, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2019, s. 229; Çamoğlu, s.35; Dinç, s.152; Özdamar, s.41.

⁷⁰ Ali Murat Sevi, Anonim Ortaklıkta Payın Devri, 4. Baskı Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, s. 39.

⁷¹ Dinç, s.152; Bahtiyar, s.457.

⁷² Mehmet Serkan Ergüne, Taşınır Mülkiyeti, On İki Levha, İstanbul 2017, s. 63.

⁷³ Sevi, s. 38.

⁷⁴ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 1660b; Pulaşlı, Genel Esaslar, s. 792.

1.2.2.1. Kuruluş

Türk Ticaret Kanunu'nun 585. maddesi uyarınca, limited ortaklıklar, kurucuların niyetlerini belirten bir ortaklık sözleşmesini ticaret sicili müdürlüğünün yetkilendirdiği personel huzurunda imzalayarak limited ortaklık kurulur. Bu sözleşme, kurucuların limited ortaklık kurma niyetlerini açıkça belirtir ve ticaret sicili yetkilendirmesi altındaki personel önünde imzalanır. Şirketin kuruluş aşamasında, esas sermaye payının taahhüdü, ortaklık sözleşmesinde belirtilir. Doktrine göre ise esas sermaye payının oluşumu sadece kuruluşla sınırlı değildir; aynı zamanda şirketin tescil edilerek hukuki olarak tüzel kişilik kazanması da gereklidir. Bu tescil süreci, esas sermaye payının ortaya çıkması açısından kurucu kabul edilmektedir⁷⁵.

1.2.2.2. Sermaye Artırımı

Sermaye artırımı, özel bir sözleşme değişikliğini ifade etmekte olup limited ortaklıklarda sadece genel kurul kararıyla yeni esas sermaye paylarının çıkarılması veya mevcut esas sermaye paylarının itibari değerlerinin artırılması yoluyla gerçekleştirilebilir⁷⁶. İşbu çalışmamızda limited şirketlerin esas sermaye payı konusuna değinildiğinden; bu kavramın yeni esas sermaye paylarının çıkarılması veya hali hazırdaki esas sermaye paylarının değerinin artırılması şeklinde gerçekleşeceğinden de bahsetmek gerekmektedir. Limited ortaklıklarda, sermaye artırımı sermaye taahhüdü veya iç kaynaklardan artırım yoluyla gerçekleştirilebilir. Anonim ortaklıklardan farkı, kayıtlı sermaye veya şartlı sermaye sistemi limited ortaklıklarda kabul edilmemiştir. Bu sebeple de bu hususa ilişkin sermaye artırımı hükümleri bulunmamaktadır⁷⁷.

Türk Ticaret Kanunu'nun 590. maddesinde, sermaye artırımıyla ilgili olarak, ortaklığın kuruluşu, aynı sermaye konuları ve bir işletmenin devralınmasıyla ilgili kurallara uyulması gerektiği belirtilmiştir. Ancak, bu maddeye daha detaylı bir düzenleme getirilen anonim ortaklıklarla ilgili hükümlere doğrudan atıfta bulunulmamıştır⁷⁸. Doktrinde, dış kaynaklardan sermaye artırımıyla ilgili olarak, anonim ortaklıklara ait kuralların limited ortaklıklara kıyasen uygulanması gerektiği üzerinde durulmaktadır⁷⁹.

⁷⁵ Şener, s. 262; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar I, N. S.764; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 1652.

⁷⁶ Şener, s. 206-207.

⁷⁷ Tekinalp, s. 543.

⁷⁸ Şener, s. 204-205.

⁷⁹ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar II, N. s.1732-1733; Yıldız, s.120-121; Tekinalp, s. 543.

1.2.2.3. Ticaret Şirketlerinde Yeniden Yapılandırma

İşbu çalışmamızda limited şirketlerin esas sermaye payı ele alındığından; şirketlerin yeniden yapılandırma türlerinden de bahsetmek gerekmektedir. Ticaret şirketlerinde yeniden yapılandırma başlığı altında, üç ana yapılandırma türü öne çıkar: birleşme, bölünme ve tür değiştirme. Birleşme, bölünme ve tür değiştirme durumlarında, ortaklar esas sermaye paylarını aslen iktisap edebilirler ve birleşme ve bölünme süreçlerinde esas sermaye paylarının devren iktisabı da olanaklıdır⁸⁰.

Birleşmeler genellikle bir birleşme sözleşmesi ve külli halefiyet ilkesi esas alınarak, devralma veya yeni kuruluş biçiminde hayata geçirilebilir⁸¹. Süreklilik ilkesi, birleşmelerin en önemli özelliklerini oluşturmaktadır. Devrolunan ortaklığın ortakları sahip oldukları hakların tam karşılığını, devralınan ortaklıktan talep edebileceklerdir⁸². Eğer bir birleşme devralma şeklinde gerçekleşiyorsa, devralan ortaklık yeni paylar çıkararak devrolunan ortaklığın ortakları için sermaye artırımını ile yeni payları hazır hâle getirir. Süreklilik ilkesi doğrultusunda, devrolunan ortaklığın ortakları da bu payları aslen iktisap eder⁸³.

Bir ortaklığın belirli varlıklarının veya tamamının, kısmi devir ilkesi olan külli halefiyet prensibi çerçevesinde bir veya birden fazla ortaklığa aktarılması durumuna "*bölünme*" denir. Bu süreçte, bölünen ortaklığın ortaklarının, "*ortaklık haklarının devamlılığı ilkesi*" doğrultusunda, varlıklarını devralan ortaklıklarda pay iktisap etmeleri söz konusudur⁸⁴. Bölünme şeklinde gerçekleştirilen yeniden yapılandırmalarda külli halefiyet ilkesinin varlığı, birleşme şeklinde gerçekleştirilen yeniden yapılandırmalardan farklılığı ortaya koymaktadır. Bölünme yöntemiyle gerçekleştirilen yeniden yapılandırmalarda, ortaklığın malvarlıkları bütün haliyle iktisap edilmektedir. Bu tür yeniden yapılandırmalarda, kısmi halefiyet ilkesi geçerlidir. Kısaca ortaklığın parçalara bölünen malvarlığı değerleri devralınır⁸⁵.

Tür değiştirme ise var olan bir ortaklık tipinin Türk Ticaret Kanunu'nun 181. maddesinde belirtilen geçerli tür değişiklikleri çerçevesinde, mevcut ortaklık türünden farklı bir ortaklık türüne dönüşmesidir. Eski Ticaret Kanunu'nda belirtilen durumdan

⁸⁰ Sevi, s. 51-52;

⁸¹ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar I, N. s.141e-f; Fena İpek Kayalı, Türk Ticaret Kanunu'na Göre Birleşmeler, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 18-22, 103-129.

⁸² Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar I, N. s.143b-c.

⁸³ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar I, N. s.149g.

⁸⁴ Mehmet Helvacı, Anonim Ortaklıkların Bölünmesi (Yeniden Yapılandırma Modeli Olarak Bölünme), Beta Yayıncılık, İstanbul 2004, s. 35-37; Tekinalp, s. 724.

⁸⁵ Tekinalp, s. 731

farklı olarak, Türk Ticaret Kanunu'nda devredici tür değişimi kabul edilmemiş, sadece biçim değiştirici tür değişimine olanak tanınmıştır⁸⁶. Biçim değiştirici tür değişimi çerçevesinde, sermaye ortaklıkları, şahıs ortaklıkları ve kooperatifler limited ortaklığa dönüşebilirler. Bu tür değişim süreçlerinde öne çıkan ilkeler, özdeşlik ve süreklilik ilkeleridir⁸⁷.

1.3. Esas Sermaye Payının Devren İktisabı

Devren iktisap, mülkiyetin bir kişiden bir başka kişiye geçmesi olarak bilinmektedir. Ortaklıklar hukukunda da bir payın ilk kez edinilmesinden ziyade, bir başka kişiden devralınması, payın devren iktisabı olarak ifade edilir.

Devren kazanılması kavramı doktrinde geniş ve dar anlamda iki şekilde ele alınmıştır. Geniş anlamda devren kazanma, hem iradi (tasarlanmış) hem de kanuni devir hallerini içerirken⁸⁸, dar anlamda devren kazanma sadece payın hukuki bir işlem ile devralınmasını kapsar⁸⁹.

1.3.1. Tanımı

Devren kazanma, bir payın aslen sahiplerinden ya da daha sonraki sahiplerinden pay devir sözleşmesi veya Türk Ticaret Kanunu 596. madde hükmü uyarınca eşler arası mal rejimi, miras ya da cebri icara yoluyla açık artırmadan alınarak kazanılması sürecini ifade eder⁹⁰. Bu devir işlemi, ortaklar arasında veya esas sermaye payının sahibi ile devralan kişi arasında yapılan bir sözleşme ile gerçekleşebileceği gibi, cebri icra yoluyla satın alınması şeklinde de meydana gelebilir⁹¹. Ayrıca, miras ve eşler arası mal rejimi gibi yasal intikal halleri de devren kazanma sürecine dahil edilir.

Limited şirketlerde esas sermaye payı, devredilebilen bir hak olarak kabul edilmektedir. Ancak, bu devredilebilirlik ilkesi, şirket sözleşmesi tarafından belirlenen şartlar doğrultusunda sınırlanabilir veya belirli koşullara bağlanabilir⁹². Türk Ticaret Kanunu'na göre, şirket sözleşmesi ile ortağın payının devri, Türk Ticaret Kanunu'nda

⁸⁶ Abuzer Kendigelen, Ticaret Şirketlerinde Nev'i Değiştirme -Ticaret Kanunumuzun Düzenlemesi- Tatbikat ve Doktrinin Tutumu-, Makalelerim, Cilt I: 1986-2001, Üçüncü Bası, On İki Levha, İstanbul 2018, s. 14-20.

⁸⁷ Kendigelen, Nev'i Değiştirme, s. 27; Tekinalp, s.745-746.

⁸⁸ Domaniç, s. 1301; Sevi, s. 40-41.

⁸⁹ Sevi, s. 41.

⁹⁰ Dinç, s.154; Pulaşlı, s.749; Çapa, s.18.

⁹¹ Tamer Bozkurt, Şirketler Hukuku, Legem Yayıncılık, Ankara 2020, s. 540; Yıldız, s.136; Çamoğlu, s.35; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s.420; Dinç, s.152.

⁹² Tekinalp, s.556; Çebi, s.229; Pulaşlı, s.749; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s.797.

öngörülen şartlardan daha ağır hale getirilebileceği gibi, tamamen yasaklanması da mümkündür⁹³. Yani şirket ortakları arasında devirle ilgili özel şartlar, sözleşme hükümleriyle belirlenebilir ve bu şartlara uyulması zorunlu hale getirilebilir⁹⁴.

1.3.2. Türleri

Külli halefiyet ve cüz'i halefiyet kavramları, ortaklıklar hukukunda payın devir edilmesi veya iktisap edilmesine ilişkin iki farklı ilkeyi temsil eder.

Külli halefiyet bir kişinin payları bütünüyle devralmasını ifade eder. Yani, bir ortaklıkta, devredilen payların tamamının devralınması durumunu belirtir⁹⁵. Bu ilkenin uygulandığı durumda, bir ortaklık payının devri, genellikle diğer ortaklardan tüm payların satın alınması şeklinde gerçekleşir. Cüz'i halefiyet ise bir kişinin sadece belirli bir payı devralmasını ifade eder. Yani bir ortaklık payının tamamı değil, belirli bir miktarı devredilebilir. Bu ilkenin uygulandığı durumda, bir ortak, sadece belirli bir orandaki payları devredebilir veya sadece belirli bir orandaki payları iktisap edebilir⁹⁶.

Bu iki ilke, ortaklık yapısında payların devriyle ilgili çeşitli esneklikler sunar. Hangi ilkenin uygulanacağı genellikle ortaklık sözleşmesine ve yürürlükteki hukuki düzenlemelere bağlıdır. Bu nedenle, bir ortaklık yapısında külli halefiyet ve cüz'i halefiyetin nasıl uygulandığını belirlemek için ilgili sözleşme ve hukuki düzenlemeler incelenmelidir.

1.3.2.1. Külli Halefiyet ile İktisap

Külli halefiyet ilkesi, bir varlığın devri için ayrı ayrı işlemler yerine bir bütün olarak, tek bir kişiden başka bir kişiye veya birden fazla kişiye geçmesini ifade eder. Bu prensip, ayrı işlemlerin gerekli olmadığı, bir bütün olarak devrin gerçekleşmesini sağlar⁹⁷.

Külli halefiyet ilkesi yalnızca kanuni olarak belirlenen durumlarda geçerlidir ve uygulanır. Ortaklıklar hukukunda payın iktisabı yönünden miras ve ortaklıkların yeniden yapılandırılmasına ilişkin birleşme ve bölünme durumunda söz konusu olmaktadır. Bu

⁹³ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s.797.

⁹⁴ Çamoğlu, s.35; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s.797-802; Yıldız, s. 136; Pulaşlı, s.749; Özer, s.177; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s.420; Ertan Demirkapı/Alı Haydar Yıldırım, İsviçre Borçlar Kanunu'nda Limited Ortaklıklar Hukuku Alanında Yapılan Yeni Düzenleme, Jurix, Cilt: 24, Sayı:3, Haziran 2008 s. 462 e.t. 22.11.2023.

⁹⁵ Mustafa Dural/Turgut Öz, Türk Özel Hukuku Cilt IV, Miras Hukuku, Yenilenmiş 13. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019, s. 12-13.

⁹⁶ Ergüne, s.66-67.

⁹⁷ Mustafa Dural/Turgut Öz, Türk Özel Hukuku Cilt IV, Miras Hukuku, Yenilenmiş 13. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019, s. 12-13.

durumda dikkat edilecek husus, bölünme şeklindeki yeniden yapılandırmada külli halefiyet ilkesi yerine kısmi külli halefiyet ilkesinin uygulanacağıdır⁹⁸.

Miras, bir gerçek kişinin ölümü sonrasında yasal olarak veya miras bırakanın iradesi doğrultusunda gerçekleşen, özel hukuk ilişkilerinin bir tüzel veya gerçek kişiye/kişilere geçmesidir⁹⁹. Miras hukuku çerçevesinde, genellikle külli halefiyet ilkesi geçerli olmakla birlikte istisnaî olarak bazı durumlarda cüz'i halefiyet ilkesinin de uygulandığı haller bulunmaktadır. Cüz'i halefiyet ilkesi, mirasa dahil olan münferit malvarlıklarına ilişkin olarak hak sahibi olduğunda geçerlidir. Bu tür hak sahiplerine ise "vasiyet alacaklıları" adı verilmektedir¹⁰⁰. Külli halefiyet ilkesi perspektifinde değerlendirildiğinde miras bırakanın tüm mirasçıları, yani yasal mirasçıları veya atanmış mirasçıları külli halefler olarak kabul edilir. Mirasçılar, miras ortaklığı sürdüğü sürece, elbirliği mülkiyeti prensipleri kapsamında tereke üzerinde işlem yapma yetkisine sahiptirler¹⁰¹. Limited şirket esas sermaye payının külli halefiyet doğrultusunda iktisabı halinde iktisap eden kişiler, miras bırakan açısından mirasçı sıfatını taşıyan kişiler olacaktır.

Payın mirasla iktisabı, murisin pay üzerindeki mülkiyet hakkına bağlıdır ve herhangi bir işleme gerek olmaksızın miras ortaklığı tarafından devren oluşmasıdır. Ancak Medeni Kanun'un 605. maddesi ile mirasçılara mirası reddetme hakkı tanınmış olup bu hak üç aylık hak düşürücü süre içerisinde kullanılabilir. Mirasçılar tarafından hak düşürücü süre içerisinde mirasın reddi, bozucu bir şart niteliği taşımaktadır. Söz konusu şartın gerçekleşmesi halinde mirasa konu pay, mirasçılar tarafından hiç iktisap edilmemiş olarak kabul edilir¹⁰².

Birleşmeye ilişkin özellikler çerçevesinde, devrolunan ortaklığın varlıkları, devralan ortaklık tarafından külli halefiyet ilkesine göre devralınmıştır. Dolayısıyla, devrolunan ortaklıkların varlık değerleri arasında kendi payları bulunuyorsa, devralan ortaklık bu payları devren iktisap etmiş olmaktadır¹⁰³.

Bölünme şeklindeki ticaret şirketlerinin yeniden yapılandırılmasında genel kural aslen iktisap olmakla beraber bazı durumlarda devren iktisap da söz konusu olmaktadır¹⁰⁴.

⁹⁸ Tekinalp, s.731.

⁹⁹ Bülent Köprülü, Miras Hukuku Dersleri, Genişletilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1985, s.5-6.

¹⁰⁰ Dural/Öz, s.15-16.

¹⁰¹ Dural/Öz, s.461-462.

¹⁰² Köprülü, s.367; Dural/Öz, s.419 vd.

¹⁰³ Sevi, s.51; Tekinalp, s.713.

¹⁰⁴ Demir, s.22 ve 163.

1.3.2.2. Cüz’i Halefiyet ile İktisap

Cüz’i halefiyet ilkesi, malvarlığın ayrı ayrı tasarruf işlemi gerçekleştirilerek bir kimseden başka bir kimseye aktarılmasıdır¹⁰⁵. Esas sermaye paylarının devren iktisabı bağlamında, miras, ticaret şirketlerinin yeniden yapılandırılmasına yönelik birleşme ve bölünme durumlarında genellikle külli halefiyet ilkesinden bahsedilmektedir. Ancak, sözleşme, vasiyet, cebri icra, eşler arasındaki mal rejimi ve mahkeme kararı gibi durumlar neticesinde esas sermaye payının iktisabında cüz’i halefiyet ilkesi daha belirgin bir şekilde uygulanmaktadır.

Esas sermaye payının sözleşme yoluyla iktisabı hem borçlandırııcı hem de tasarruf işlemlerini içerir. Türk Ticaret Kanunu 595. maddesinin gerekçesine¹⁰⁶ göre devir taahhüdü doğuran işlemler tek taraflı olabilir ancak devir işlemi kesinlikle sözleşme ile gerçekleştirilmelidir.

¹⁰⁵ Ergüne, s.66-67.

¹⁰⁶ Arslan Kaya, Gerekçeli, Karşılaştırmalı- Notlu Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu’nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun, Beta Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 667.

İKİNCİ BÖLÜM

ESAS SERMAYE PAYININ KANUNİ GEÇİŞ HALLERİ

2.1. Genel Olarak

Esas sermaye payının iktisabı, payın bir kişiden başka birine geçişini ifade eder. Bu geçiş, çeşitli yollarla gerçekleşebilir ve genellikle sözleşme, vasiyet, cebri icra, eşler arasındaki mal rejimi veya mahkeme kararı gibi durumlarla ilişkilendirilir.

Türk Ticaret Kanunu'nda esas sermaye payının geçiş halleri; devir, miras, eşler arasındaki mal rejimi ve icra olmak üzere düzenlenmiştir. Türk Ticaret Kanunu'nun 595. maddesinde devir, 596. maddesinde ise miras, eşler arasındaki mal rejimi ve icra yoluyla esas sermaye payının devri konularını ele alınmıştır. Miras, eşler arasındaki mal rejimi ve icra Türk Ticaret Kanunu'nun 596. maddesinde birlikte düzenlenmiş olmakla beraber söz konusu esas sermaye payının geçiş halleri, payın geçişi ve ortaklığa tanınan öneri hakkı yönünden ortak kurallara bağlıdır.

Ticaret Kanunu 596 hükmünün gerekçesine göre; belirtilen bu iktisap durumlarının devre göre özellik gösterdiği ve payın tamamen kanun gereği geçtiği ifade edilmektedir. Yani bu durumda hukuki bir işlem den söz edilmemekte olup kanuni bir durum söz konusudur¹⁰⁷.

Türk Ticaret Kanunu'nun 596. maddesinde “...tüm haklar ve borçlar, genel kurulun onayına gerek olmaksızın, esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçer.” düzenlemesi yer almaktadır. Söz konusu düzenlemeden anlaşılacağı üzere esas sermaye payının miras, eşler arası mal rejimi ve icra yoluyla iktisabı durumunda ortaklığın onayı gerekmemektedir ve payın devri hususunda söz konusu olan cari şart ile ortaklık sözleşmesinde yer alan şartların bir etkisi bulunmamaktadır.

2.2. Esas Sermaye Paylarının Kanuni Geçiş Halleri ile Edinilmesi

2.2.1. Kanuni Geçiş Hallerinin Gerçekleşmesi

Limited şirketlerde esas sermaye payının iradi devri, Türk Ticaret Kanunu'nda genel kurul onayına bağlı olarak düzenlenmiştir. Türk Ticaret Kanunu'nun 595. madde hükmüne göre esas sermaye payının devri sözleşmesi, kural olarak imzaların noter huzurunda onaylanması ve esas sermaye payının devrine ilişkin sözleşmenin genel kurul

¹⁰⁷ Kaya, s. 669.

tarafından onaylanması ile gerçekleştirilir. Söz konusu durumun istisnası, şirket sözleşmesi ile onay alınmasının kaldırılmasıdır. Türk Ticaret Kanunu'nun 595. madde hükmüne göre esas sermaye payının devri, şirket sözleşmesi ile yasaklanabilir.

Esas sermaye payının miras, eşler arasındaki mal rejimi, cebri icra gibi tarafların iradesi dışında iktisap edilmesi, yani kanuni geçiş hallerinden birinin gerçekleşmesi, durumunda kanuni bir hüküm¹⁰⁸ ile iktisap gerçekleşmiş olacaktır. Limited şirket, iktisabından öğrenildiği andan itibaren başlamak üzere üç ay içerisinde esas sermaye payının iktisap edildiği yeni kişiyi onaylamayı reddedebilecektir. Bu durumun gerçekleşmesi halinde ret kararının geriye etkili olarak hüküm doğurması söz konusu olacaktır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 596/1. madde hükmüne göre esas sermaye payının kanuni geçiş hallerinden birinin gerçekleşmesi ile iktisap edilmesi durumunda tüm hak ve borçlar şirket genel kurulunun onayı gerekmeksizin “*ipso iure*” iktisap eden kişiye geçecektir¹⁰⁹. Türk Ticaret Kanunu'nun 596/1. madde hükmünde esas sermaye payının kanuni geçiş halleri ile iktisap edilmesinde hakların niteliğine ilişkin olarak herhangi bir ayrıma yer verilmemiştir. Bu durumdan görüleceği üzere esas sermaye payına bağlı olan tüm mali haklar ve yönetsel haklar iktisap eden kişiye geçmektedir. Bu durumda önem arz eden husus, ön alım, geri alım hakları, veto, genel kurul kararı alınırken eşitlik halinde üstün oy hakkı gibi haklar, esas sermaye payının kanuni geçiş hallerinden herhangi biriyle gerçekleşmesi halinde sona erecektir¹¹⁰. Esas sermaye payına ilişkin hakların yanında sermaye payı borcunu ödeme, ek ödeme yükümlülüğü, sır saklama yükümlülüğü, rekabet etmeme yükümlülüğü gibi yükümlülükler de esas sermaye payını kanuni geçiş hallerinden biri ile iktisap eden kişiye geçecektir¹¹¹.

2.2.2. Miras

Miras; bir kimsenin ölümü sebebiyle kanunda öngörülen kişilere yani mirasçılara malvarlığının intikal etmesidir. Başka bir deyişle miras; bir kimsenin ölümü sebebiyle özel hukuk ilişkilerinin tümünün mirasçılara intikal etmesidir¹¹². Miras hukukundaki temel kavramlardan biri ise terekedir. Tereke, ölen bir kişinin gerideki bıraktığı devredilebilir haklarının, mallarının, alacaklarının ve borçlarının tümünü ifade

¹⁰⁸ Şener, s. 337.

¹⁰⁹ Pulaşlı, s. 2048.

¹¹⁰ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 1672.

¹¹¹ Şener, s. 338.

¹¹² Dural/Öz, s. 5.

etmektedir¹¹³. Türk Medeni Kanunu’nda “tereke” kavramı yerine “malvarlığı” kavramı kullanılmış olup bir kimsenin öldüğü zamana kadar edinmiş olduğu malvarlığı ile ölümünün ardından mirasçılara geçen terekenin aynı olduğu kabul edilmektedir¹¹⁴.

Türk Medeni Kanunu’nun 580. maddesine göre mirasbırakanın mirasçıları, kural olarak mirasbırakanın ölümü anında sağ kalan şahıslardır. Bu hususun istisnası, Türk Medeni Kanunu’nun 582. maddesi uyarınca ceninin sağ olarak doğması şartıyla mirasbırakanın yasal mirasçısı olmasıdır¹¹⁵.

Türk Medeni Kanunu’nun 575. maddesine göre gerçek bir şahsın kişiliğinin sona ermesi veya ölmesi sonucunu doğuran olayların gerçekleşmesinin akabinde miras açılır¹¹⁶. Mirasın açılması ile miras bırakanın tüm hak ve borçlarının mirasçılara geçmesi söz konusu olur. Türk Medeni Kanunu m. 599/1’e göre mirasbırakanın ölmesi veya kişiliğinin sona ermesi ile bütün hak ve borçları kül halinde mirasçılarına geçer. Bu durumda söz konusu intikal, kendiliğinden gerçekleşir.

Mirasbırakanın bir şirkette ortaklığının bulunması durumunda, ortaklık sıfatının mirasçılara geçmesi şirket türleri¹¹⁷ açısından farklılıklar içermektedir.

Mirasbırakanın limited şirketlerde ve anonim şirketlerde ortaklığının bulunması söz konusu olabilir. Bu durumda ortaklık payları da mirasçılarına geçer¹¹⁸. Adi ortaklıklarda, ortaklığın mirasçılar ile birlikte devam edeceğine ilişkin bir maddenin ortaklık sözleşmesinde yer almaması halinde ortaklık sona erecek ve tasfiye süreci başlayacaktır. Tasfiye sürecinde öncelikle şirkete ait malvarlıkları paraya çevrilir ve şirketin pasifleri bu parasal değerden çıkarılarak kalan miktar hisseler oranında diğer ortaklara ve mirasçılara verilir¹¹⁹. Adi ortaklıkta ortaklık sözleşmesinde, ortaklığın mirasçılar ile birlikte devam edeceğine dair bir maddenin söz konusu olması halinde ise ortaklık durumu miras olarak mirasçılara intikal edecektir¹²⁰. Kollektif şirketlerde de yine adi

¹¹³ Fikret EREN ve İpek YÜCER AKTÜRK, Türk Miras Hukuku, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, 2019 Ankara, s. 22.

¹¹⁴ Dural/Öz, s. 8; Gökhan ANTALYA, Miras Hukuku Cilt 3, 3. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2019, s.71.

¹¹⁵ Bilge ÖZTAN, Kişiler Hukuku Gerçek Kişiler, 11. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2021, s. 53.

¹¹⁶ Eren/Aktürk, s. 21.

¹¹⁷ Adi şirket, Türk Borçlar Kanunu’nda düzenlenen, tüzel kişiliği olmayan şahıs şirkettir. Kollektif şirket, komandit şirket tüzel kişilikleri olan, şahıs şirketleri iken; anonim şirket, limited şirket, paylı komandit şirket, kooperatifler tüzel kişiliği olan sermaye şirketleridir.

¹¹⁸ Halil AKKANAT, Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi, 1. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2004, s.107.

¹¹⁹ Serap KURTBAŞ, Tenkise Esas Alınan Tereke, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 66.

¹²⁰ Akkanat, s. 103

şirketlere uygulanan hükümlere benzer hükümler uygulanacaktır¹²¹. Türk Ticaret Kanunu'nun 253/2 hükmüne göre kolektif şirketlerde de ortaklık sözleşmesinde, ortaklığın mirasçılar ile birlikte devam edeceğine dair bir düzenleme var ise ortaklık mirasçılara geçecektir. Bahsi geçen düzenlemede mirasçıların ortaklık sıfatını haiz olup olmama konusunda seçim haklarının bulunduğu da düzenlenmiştir¹²². Komandit şirketlerde ise mirasbırakanın ortaklık durumunun komandit veya komanditer ortak olmasına göre farklılıklar söz konusu olacaktır¹²³. Komandite ortaklıkta mirasbırakanın ölümü halinde kolektif şirketteki ortaklık payının miras olarak intikal etmesi durumu ile aynı durum söz konusu olacaktır¹²⁴. Mirasbırakanın komanditer ortaklık sıfatını haiz olması halinde ise Türk Ticaret Kanunu'nun 316. maddesi gereğince ortaklık sıfatı mirasçılarına intikal edecektir. Bu durumda, komanditer ortaklıkla beraber ortaklık payının hakları ve borçları da miras olarak geçecektir¹²⁵.

Limited şirketlerde, mirasbırakanın ortaklığının devri daha sınırlıdır. Mirasbırakanın limited şirket ortağı olması durumunda, Türk Ticaret Kanunu'na göre ortaklık payları mirasçılara geçmez. Limited şirketlerde paylar, genellikle şirketin ana sözleşmesinde belirlenen kurallar çerçevesinde devredilebilir veya devralınabilir. Ancak, bu devir süreci şirketin diğer ortaklarının onayına tabi olabilir ve özel şartlara bağlı olarak gerçekleşebilir. Mirasbırakanın limited şirket ortağı olduğu durumda, mirasçılar genellikle bu ortaklığı devralamazlar ve mirasçılar, mirasçı oldukları malvarlığı ile sınırlı kalabilirler. Bu durum, limited şirketlerde ortaklığın devrine ilişkin daha katı kuralların geçerli olduğunu gösterir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 593 ve 596. maddelerinde limited ortaklıklarda esas sermaye payının miras yolu ile iktisap edilebileceğine yer verilmiş olsa da mirasın kapsamına dair detaylar belirtilmemiştir. Öğretide, mirasın kapsamının geniş bir şekilde yorumlanması gerektiği belirtilmektedir¹²⁶. Limited ortaklıklarda esas sermaye payı, kanuni mirasçılıkla iktisap edilebileceği gibi vasiyetname ve miras sözleşmesiyle de

¹²¹ Akkanat, s. 102.

¹²² Akkanat, s. 103

¹²³ Oruç Hami ŞENER, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015, s. 275.

¹²⁴ Yargıtay 11 HD. T.20.09.1985, E. 1985/4424, K.1985/4708, "Davacı kendisinin de ortağı bulunduğu (... . Komandit Şirket) ortaklarından ... vefatı üzerine gerek kendisinin, gerekse mirasçıların şirketin devamını istemediklerinden TTK'nun 195. maddesinin 1. fıkrası hükmünce mahkemeye şirketin infisah ettiğinin tespiti ile tasfiyeye karar verilmesinde..." www.legalbank.net, e.t.:20.10.2023.

¹²⁵ Akkanat, s. 106.

¹²⁶ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 1667-1672; Sevi, s. 318-319; Pulaşlı, s. 802.

iktisap edilebilecektir. Atanmış mirasçılarının mirasçılık sıfatını kazanması, murisin serbest iradesi ile gerçekleşmişse de atanmış mirasçılar *ipso iure* iktisap etmektedirler¹²⁷ ve bu sebeple miras yoluyla iktisaptan söz edilebilecektir¹²⁸.

Türk Medeni Kanunu'nun 599/1. maddesine göre murisin ölümü ile tüm malvarlığı kül halinde mirasçılara geçecektir. Limited şirketlerde esas sermaye payının terekede yer alması sebebiyle tereke içerisinde yer alan esas sermaye payı üzerindeki tasarrufta bulunma hak ve yetkisi de mirasçılara intikal etmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 640/2. maddesi uyarınca birden fazla mirasçının bulunması halinde tereke içerisinde yer alan esas sermaye payı üzerindeki tasarrufta bulunma hak ve yetkisi miras ortaklığına ait olacaktır.

Murisin öldüğü an, kural olarak tereke içerisinde yer alan esas sermaye payının iktisap edilme anıdır¹²⁹. Vasiyet alacaklıları içinse iktisap anı farklıdır. Türk Medeni Kanunu'nun 600. maddesine göre murisin ölmesi ile miras ortaklığı esas sermaye payını iktisap etmektedir fakat esas sermaye payının muris tarafından bir başka kişi veya kişilere vasiyet edilmesi durumunda mirasçılar, bu payı vasiyet alacaklısına devir etmek zorundadır. Bu durumdan anlaşılacağı üzere vasiyet alacaklısının esas sermaye payını iktisap ettiği tarih, vasiyet alacaklısı olan kişi veya kişilerin vasiyet yükümlüsü olan mirasçılardan iktisabının gerçekleştiği andır.

Miras paylaşım sözleşmesinin bulunması halinde ise terekede bulunan her malvarlığı sözleşme kapsamında her mirasçının tasarrufuna geçeceğinden miras paylaşım sözleşmesinin yapıldığı an, esas sermaye payının iktisap edildiği andır. Mirasçıların terekenin paylaşılması hususunda anlaşmazlık yaşaması halinde ise mirasçılardan herhangi birinin talebi doğrultusunda ilgili sulh hukuk mahkemesi tarafından verilen karar doğrultusunda malvarlığı iktisap edilmiş olur¹³⁰.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi'nin 17 Ocak 2019 tarihli, 2018/2122 Esas ve 2019/52 Karar Sayılı İlamında, temsilci atanması talebiyle açılan davanın reddine karar verildiği belirtilmiştir. Mahkeme kararında, Türk Ticaret Kanunu'nun 596. maddesi gereği, esas sermaye payının miras yoluyla geçmesi durumunda genel kurul onayına gerek olmaksızın payı iktisap eden kişiye geçtiği vurgulanmıştır. Bu nedenle, davanın hukuki yararı bulunmadığına hükmedilerek

¹²⁷ Köprülü, s. 367; Dural/Öz, s. 142.

¹²⁸ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, N. 1175.

¹²⁹ Dural/Öz, s. 357 vd.

¹³⁰ Dural/Öz, s. 482-483.

reddedilmiştir. Kararda, mirasçılara payların kanuni miras paylarına göre bölündüğü ve bu durumda temsilci atanmasına gerek olmadığına dair açıklamalar yapılmıştır. İstinaf başvurusunun da bu gerekçelerle reddedildiği ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin 13 Haziran 2019 tarihli, 2016/74015 Başvuru Numaralı Kararı'nda da benzer bir durum vurgulanmıştır. Kararda, başvurucunun murisinin ortağı olduğu şirketin tescil edildiği ve ticari faaliyete başladığı, sonrasında ise faaliyetine son verdiği belirtilmiştir. Başvurucunun eşinin, şirkete sermaye koymak suretiyle ortak olduğu ve aynı zamanda şirketi temsil yetkisine sahip olduğu ifade edilmiştir. Eşin vefatının ardından, başvurucunun mirasçı sıfatıyla miras payı oranında hissedar olduğu açıklanmıştır. Başvurucunun, şirkete yönelik bir başvurusunun olmaması durumunda bile ilgili kanun hükümleri gereği şirket ortağı sıfatını kazandığı belirtilmiştir.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 16 Aralık 2019 tarihli, 2019/1597 Esas 2019/8206 Karar Sayılı İlamında da aynı husus üzerinde durulmuştur. Davalı vekili, davacıların şirket hisselerini miras yoluyla aldıklarını ve elbirliği mülkiyetine tabi hisselerle ilgili kararları oybirliğiyle almaları gerektiğini savunmuş ve davayı reddetmiştir. Ancak mahkeme, davacıların miras yoluyla şirkete ortak olduklarını ve hisseleriyle ilgili haklarını müstakil olarak kullanabileceklerini belirterek davanın kabulüne karar vermiştir. Mahkeme, yönetim kurulu üyelerinin kendi ibralarının görüşülmesinde oy kullanamayacaklarına dair yasal düzenlemeye aykırılık bulunması nedeniyle kararını desteklemiştir. Bu karar üzerine davalı vekili temyiz etmiş, ancak dosyadaki bilgi ve belgeler ile mahkeme kararının gerekçesinde yer alan delillerin usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle davalı vekilinin temyiz itirazlarının yerinde olmadığına hükmedilmiştir.

2.2.3. Eşler Arasındaki Mal Rejimi

Eşler arasındaki mal rejimleri, Türk Medeni Kanunu'nun 202 ve 217. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Mal rejimi, evlilik birliğinin kurulması ve sona ermesi süresi içerisinde eşlerin sahip olduğu malvarlıklarının yönetimi, bu malvarlığından nasıl faydalanacaklarını, bu malvarlıkları üzerinde nasıl tasarrufta bulunabileceklerini, nasıl bölüşüleceğini ifade eden bir kavramdır¹³¹.

¹³¹ Filiz BERBEROĞLU YENİPİNAR, Boşanmada Mal ve Paraların Paylaşılması, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, s. 71.

Eşler, Türk Medeni Kanunu'nda belirlenmiş sınırlı seçenekler arasından kendilerine en uygun olan mal rejimini özgürce tercih edebilirler. Eşler, yasada belirlenmiş mal rejimlerinden birini iradi bir şekilde tercih ederlerse, bu tercihe "*seçimlik (sözleşmesel) mal rejimi*" ismi verilir¹³². Ancak eşler özel bir mal rejimi belirlemezlerse, evliliğin başladığı anda otomatik olarak uygulanan edinilmiş mallara katılma rejimi, yani "*yasal mal rejimi*" söz konusu olacaktır. Kural olarak, evlilik birliği devam ettiği sürece hiçbir mal rejiminin tercih edilmemesi söz konusu olamayacaktır¹³³.

Eşler, yasada tanımlanan yasal mal rejimi dışında, "*mal rejimi sözleşmesi*" adı altında yine yasada belirtilen mal rejimlerinden birini tercih edebilirler. Bu tür bir tercihe "*seçimlik mal rejimi*" denilmektedir¹³⁴. Türk Medeni Kanunu'nun 205/I. maddesine göre eşler, noterde veya onaylama şeklinde mal rejimi sözleşmesi düzenleyebilir veya evlilik başvurusunda bulunurken seçtikleri mal rejimini yazılı olarak bildirebilirler. Kanunda, yazılı şekil şartı bulunmaktadır¹³⁵.

Türk Medeni Kanunu'nun 202. maddesine göre edinilmiş mallara katılma rejimi, asıldır. Edinilmiş mallara katılma rejiminde, eşlerin mal rejimi sürerken edindiği malların değerine ilişkin olarak mal rejimi sona erdikten sonra diğer eşe belirli bir oranda alacak hakkı tanınması söz konusudur¹³⁶.

Türk Medeni Kanunu'nun 242. maddesinde eşlerden herhangi birinin yasal sınırlar gözetilmek kaydıyla kendi malvarlığı üzerinde serbestçe tasarrufta bulunabileceği ve yönetebileceği mal ayrılığı rejimi düzenlenmiştir. Mal ayrılığı rejimi, her eşin kendi malının yalnızca kendisine ait olmasını ifade etmektedir¹³⁷. Mal ayrılığı rejiminde eşlerin mallarının kendilerine ait olması sebebiyle katılma alacağı ve denkleştirme alacağı gibi alacaklar gündeme gelmeyecektir, tasfiye halinde her bir eşin kendi malını alması söz konusu olacaktır¹³⁸.

¹³² Mustafa DURAL/Tufan ÖĞÜZ/ Mustafa Alper GÜMÜŞ, Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku, 11. Baskı, Filiz Kitapevi, İstanbul 2016, s. 175.

¹³³ Dural/Öğüz/GÜMÜŞ, s. 197.

¹³⁴ Zafer ZEYTİN, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s.46.

¹³⁵ Ayşe KARAKİMSELİ, Eşler Arasındaki Yasal Mal Rejimine Karşı Alacaklıları Koruyucu Düzenlemeler, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s. 84.

¹³⁶ M. Ahmet KILIÇOĞLU, Katkı ve Katılma Alacağı, 6. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2016, s. 197.

¹³⁷ Turgut AKINTÜRK/ Derya ATEŞ KARAMAN, Aile Hukuku, 14. Bası, Beta Basım Yayınevi, İstanbul 2012, s. 178.

¹³⁸ Nazif KAÇAK, Açıklamalı ve İçtihatlı Boşanmada Mal ve Paraların Paylaşımı, 3. Baskı, Ankara 2012, s. 64.

Paylaşmalı mal ayrılığı rejiminde, aile birliğinin ortak kullanımına özgülenmiş olan malvarlıkları ve aile birliğinin geleceğinin garanti altına alınmasına ilişkin birikimlerin bölünmesine dair imkanlar söz konusu olmaktadır¹³⁹.

Mal ortaklığı rejimi, aile birliği içerisindeki ortaklık mallarının paylaşılmasına dayanmaktadır¹⁴⁰. Aile birliği içerisinde eşlerden herhangi biri, aile birliğindeki ortaklık mallarına ailenin faydasına uygun olarak tasarrufta bulunmak zorundadır. Eşlerden herhangi biri Türk Medeni Kanunu'nun 268. maddesinde düzenlenen borçlardan aile birliği içerisindeki ortaklık malları ve şahsi malları ile yükümlü olacaktır¹⁴¹.

Eşler arasındaki mal rejimleri, Türk Medeni Kanunu'nda belirlenen seçenekler arasından tercih edilebilir. Ancak, bu düzenlemeler genellikle bireyler arasındaki evlilik ilişkilerini kapsamaktadır. Limited şirketlerde ise ortaklık ilişkileri farklı bir hukuki düzenlemeye tabidir. Limited şirketlerde ortaklık, genellikle şirket ana sözleşmesi ve Türk Ticaret Kanunu'na dayanmaktadır. Eşler arasındaki mal rejimlerinin bu şirket türü ile doğrudan bir bağlantısı yoktur. Ancak bir eşin limited şirket ortağı olduğu durumlarda, ortaklık payı ve şirket varlıkları üzerindeki hakları, şirketin ana sözleşmesi ve Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde düzenlenir. Örneğin, eşlerden biri limited şirketin ortağı ise, bu ortaklığın devri veya miras yoluyla intikali durumunda, şirketin ana sözleşmesinde belirtilen kurallar geçerlidir. Limited şirketlerde, ortaklığın devri genellikle diğer ortakların onayına tabi olabilir ve bu süreç özel koşullara bağlı olarak gerçekleşir. Eşler arasındaki mal rejimleriyle limited şirket ortaklıkları arasında doğrudan bir hukuki bağlantı olmasa da, eşlerden birinin limited şirket ortağı olması durumunda, bu ortaklığın devri ve haklarının düzenlenmesi, şirketin ana sözleşmesi ve ilgili ticaret hukuku kuralları tarafından belirlenir.

Türk Ticaret Kanunu 593/1. maddesinde eşler arasındaki mal rejiminin esas sermaye payına konu edilebileceği düzenlenmemiştir. Ancak eski Ticaret Kanunu 521. maddesinde ve Türk Ticaret Kanunu'nun 596. maddesinde esas sermaye payının başka bir kişi tarafından iktisap edilebileceği durumlar arasında belirtilmiştir.

Öğretide, mal rejiminin yalnızca mal ortaklığı olduğunu belirten görüşler¹⁴² bulunmakla beraber mal ortaklığının yanı sıra edinilmiş esas sermaye paylarına katılma rejimi ve paylaşmalı mal ayrılığı rejiminin de bu kapsamda yer aldığını belirten görüşler

¹³⁹ Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 179

¹⁴⁰ Akıntürk/ Ateş Karaman, s. 188

¹⁴¹ Acar, s. 447.

¹⁴² Eski Ticaret Kanunu dönemine ilişkin olarak bkz. Arslanlı/Domaniç, s. 281-282.

de yer almaktadır¹⁴³. Öğretideki diğer görüş ise tüm mal rejimlerinin Türk Ticaret Kanunu'nun 596. hükmünde yer alan mal rejimi kapsamında olduğunu dile getirmektedir¹⁴⁴.

Eşler arasındaki mal rejiminin sona ermesinde önemli olan husus sona erme ve tasfiye durumlarının farklı anlamlar içerdiğine dikkat etmektir. Eşler arasındaki mal rejiminin sona ermesi durumunda tasfiyenin gerçekleştirildiği zamana kadar esas sermaye payının sahibinin kim olacağına dair net bir durum söz konusu değildir. Eşler arası mal rejiminin sona ermesi durumunda önem arz eden husus tasfiyeye tabi olan malvarlığının tespit edilebileceği tarihin belirlenebilmesidir. Eşler arasındaki mal rejiminden kaynaklı iktisap tasfiye anlaşması veya tasfiye davasının neticelenmesi¹⁴⁵ ile gerçekleşmiş olacaktır.

Eşler arasındaki mal rejiminin esas sermaye payına konu edilmesi meselesi, Türk Ticaret Kanunu ve ilgili hükümleri bağlamında belirsizliklere yol açmaktadır. Bu konudaki hukuki boşluklar ve düzenlemelerin netliği, akademik çevrelerde çeşitli görüşleri doğurmuştur. Mal rejimlerinin yalnızca mal ortaklığını değil, aynı zamanda edinilmiş paylara katılma rejimi ve paylaşımlı mal ayrılığı rejimini de kapsayabileceği savunulmaktadır. Ancak, hukuki literatürde, Türk Ticaret Kanunu'nun 596. maddesinde belirtilen mal rejimi kapsamının, esas sermaye payını düzenleyen maddelerle uyumlu olup olmadığı konusunda bir birleşme sağlanamamıştır. Eşler arasındaki mal rejiminin sona ermesi durumunda esas sermaye payının sahibinin belirlenmesi, tasfiye sürecinin tamamlanmasına bağlıdır. Ancak, bu konuda yeterli düzenlemeler bulunmadığından, uygulamada belirsizlikler ortaya çıkabilmektedir. Bu durum, hukuki bir çerçevenin oluşturulması ve belirlenmiş kuralların esas sermaye payı üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi ihtiyacını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, akademik ve hukuki çevrelerde bu konuda daha fazla araştırma ve değerlendirme yapılması önem arz etmektedir.

¹⁴³ Sevi, s. 53.

¹⁴⁴ Murat Yusuf Akın, Anonim Ortaklıkta Bağlı Nama Yazılı Hisseler, Birinci Basıdan Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 118-119; Pulaşlı, s. 802-803.

¹⁴⁵ Gümüş, s. 388.

2.2.4. Cebri İcra

Cebri icra hukuku, aynı zamanda “*takip hukuku*” olarak belirtilmekte olup maddi hukuka dair isteklerin devlet gücünün ve kuvvetinin kullanılması ile ifa edilmesini düzenleyen bir hukuk dalıdır¹⁴⁶.

Alacaklının talepte bulunduğu alacağını Devletin gücü ve kudretiyle elde etmesini sağlayan cebri icra farklı yollarla sağlanabilmektedir¹⁴⁷. İcra ve İflas Kanununda cebri icra, cüz’i ve külli olarak ayrılmıştır. Cüz’i icra da ilamlı, ilamsız ve rehnin paraya çevrilmesi şeklinde üçe ayrılmaktadır¹⁴⁸.

Külli icra, borçlunun tüm malvarlığına ilişkin olarak tüm alacaklılarının cebri icra yoluna başvurusudur. Borçlunun tüm malvarlığı satılır ve borçlunun satılan malvarlıklarının tamamıyla alacaklıların alacağı miktarlar ödeyebilecekse, elde edilen değer alacak sahipleri arasında paylaştırılacaktır. Bu durum, yalnızca iflasa tabi borçlular açısından söz konusu olabilecek olup her borçlu yönünden gerçekleştirilemez¹⁴⁹.

Cüz’i icra durumunda, bir veya birden fazla alacaklı alacağını tahsil etmek saikiyle borçlunun malvarlığına karşı takip başlatmaktadır. Her bir alacaklının alacağını karşılayacak miktarda malvarlığının haczedilerek satılması ile borç ifa edilir¹⁵⁰.

Limited şirketlerde cebri icra hukuku, şirket varlığının alacaklılar tarafından takip edilmesini düzenleyen önemli bir hukuki alanı kapsar. Alacaklının limited şirket ortağına karşı cebri icra yoluna başvurabilmesi, genellikle şirketin malvarlığını içerir. Limited şirketlerde cebri icra, ortakların paylarına ve şirket varlığına yönelik icra yollarını içerir. Cebri icra, limited şirketlerde külli icra şeklinde uygulanabilir. Burada, tüm şirket malvarlığına ilişkin olarak alacaklıların cebri icra yoluna başvurusu söz konusudur. Bu durumda, şirketin varlıkları satılarak elde edilen değer, alacaklılar arasında paylaştırılır. Ancak, bu yöntem genellikle iflasa tabi durumlarda geçerli olup her borçlu yönünden gerçekleştirilemez. Cüz’i icra durumunda ise bir veya birden fazla alacaklı, borçlunun malvarlığına karşı takip başlatarak alacağını tahsil etmeye çalışabilir. Limited şirketlerde, ortakların payları veya şirket varlığı üzerinde cebri icra işlemleri bu şekilde

¹⁴⁶ Ramazan Arslan/ Ejder Yılmaz/ Sema Taşpınar Ayvaz, İcra ve İflâs Hukuku, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 40

¹⁴⁷ Cebri icra yollarına dair farklı ayrımlar için bkz. Abdurrahim Karşlı, İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, Alternatif Yayıncılık, İstanbul 2014, s. 36; Muşul Timuçin, İcra ve İflâs Hukuku, C. I, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 11 vd.

¹⁴⁸ Hakan Pekcanitez / Oğuz Atalay / Meral Sungurtekin Özkan / Muhammet Özkes, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s. 7.

¹⁴⁹ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes, s. 9; Ahmet Başözen, İcra ve İflas Hukuku Ders Notu ve Soru Bankası, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2019, s. 34.

¹⁵⁰ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes, s. 7.

gerçekleşebilir. Haczedilen varlıkların satılmasıyla elde edilen gelir, alacaklıların talepleri doğrultusunda paylaşılır. Özetle, limited şirketlerde cebri icra hukuku, alacaklıların şirket varlıklarını takip etme ve tahsilat sağlama süreçlerini düzenler, bu da genellikle külli veya cüz'i icra yöntemleriyle gerçekleşir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 82 ve 83. maddeleri gereğince kanun kapsamına dahil edilmeyen tüm malvarlığı değerleri ve haklar haczedilebilmektedir. Esas sermaye payını cebri icra ile iktisabı bu payların rehnedilmesi, haczedilmesi veya iflas masasına dahil edilmesi neticesinde satışın gerçekleşmesi ile söz konusu olacaktır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 133/2. maddesine göre alacaklı, esas sermaye payı bulunan borçlunun sermaye ortaklığında senede bağlanmış paylarını cebri icra ile satabileceklerdir. Bu durumda, İcra ve İflas Kanunu'nun taşınır malların haczedilmesi ve paraya çevrilmesine dair hükümleri uygulanacaktır. Haciz işleminin gerçekleşmesi aşamasında, icra müdürlüğü tarafından haciz evrakı limited şirkete tebliğ edilecek ve pay defterine kaydedilecektir. İcra ve İflas Kanunu'nun 94/1 hükmüne göre haczin pay defterine işlenmesi zorunludur¹⁵¹.

Anonim ortaklıkların çıplak paylarına dair uygulanmakta olan İcra ve İflas Kanunu'nun 94. madde vd. hükümlerine göre haciz işlemi gerçekleştirilebilecek ve İcra ve İflas Kanunu'nun 112. madde vd. hükümlerine göre açık artırma veya pazarlık suretiyle satışa konu edilebilecektir. Bunun neticesinde esas sermaye payını ihale eden şahıs, esas sermaye payına sahip olacak dolayısıyla ortaklık sıfatını kazanacaktır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 501/1. maddesi doğrultusunda esas sermaye payını eşler arasındaki mal rejimi veya cebri icra yolu ile iktisap eden müktesip pay defterine kaydedilecektir. Esas sermaye payının iktisap edildiği andan itibaren iktisap eden kişi esas sermaye payının sahibi olmakta ve dolayısıyla ortaklık sıfatını kazanarak pay defterine kaydedilmektedir. Fakat bu kayıt açıklayıcı nitelikte olduğundan ortaklık sıfatı ancak genel kurul tarafından bir karar verildiğinde kesinleşecektir.

2.3. Esas Sermaye Payı Kanuni Geçişinin Ortaklığa Bildirimi

Esas sermaye paylarının özel iktisap hallerinden biriyle elde edilmesi durumunda, limited şirkette ilgili ortak bu durumu müktesip ortaklığa bildirebilir. Bu bildirim, genel kurula katılarak oy kullanma amacını taşıyabileceği gibi aynı zamanda malvarlığı

¹⁵¹ Abuzer Kendigelen, Anonim Şirketlerde Çıplak Payların Haczi -İİK 94 Hükümünde Yapılan Değişikliğe İlişkin Hukukî Değerlendirme, Makalelerim, Cilt: 2, Genişletilmiş İkinci Bası, On İki Levha, İstanbul 2018, s. 194-197; Kuru, s. 449.

haklarını talep etmek için de yapılabilmektedir. Başka bir deyişle, müktesip ortak, ortak sıfatını kanıtlayarak esas sermaye payından doğan hakları kullanmak için ortaklığa bildirimde bulunarak pay defterine kaydını talep edecektir¹⁵².

Anonim ortaklıklarda, müktesip ortağın pay defterine kayıt talebiyle ortaklığa başvuruda bulunması durumunda satın alma teklifi hakkına (Türk Ticaret Kanunu 493/4. madde) ilişkin üç aylık süre (Türk Ticaret Kanunu 494/3. madde) başlar. Ancak, limited ortaklıklarda, aynı hakkın Türk Ticaret Kanunu 596/2. madde ile tanındığı durumda, bu üç aylık süre, iktisabın ortaklık tarafından öğrenilmesiyle başlar. Dolayısıyla, anonim ortaklıklardaki süre müktesibin talebine bağlıken¹⁵³, limited ortaklıklarda müktesibin bildirimde bulunmasından önce ortağın ölümü, mal rejimi yoluyla esas sermaye payının iktisabı veya cebri icra yoluyla satışını öğrenmesi durumunda sürenin başlaması yeterli kabul edilmiştir. Bu satış bilgisine erişmek genellikle şirketin iç işleyişiyle ilgili olduğu için sadece şirketin ilgili çalışanlarına veya yetkililerine açıktır. Bu farklı düzenlemelerin gerekçesi, anonim ortaklıkların ve limited ortaklıkların yapısı ve işleyişindeki farklılıklardır¹⁵⁴. Anonim ortaklıklarda paylar kolayca devredilebilirken, limited ortaklıklarda pay devri ortaklık sözleşmesi veya kanunla sınırlandırılmıştır. Bu nedenle, anonim ortaklıklarda müktesibin pay defterine kayıt talebi, pay devrinin tamamlanması ve ortaklığa karşı ileri sürülebilmesi için gerekli bir şarttır. Limited ortaklıklarda ise, pay devri ortaklık sözleşmesi veya kanunla belirlenen usullere tabi olduğundan, müktesibin pay defterine kayıt talebi aranmamıştır. Ayrıca, anonim ortaklıklarda pay sahipliği, ortaklıkla olan ilişkinin temel unsuruyken, limited ortaklıklarda ortaklar arasındaki kişisel güven ilişkisi önemlidir¹⁵⁵. Bu durum, anonim ortaklıklarda azınlık hissedarlarına satın alma teklifi yapılmasıyla azınlık hissedarlarının ortaklıktan ayrılma hakkını korurken, limited ortaklıklarda müktesibin ortaklığı devralması, ortaklık yapısını ve işleyişini değiştirebilir.

¹⁵² Hasan Pulaşlı, Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri, 1. Basım, Dayınlarlı Yayıncılık, Ankara 1992, s. 56; Narbay, s. 249.

¹⁵³ Necdet Uzel, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanuna Göre Anonim Ortaklıkta Esas Sözleşmesel Bağlam, 1. Basım, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2013, s.156; Sinan Hüdai Yüksel, Borsaya Kote Edilmemiş Nama Yazılı Payların Devrinde Şirketin Alım Önerisinde Bulunarak Onay İstemini Reddetme Hakkı (Kaçış Klozu), GSÜHFD, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu, 26 Ekim 2013, S. 2013, C. 2, s. 189.

¹⁵⁴ Uzel, s. 162.

¹⁵⁵ Pulaşlı, s. 115 vd.

Anonim ortaklıklar ve limited ortaklıklar açısından sürenin başlangıcı farklılık gösterse de müktesibin paydan kaynaklanan haklarını kullanabilmesi için, belirli bir noktada ortaklığa bildirimde bulunması kaçınılmazdır¹⁵⁶.

2.3.1. Bildirimin Niteliği

Müktesibin esas sermaye paylarını özel iktisap hâlleri ile elde ettiğini ortaklığa bildirim, hukuki bir işlem olmamakla birlikte hukuka uygun bir eylem olarak değerlendirilebilir¹⁵⁷. Hukuka uygun eylemler genellikle irade açıklamaları, tasarruf beyanları ve hukuki işlem niteliği taşımayanlar¹⁵⁸ ile hukuki işlem niteliği taşıyanlar olarak sınıflandırılmaktadır¹⁵⁹.

Müktesibin ortaklığa yaptığı bildirimin sonucunda, ortaklığın ret kararı verebileceği üç aylık süre başlamaktadır. Bu bildirim, sadece bir durum hakkında ortaklığa bilgi verme amacı taşıdığı ve irade içermediği için bildiri niteliğindedir¹⁶⁰. Bu durumda, ortaklığın ret kararı verebileceği üç aylık süre, müktesibin bildiriminden itibaren başlar. Ortaklık, bu süre içinde müktesibin pay devrini kabul etmediğini veya pay devrinin ortaklık sözleşmesine aykırı olduğunu bildirirse, satın alma teklifi hakkı doğmaz. Ortaklık, bu süre içinde ret kararı vermezse veya müktesibin pay devrini kabul ederse, satın alma teklifi hakkı doğar.

Müktesibin esas sermaye paylarını iktisap etmesinin nedenini ortaklığa bildirmesi, pay defterine kayıt talebini içerdiğini ifade edebiliriz¹⁶¹. Bu bildirim, müktesibin haklarını kullanmak amacıyla bildirimde bulunacağını ve bildirimin etkilerini açıklarken de belirttiğimiz şekilde müktesibin bildirim niteliğindedir. Öğretide bu bildirimin hukuki niteliği hakkında "yenilik doğuran hak," "hukuki işlemle ilgili irade açıklaması," "usulî işlem," "hukuki işlem benzeri fiil" gibi nitelenmeler yapılmıştır¹⁶². Fikrimizce söz konusu bildirimin pay defterine kayıt talebi içermesi, ihbar ve ihtarlar ile benzerlik

¹⁵⁶ Ortakların haklarını kullanması ve borçlarını ifa etmesi bakımından mirasçının pay defterine kaydına gerek olmadığı, ancak mirasçılığın ispatının şart olduğu yönünde bkz. Pulaşlı, s. 56.

¹⁵⁷ Rona Serozan, Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku, 8. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s.313.

¹⁵⁸ Necip Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, Yenilenmiş, Genişletilmiş, Tamamlanmış 4. Basıdan 7. Tıpkı Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2017, s. 84.

¹⁵⁹ Bu tasnif yönetimini benimseyen Serozan, hukuki işlem taşımayan eylemleri dört gruba ayırır. İlk grubu hukuki işlem benzeri irade açığa vurmaları, ikincisini görüş veya bilgi açığa vurmaları, üçüncüsünü maddi eylemler, sonuncusunu ise duygu açığa vurmalar oluşturur. Serozan, s.313.

¹⁶⁰ Kocayusufpaşaoğlu, s. 86; Serozan, s. 313.

¹⁶¹ Sevi, s. 261.

¹⁶² Pulaşlı, 61-62; Narbay, s. 239-240.

gösterdiğinden ve mutlak bir hukuki etkiye sahip olmadığından dolayı hukuki işlem veya hukuki işlem benzeri fiil değil, bir bildiri açıklamasıdır¹⁶³.

2.3.2. Bildirimin Tarafları

Esas sermaye payının iktisabı, müktesip yani miras bakımından mirasçılar, mal rejiminde esas sermaye payını iktisap eden eş, cebri icra hâlinde ise esas sermaye payını cebri icradan satın alan kişi tarafından bildirilecektir. Bildirimin yapılacağı taraf ise her hâlükârda ortaklık tüzel kişiliğidir. Eşler arasındaki mal rejimi hükümlerince veya cebri icradan satın alma suretiyle esas sermaye payını iktisap eden kişiler yönünden üzerinde duracağımız bir husus bulunmamakla beraber, miras yoluyla esas sermaye payını iktisap eden müktesipler bakımından birkaç olasılığı incelememiz gerekmektedir.

Miras konusunda üzerinde durulması gereken ilk husus, birden fazla mirasçının varlığı halinde bu bildirimin her bir mirasçı tarafından yapılıp yapılamayacağı ve mirasçıların hep birlikte ya da miras ortaklığını temsil etmek üzere yetkilendirilen kişi vasıtasıyla hareket etmesi gerekip gerekmediğidir. Miras ortaklığı, aslında bir esas sermaye payının üzerinde birden çok kişinin birlikte mülkiyet hakkına sahip olmasına örnektir. Mirasçılar, miras ortaklığına ilişkin hükümler çerçevesinde oybirliği ile bir temsilci atayarak ya da Türk Medeni Kanunu 640/3. madde uyarınca sulh mahkemesinden temsilci atanmasını isteyerek tereke üzerinde tasarrufun bu temsilci vasıtasıyla gerçekleştirilmesini sağlayabilirler¹⁶⁴. Limited ortaklıklarda bunun görünümü, Türk Ticaret Kanunu 599. madde uyarınca bir esas sermaye payının birden fazla ortağa ait olması halinde esas sermaye payından doğan hakların ancak atanacak ortak bir temsilci vasıtasıyla kullanılabilmesidir. Fakat mirasçıların, sulh mahkemesinden veya noterden diğer mirasçıların katılımına ihtiyaç olmaksızın mirasçılık belgesi alabileceklerini ve bildirimin bir tasarruf işlemi niteliğini haiz olmadığını göz önünde bulundurarak bu bildirimi tek başlarına yapabileceklerini kabul etmeliyiz.

Miras bakımından bildirime ilişkin ikinci husus, vasiyet alacaklısının bildirim yapabilecek kişilerden olup olmamasıdır. Türk Medeni Kanunu 598/2. madde uyarınca, vasiyet alacaklılarına sulh mahkemesince vasiyet alacaklısı olduğuna dair bir belge verilebileceği de dikkate alınmalıdır. Tekrar etmek gerekirse vasiyet alacaklısı, esas sermaye paylarını murisin ölümü anında kendiliğinden kazanmamakla birlikte

¹⁶³ Pulaşlı, s. 62; Narbay, s. 240.

¹⁶⁴ Ayşe Nur Merve Yazıcı, Miras Ortaklığının Paylaşmadan Önceki Durumu, 1.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, s.82 vd.

mirasçılara karşı bir alacak hakkına sahip olmakta, yani esas sermaye paylarını Türk Ticaret Kanunu 595. madde vd. hükümleri çerçevesinde, ortaklığın onayına veya ortaklık sözleşmesi ile getirilmiş diğer bağlayıcı hükümlere bağlı olmaksızın, mirasçılardan devren iktisap etmektedir. Bildirimin ise pay defterine kayıt talebini içermesi nedeniyle, müdürlerin vasiyet alacaklılarının durumunu göz önünde bulundurması ancak vasiyet alacaklısını değil, mirasçıları dikkate alarak bir işlem yapması gerekmektedir. Vasiyet alacaklısının yaptığı bildirim, pay defterine kayıttan ziyade özel iktisap hâlinin ortaklık tarafından öğrenilmiş olması ihtimalinde öğrenilme anı bakımından önem taşıyacaktır.

Miras ile ilgili son husus, mirasın paylaşımıdır. Mirasçılardan miras paylarını aralarında paylaşmaları durumunda, bildirim yapmaya yetkili kişinin kim olduğunun tespiti önemlidir. Miras paylaşım sözleşmesinin tarafların tamamının onayı ile akdedilmesi veya tarafların anlaşamamaları durumunda mahkeme tarafından paylaşımın yapılması, miras ortaklığının sona ermesine neden olur. Her bir mirasçı, miras payları üzerinde bizzat tasarruf yetkisine sahip olur¹⁶⁵. Bu durumda bildirimin tarafı, limited ortaklık esas sermaye payı miras payının içerisinde yer alan kişi olacaktır.

2.3.3. Bildirimin Şekli ve Zamanı

Hukuki işlemler, kanunlar veya taraf iradeleri uyarınca şekle tabi tutulabilirler¹⁶⁶. Tasavvur açıklamaları ise genellikle şekle tabi olmayan ifadelerdir; yani belirli bir geçerlilik şekli bulunmamaktadır. Ancak, bu açıklamaların yazılı şekilde yapılması, ispat hukuku açısından önemlidir¹⁶⁷. Ortaklığın iktisabının yazılı bir bildirimle öğrenilmesi halinde, Türk Ticaret Kanunu 596/2. Maddede bahsedilen üç aylık hak düşürücü sürenin başlama tarihi olarak, bu yazılı bildirim tarihi esas alınmalıdır. Bu bağlamda, anonim ortaklıklarda müktesibin pay defterine kayıt talebiyle ortaklığa yaptığı bildirim, bir tasavvur açıklamasıdır. Bu bildirim, müktesibin ortaklığa karşı irade beyan ettiği bir hukuki işlem değil, sadece pay devrini ortaklığa bildirdiği bir tasavvur açıklamasıdır. Bu bildirim, yazılı şekilde yapılması halinde, satın alma teklifi hakkının doğmasına yol açar. Bu hak, Türk Ticaret Kanunu 493/4. madde ile anonim ortaklıklarda tanınmıştır. Bu hakkın kullanılabilmesi için, müktesibin pay defterine kayıt talebiyle ortaklığa başvuruda bulunması durumunda, üç aylık süre başlar. Bu süre, Türk Ticaret Kanunu 494/3. madde

¹⁶⁵ Dural/Öz, s. 493.

¹⁶⁶ M. Kemal Oğuzman/M. Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I, Gözden Geçirilmiş 16. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s. 138-140.

¹⁶⁷ Pulaşlı, s. 62; Narbay, s. 252.

ile düzenlenmiştir. Bu süre içinde, ortaklık, müktesibin pay devrini kabul etmediğini veya pay devrinin ortaklık sözleşmesine aykırı olduğunu bildirirse, satın alma teklifi hakkı doğmaz. Ortaklık, bu süre içinde ret kararı vermezse veya müktesibin pay devrini kabul ederse, satın alma teklifi hakkı doğar.

Kanun'da bildirimin yapılması gereken zamana ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Müktesip, bu bildirim yıllar sonra dahi yapabilir. Ancak, bu bildirim yapılmadan önce iktisap ortaklık tarafından öğrenilmemişse, müktesip üç aylık sürenin dolduğunu iddia edemez. Sonuç olarak, sürenin başlaması açısından önemli olan, iktisabın ortaklık tarafından öğrenildiği tarihtir.

İktisabın ortaklık tarafından öğrenildiği durumda, ortaklığın ret kararı verebileceği üç aylık süre, müktesibin bildiriminden itibaren başlar. Ortaklık, bu süre içinde, müktesibin pay devrini kabul etmediğini veya pay devrinin ortaklık sözleşmesine aykırı olduğunu bildirirse, satın alma teklifi hakkı doğmaz. Ortaklık, bu süre içinde ret kararı vermezse veya müktesibin pay devrini kabul ederse, satın alma teklifi hakkı doğar. Bu şekilde, anonim ortaklıklarda pay devri, ortaklıkla olan ilişkinin temel unsurunu oluşturduğundan, azınlık ortakların ortaklıktan ayrılma hakkı korunmuş olur.

Limited şirketlerdeki bu durum, Türk Ticaret Kanunu'nun 599. maddesi gereğince düzenlenmiştir. Bir esas sermaye payının birden fazla ortağa ait olması durumunda, söz konusu paydan doğan hakların ancak atanacak bir temsilci aracılığıyla kullanılabilmesi gerekmektedir. Ancak, mirasçılar sulh mahkemesinden veya noterden diğer mirasçıların katılımına ihtiyaç duymaksızın mirasçılık belgesi alabilirler. Bu bildirimin bir tasarruf işlemi niteliği taşımadığı göz önünde bulundurularak, mirasçılar bu bildirim tek başlarına yapabilirler.

Miras ile ilgili son husus, mirasın paylaşımıdır. Mirasçıların miras paylarını aralarında paylaşmaları durumunda, bildirim yapmaya yetkili kişinin kim olduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Miras paylaşımı sözleşmesinin tarafların tamamının onayı ile yapıldığı veya tarafların anlaşamaması durumunda mahkeme tarafından paylaşımın yapılması, miras ortaklığının sona ermesine neden olur. Böylece, her bir mirasçı, miras payları üzerinde bizzat tasarruf yetkisine sahip olur. Bu durumda, bildirimin tarafı da limited şirket esas sermaye payı miras payının içerisinde yer alan kişi olacaktır¹⁶⁸.

¹⁶⁸ Dural/Öz, s. 493.

2.4. Ortaklığın Müktesibi Tanınması veya Reddetmesi

Türk Ticaret Kanunu 596/2. maddesinin c fıkrasının 1. bendindeki ifadeye göre, ortaklık esas sermaye payının geçtiği kişiyi, iktisabın öğrenilmesinden itibaren üç ay içinde onaylamayı reddedebilir. Bu durum, müktesibin ortaklık tarafından reddedilebileceği anlamına gelmektedir. Öte yandan, limited ortaklıklar için Türk Ticaret Kanunu 595/2. maddesi ile esas sermaye paylarının devri genel kurulun onayına tabi tutulmuştur. Bu düzenleme, sermaye borcu tam olarak ifa edilmemiş bir esas sermaye payının devrinin engellenmesini ve aynı zamanda ortaklıklar ve esas sermaye payı iktisap edilen ortağın alacaklıları dahil ilgili tüm kişilerin korunmasını sağlar¹⁶⁹.

Bununla birlikte; ortaklık ret hakkından vazgeçme¹⁷⁰ veya açıkça tanıma kararı alarak müktesibin ortaklığını kabul edebilir. Böylelikle ortaklık TTK 596/2.maddede düzenlenen üç ay içinde onaylamayı reddetme hakkından vazgeçmiş sayılacaktır. Payın iktisabının engellenmesi halinde ise; Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilen şartlara uygun olarak bir ret kararının alınması gerekmektedir.

2.4.1. Müktesibin Ortak Olarak Tanınması

Müktesibin ortak olarak tanınması, Türk Medeni Kanunu'nun 683. maddesinde düzenlenen bir hukuki kavramdır. Müktesibin ortak olarak tanınması, bir taşınmaz malın paylı mülkiyetine sahip olan ortaklardan birinin, diğer ortakların rızası olmadan, taşınmaz malın tamamını veya bir kısmını üçüncü bir kişiye devretmesi durumunda, devralan kişinin ortaklardan biri olarak tanınması anlamına gelir. Müktesibin ortak olarak tanınmasındaki amaç, taşınmaz malın bölünmesini önlemek ve ortaklığın devamını sağlamaktır. Müktesibin ortak olarak tanınması ortaklara, devralan kişiye karşı, taşınmaz malın paylaştırılmasını veya satışını isteme hakkı verir. Bu hak, devirden itibaren bir yıl içinde kullanılmalıdır. Müktesibin ortak olarak tanınması, taşınmaz malın paylı mülkiyetine ilişkin bir kurallar bütünüdür. Müktesibin ortak olarak tanınmasının uygulanması, ortakların haklarını korumak ve taşınmaz malın değerini korumak için önemlidir¹⁷¹.

¹⁶⁹ Şener, s. 305-306.

¹⁷⁰ Vedat Buz, Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Yetkin Yayınları, Ankara 2005, s. 411 vd.

¹⁷¹ Server Süleymanlı, Anonim Ortaklıklar Hukukunda Bağlamın Neden Olduğu Sorunlara Çözüm Önerileri, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 2, Konya 2008, s. 241-263.

2.4.1.1. Tanınmanın Hukuki Niteliği

Türk Ticaret Kanunu 596/2 madde ve 596/4. maddede bahsedilen onay, Türk Ticaret Kanunu 595. maddede belirtilen devir onayından farklı bir niteliğe sahiptir ve bu onay, esas sermaye payının devriyle ilgili değil müktesibin kendi durumuyla ilgilidir. Özel iktisap halleri, ortaklık sözleşmesi aracılığıyla ortaklığın onayına bağlı olamaz. Kanun koyucu, Türk Ticaret Kanunu 596. maddede belirtilen durumların doğası gereği, esas sermaye payının mülkiyetinin ve buna bağlı hakların borçların iktisap anında müktesibe herhangi bir onay olmaksızın geçmesini uygun görmüştür. Bu durumda bozucu şart olarak ve elbette müktesibin reddedilmemesi şartıyla esas sermaye payı iktisap edilmektedir¹⁷². Tekinalp, bu durumu "*onaysız iktisap*" olarak adlandırmıştır¹⁷³. Aslında Kanun metninde onay olarak ifade edilen işlem, İsviçre Borçlar Kanunu 788/2. maddede belirtilen "tanıma" işlemidir. İsviçre Borçlar Kanunu 788/1. maddesi uyarınca, esas sermaye payından doğan haklar ve borçlar genel kurul onayı olmadan müktesibe geçerken, İsviçre Borçlar Kanunu 788/2. madde hükmü limited ortaklıklarda kişisel unsurların önemli olması nedeniyle müktesibin genel kurul tarafından "*oy hakkına sahip ortak*" olarak tanınmasına kadar oy ve buna bağlı hakların kullanılmasını engellemektedir¹⁷⁴. Başka bir şekilde anlatmak gerekirse genel kurulun tanıma iradesi, oy ve buna bağlı hakların kullanımı açısından geciktirici bir şart niteliği taşımaktadır.

2.4.1.2. Tanınmanın Geçerlilik Şartları

Tanıma ve ret hakkı, Türk Ticaret Kanunu 595-597. maddeleri arasında düzenlenen pay devrinin şirketle ilişkisi bakımından önemli bir sonucudur. Pay devri, şirketin ortaklık yapısını ve işleyişini etkileyebileceğinden, şirketin pay devrine karşı çıkma imkânı tanınmıştır. Dolayısıyla şirket, kanunda belirtilen bu imkân doğrultusunda pay devrini reddedebileceği gibi, tam aksine tanımayı da tercih edebilir. Şirketin ret kararı pay devrinin şirketle ilişkisinin kurulmasını engellerken; tanıma kararı pay devrinin şirketle ilişkisinin kurulması anlamına gelmektedir. Tanıma ve ret hakkının kullanılması, Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilen şartlara ve sürelerle bağlıdır. Tanıma ya da ret hakkının kullanılmaması yahut geçersiz şekilde kullanılması durumunda, pay devrinin şirketle ilişkisi kurulmuş sayılacaktır.

¹⁷² Tekinalp, s. 554; Pulaşlı, s. 2773-2774.

¹⁷³ Tekinalp, s. 554.

¹⁷⁴ Martin F. Nussbaum, Reto Sanwald, Markus Scheidegger, Kurzkomentar zum neuen GmbH-Recht, Cosmos, Bern 2007, Art. 788, N. 6-7.

"Onaysız iktisap" olarak nitelendirilen özel iktisap hâllerinde ise, eski Ticaret Kanunu'ndan farklı olarak ortaklık tarafından onay aranmamıştır. Başka bir deyişle, ortakların ayrıca toplanarak onay kararı almasına gerek yoktur. Ancak, bu durum ortaklığın, müktesibin ortaklığını uygun bulmasına ve üç aylık süreyi beklemezsizin tanınmasına engel değildir.

Türk Ticaret Kanunu'na uygun olmayan ret kararlarının varlığı durumunda veya hiç ret kararı alınmamışsa, yine tanımanın varlığından bahsedilecektir. Türk Ticaret Kanunu 596/4. madde hükmü çerçevesinde, üç aylık hak düşürücü süre içerisinde ret kararının alınmaması veya açık ve yazılı bir ret kararının bulunmaması durumları, zımni onay yani tanıma olarak kabul edilmiştir. Ret kararının yetkisiz bir organ tarafından alınması veya toplantı ve karar nisaplarının sağlanmaması durumunda da açık ve yazılı bir ret kararı bulunmaması nedeniyle onay verilmiş sayılmasından bahsedebiliriz¹⁷⁵. Eğer tanıma, Türk Ticaret Kanunu ve sair mevzuat ta kesin bir sonuca bağlanan durumlara dayanıyorsa, ret hakkını düşüren üç aylık sürenin geçmiş olması gerekmektedir. Tanımanın, ret kararının geçerlilik şartlarını taşınamasına dayanması durumunda özel geçerlilik şartları aranmamaktadır. Ortaklığın ret hakkından vazgeçmesi veya müktesibi açıkça tanınması ise genel kurulun Türk Ticaret Kanunu 620. maddede belirtilen olağan nisaba uygun olarak karar almasına bağlıdır. Ancak burada genel kurulun geçerlilik şartlarına uygun kararlar alamaması durumunda, ret hakkının düşmesinden ziyade Türk Ticaret Kanunu 596/4. maddede yer alan faraziye hükmünün işleyeceğini belirtmek daha doğru olacaktır.

İsviçre hukukunda genel kurul, oy ve buna bağlı haklar bakımından müktesip hakkında açıkça tanıma kararı verebileceği gibi İsviçre Borçlar Kanunu 788/4. maddede de belirtildiği üzere ortaklık genel kurulunun müktesibin tanınma talebini altı aylık süre içerisinde reddetmemesi durumunda da müktesip zımni olarak tanınmış sayılacak; yani oy ve buna bağlı hakları kullanmaya ehil olacaktır¹⁷⁶. Belirtmek gerekir ki İsviçre Borçlar Kanunu 788. maddede tanıma kararının genel kurul tarafından alınacağı açıkça ifade edilmiştir. Genel kurulun görev ve yetkisinin yanı sıra İsviçre Borçlar Kanunu 808b. maddesi ile aksi ortaklık sözleşmesinde kararlaştırılmadıkça, oy hakkına sahip ortak olarak tanıma kararları önemli kararlardan sayılmıştır. Bu sebeple tanıma kararları, temsil

¹⁷⁵ İsmail Kırca/Feyzan Hayal Şehirli Çelik/Çağlar Manavgat, Anonim Şirketler Hukuku, Cilt 2/2, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, BTHAE Yayınları, Ankara 2016, s. 10.

¹⁷⁶ Martin F. Nussbaum, Reto Sanwald, Markus Scheidegger, Kurzkommentar zum neuen GmbH-Recht, Bern, Cosmos, 2007, Art. 774, N. 4.

edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğu ile alınabilmektedir¹⁷⁷.

2.4.2. Ortaklığın Ret Kararı

Limited şirketlerde esas sermaye payının kanuni geçiş hallerinde ortaklığın ret kararı, şirketin esas sermaye payını miras, eşler arası mal rejimi veya icra yoluyla iktisap eden kişiyi ortak olarak tanımaması anlamına gelir. Bu karar, Türk Ticaret Kanunu 596/3. maddesine göre, devrin gerçekleştiği günden itibaren geriye etkili olarak geçerlidir. Yani iktisap eden kişi, ret kararına kadar ortak sıfatını kazanmış sayılmaz ve ortaklık haklarını kullanamaz. Ret kararı, genel kurul tarafından, devrin bildirimi üzerine üç aylık hak düşürücü süre içinde açıkça ve yazılı olarak verilmelidir. Aksi halde, şirket esas sermaye payının geçişini onaylamış sayılır. Ret kararının verilmesi için, şirketin haklı bir sebebi olmalıdır ve bu bir yasal zorunluluktur. Haklı sebep, şirketin menfaatlerine aykırı olan veya şirketin özel niteliğini bozan pay devirlerini kapsar¹⁷⁸.

2.4.2.1. Ret Kararının Hukuki Niteliği

Esas sermaye payını iktisap eden kişinin tanınmaması ve iktisap edilen payların bu kişiden satın alınması için ortaklığın bir ret kararı vermesi gerekmektedir. Bu kararı alma konusunda hangi organın yetkili olduğu fark etmeksizin bu bir hukuki bir işlemdir. Ret kararının bir diğer hukuki nitelendirmesi ise, her ne kadar eleştirilere konu olsa da bozucu şart olduğu yönündedir¹⁷⁹. Esas sermaye payını iktisap eden kişi, iktisabın ortaklık tarafından öğrenildiği tarihten itibaren üç aylık süre içerisinde reddedilmemişse ortak olarak kalmaya devam edecektir. Esas sermaye paylarının satın alınması suretiyle reddedilmesi durumunda ise Türk Ticaret Kanunu 596/3. maddesi uyarınca geriye etkili olarak bu sıfatını ve esas sermaye paylarından doğan haklarını kaybetmekte, yükümlülüklerinden ise kurtulmaktadır.

Öğretide eleştirilen husus ise ret kararının bozucu şart olmasından ziyade bu şarta tanınan geriye yönelik etkidir. Bozucu şartlara ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Türk Borçlar Kanunu 173/2. maddesi uyarınca bozucu şartın etkisi ileriye yöneliktir. Bir diğer ifade ile bu bozucu şartın gerçekleşmesinin şartın gerçekleşmesinden önce tamamlanmış

¹⁷⁷ Nussbaum/Sanwald/Scheidegger, Art. 788, N. 14.

¹⁷⁸ Dural, s. 115.

¹⁷⁹ Pulaşlı, s. 2771-2773.

işlemlerin geçerliliğine etkisi bulunmamaktadır¹⁸⁰. Fakat Türk Borçlar Kanunu 173/2. maddesinin hükmü emredici nitelikte olmayıp aksi sözleşmede kararlaştırılabilir¹⁸¹. Özel iktisap hâlleri bakımından ret kararına tanınan bu etki de Türk Ticaret Kanunu 596/3. madde hükmünden kaynaklanmaktadır¹⁸².

Ret kararının verilmesi ve esas sermaye paylarının da ortaklık tarafından ya ortaklığın kendi ya da bir başkası hesabına satın alınması hâlinde müktesip ortak sıfatını kaybetmektedir. Ret kararının bozucu şart niteliğini haiz olduğu açıktır. Nitekim TTK 596/3.maddede limited ortaklığın alacağı kararın esas sermaye payının mülkiyeti ve bu paylardan doğan haklar ile borçlar bakımından geriye dönük bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir.

Ret kararının verilmesi, esas sermaye payını iktisap eden kişiye karşı bir irade beyanı niteliğindedir. Bu irade beyanı, pay devri sözleşmesinin geçerliliğini etkilemez, ancak limited şirket esas sermaye pay devrinin şirketle ilişkisinin kurulmasını önler. Ret kararının verilmesi, pay devri sözleşmesinin tarafları arasında bir borç ilişkisi doğurur. Bu borç ilişkisi, şirketin pay bedelini ödemesi veya pay devrini tanınması yükümlülüğünü içerir. Pay bedelinin ödenmesi, pay devri sözleşmesinin ifası anlamına gelir. Pay devrinin tanınması ise, pay devri sözleşmesinin şartlı olarak geçerli olması anlamına gelir. Bu durumda, pay devri sözleşmesinin geçerliliği, şirketin tanıma kararına bağlıdır. Bu karar, pay devrinin şirketle ilişkisinin kurulmasını sağlar. Bu şekilde, limited şirket pay devri sözleşmesinin tarafları arasındaki borç ilişkisi sona erer¹⁸³.

2.4.2.2. Ortaklığın Ret Kararının Geçerlilik Şartları

Limited şirketlerde esas sermaye payının devri halinde şirketin ortaklık yapısı ve işleyişi etkilenebilir. Bu sebeple TTK 596.maddede belirtilen düzenlemeyle şirkete pay devrine karşı çıkma imkânı tanınmıştır. Bu imkân, şirketin pay devrini reddetmesine olanak sunmaktadır. Ret, pay devrinin şirketle ilişkisinin kurulmasını engeller. Ret hakkının kullanılması ile geçerli bir ret kararından bahsedebilmemiz için bu kararın yetkili organ tarafından TTK 596. maddede belirtilen şartlara ve sürelerle uygun şekilde alınmış olması gerekmektedir.

¹⁸⁰ Lale Sirmen, Türk Özel Hukukunda Şart, BTHAE Yayınları, Ankara 1992, s. 54.

¹⁸¹ Hasan Pulaşlı, Şarta Bağlı İşlemler ve Hukuki Sonuçları, Dayınlarlı Yayıncılık, Ankara 1989, s. 183-184; Sirmen, s. 54.

¹⁸² Dural, s. 122.

¹⁸³ Halil Ali Dural, Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras Eşler Arası Mal Rejimi ve İcra Yoluyla Edinilmesine İlişkin TTK m. 596 Düzenlemesi Üzerine Düşünceler ve Eleştiriler, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı:1, İstanbul 2018, s.111-124.

Ret kararı, devrin gerçekleştiği günden itibaren geçerli olmak üzere geriye etkilidir. Ancak ret, bu konudaki kararın verilmesine kadar geçen süre içinde alınan genel kurul kararlarının geçerliliğini etkilemez. Yani mal rejimi, miras ya da icra yoluyla esas sermaye payını iktisap eden kişi bahsi geçen esas sermaye payına bağlı tüm haklar ve borçları anında kazanmış sayılacağından ortaklık sıfatıyla alakalı bir belirsizlikten bahsedilmeyecektir. Nitekim TTK 596/3. maddede belirtilen hüküm de tam olarak bu hususu desteklemektedir. Dolayısıyla ret kararı verilmesi halinde, bu ret kararın verildiği tarihe kadarki periyotta genel kurulda alınmış olan kararlar geçersiz kılınamaz. Bununla birlikte ret kararının verilmesi için, şirketin haklı bir sebebi olmalıdır. Haklı sebep, şirketin menfaatlerine aykırı olan veya şirketin özel niteliğini bozan pay devirlerini kapsar. Böylelikle şirkete, şirketin zararına olabilecek ve şirket menfaatleriyle çelişecek iş ve eylemlerin önüne geçilebilmesi imkanı tanınmış olur. Örneğin, şirketin rakibi olan bir kişiye pay devri yapılması, haklı sebep oluşturabilir. Ret kararının verilmesi, şirketin pay devrini yapan ortağa veya müktesibe pay bedelini ödemesini gerektirir. Pay bedeli, payın gerçek değeridir. Şirket, pay bedelini ödemek istemezse, pay devrini tanımak zorundadır¹⁸⁴.

Sonuç olarak limited şirketlerde esas sermaye payının kanuni geçiş hallerinde ortaklığın ret kararının geçerli olabilmesi için birtakım şartlar gerekmektedir. Bu şartlar; genel kurulun iktisabın öğrenilmesinden itibaren üç aylık hak düşürücü süre içinde açıkça ve yazılı olarak ret kararı vermesi, ret kararının haklı bir sebebe dayanması ve ret kararı doğrultusunda şirketin pay bedelini ödemesi şeklinde sıralanabilir.

2.4.2.3. Ret Kararının Hukuki Sonuçları

Türk Ticaret Kanunu 596/3. maddede belirtildiği üzere, ret kararı devrin gerçekleştiği günden itibaren geçerli olmak üzere geriye etkilidir. Bahsi geçen bu geriye etkililik, esas sermaye payını kanunen iktisap ederek ortak sıfatını kazanan ve genel kurulun ret kararına kadar ortaklık haklarını kullanan kişinin, ret kararıyla birlikte hakların kullanılmasından doğan sonuçların geriye etkili olarak ortadan kalkması anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle, bu kişinin ortak sıfatının iktisap edilmemiş sayılmasıdır. Nitekim geriye etkililikten ret kararına kadar alınan genel kurul kararları istisna tutulduğunda bu kararların geçerli olduğunun altının çizilmesi, iktisap eden kişinin ret

¹⁸⁴ Emine Develi Ayverdi, Limited Şirket Esas Sermaye Payının Devrine İlişkin Genel Kurul Kararı ve İptal Edilebilirliği, İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt: 80, Sayı:1, İstanbul 2022, s. 81-116.

kararına kadar gerçekleşen genel kurul toplantısına katılabilecek ve oy kullanabilecek olması anlamına gelmektedir. Bununla birlikte ret kararının iktisap eden kişinin kullandığı oyların geçersiz kılmayacağı için genel kurul kararı da aynı şekilde geçerliliğini koruyacaktır.

Yani bahsedilen geçiş baştan itibaren hüküm doğurduğu için, askıda geçersizlik durumundan değil, bozulabilir gerçeklik veya geçişin genel kurulun iktisap eden kişiyi reddetmesi şeklindeki bozucu koşula bağlanması hali ifade edilmektedir. Ret kararının verilmesi halinde geriye etkili olarak ortaklık sıfatı ortadan kalkacaktır. Bu durumda iktisap eden kişi sebepsiz zenginleşme kuralları uyarınca bunu iade ile yükümlü olacaktır.

İlgili kanun maddesine göre şirketin, payları kendi veya ortağı ya da kendisi tarafından gösterilen üçüncü bir kişi hesabına gerçek değeri üzerinden devralmayı, payın geçtiği kişiye önermesi şarttır. Şirketin payları kendi adına alması halinde pay bedelini ödemesini gerekir. Eğer şirket bu ödemeyi yapmak istemezse, pay devrini kabul etmek zorunda kalır. Ancak, pay bedelinin ödenmesi, şirketin sermayesinin azalmasına yol açar. Bu durumda, şirketin sermaye yeterliliği ilkesine¹⁸⁵ uygun hareket etmesi gerekir¹⁸⁶.

2.5. Ret Kararı Verilmesi Hâlinde Ortaklığın Payı Satın Alma Önerisi

Limited şirket esas sermaye payının devri, Türk Ticaret Kanunu 595. maddeye göre genel kurulun onayına bağlıdır. Ancak, Türk Ticaret Kanunu 596. maddeye göre, esas sermaye payının miras, eşler arası mal rejimi veya icra yoluyla geçmesi hâllerinde tüm haklar ve borçlar genel kurulun onayına gerek olmaksızın esas sermaye payını iktisap eden kişiye geçer¹⁸⁷.

¹⁸⁵ Limited şirketlerde sermaye yeterliliği ilkesi, şirketin faaliyetlerini sürdürmek için yeterli miktarda sermayeye sahip olması gerektiğini ifade eder. Bu ilke, şirketin finansal sağlamlığını ve güvenilirliğini korumayı amaçlar. Sermaye yeterliliği, şirketin borçlarını ödeyebilmesi, işlerini devam ettirebilmesi ve karşılaşabileceği beklenmedik durumlara karşı finansal dayanıklılığını sağlayabilmesi açısından önemlidir. Sermaye yeterliliği ilkesi, limited şirketlerin kuruluşunda belirlenen esas sermaye miktarını ifade eder. Şirketin faaliyetleri sırasında bu sermayenin korunması ve artırılması gerekmektedir. Sermaye yeterliliği, şirketin ticari itibarını ve güvenilirliğini etkiler ve yasal gerekliliklere uygun bir şekilde yönetilmesi önemlidir. Limited şirketlerde sermaye yeterliliği ilkesi, şirketin karşılaşabileceği riskleri minimize etmek ve şirketin uzun vadeli başarısını sağlamak için önemli bir rol oynar. Bu ilke, şirketin sürdürülebilir bir şekilde büyümesini ve rekabetçi kalmasını destekler. Ayrıca, şirketin ortaklarına ve diğer paydaşlarına güven verir ve iş ilişkilerinin sağlam bir zemin üzerinde yürütülmesine katkıda bulunur.

¹⁸⁶ Murat Türe, Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Devri, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, C:-, S: 51, 1 Temmuz 2022, s. 160-161.

¹⁸⁷ Halil Ali Dural, Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras Eşler Arası Mal Rejimi ve İcra Yoluyla Edinilmesine İlişkin TTK m. 596 Düzenlemesi Üzerine Düşünceler ve Eleştiriler, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı:1, İstanbul 2018, s.111-124.

Şirket iktisabın öğrenilmesinden itibaren üç ay içinde esas sermaye payının geçtiği kişiyi onaylamayı reddedebilir. Bunun için şirketin, payları kendi veya ortağı ya da kendisi tarafından gösterilen üçüncü bir kişi hesabına, gerçek değeri üzerinden devralmayı, payın geçtiği kişiye önalım hakkı kapsamında önermesi şarttır¹⁸⁸.

Esas sermaye payının gerçek değeri Türk Ticaret Kanunu 596/3. maddeye göre payın geçtiği kişiye önerilen satın alma bedelidir. Bu bedel şirketin son bilançosuna göre, esas sermaye payının orantılı kısmına düşen özvarlığın değerinden az olamaz¹⁸⁹.

Türk Ticaret Kanunu 596. maddede anonim ortaklıktaki karşılığı olan Türk Ticaret Kanunu 493. maddeden ve mehzaz İsviçre Borçlar Kanunu'nun 788. maddesinden ayrıldığı belirtilmektedir. Ret kararının geriye etkililiği, genel kurul kararlarının istisna tutulması, geçişin askıda oluşu gibi hususlar, hükmün gerekçesinde ifadesini bulan iktisap edeni ve şirketi koruma amacını gerçekleştirmekten uzaklaştırmaktadır¹⁹⁰.

2.5.1. Sermaye Payının Devri ile Hakkın Kullanımı

Türk Ticaret Kanunu 596/3. maddeye göre genel kurulun ret kararı, esas sermaye payını kanunen iktisap ederek ortak sıfatını kazanan kişinin, ret kararına kadar ortaklık haklarını kullanması halinde ret kararıyla birlikte hakların kullanılmasıyla ortaya çıkan sonuçların geriye etkili olarak ortadan kaldırılması, bir diğer ifadeyle ortak sıfatını iktisap etmemiş sayılması anlamına gelir. Limited şirketlerde ortakların, şirketin yeni sermaye payları çıkarması halinde, bu paylardan özellikle mevcut şirket ortaklarının satın alma hakkı bulunmaktadır. Şirket ana sözleşmesinde veya sermaye artırma kararında aksi yönde bir belirleme yoksa, çıkarılan yeni paylarda şirket ortaklarının esas sermaye payları oranında öncelikle satın alma hakkı bulunmaktadır¹⁹¹.

¹⁸⁸ Göktuğ Can Burul, Limited Şirketlerde Esas Sermaye Payının Geçiş ve Gerçek Değerden Satın Alma Hakkı, BKA Hukuk Bürosu, http://www.bka-law.com/Files/636430807456488726_son_limited_sirketlerde_esas_sermaye_paylarinin_gecisi.pdf, 08.10.2017, e.t.: 25.12.2023.

¹⁸⁹ Halil Ali Dural, Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras Eşler Arası Mal Rejimi ve İcra Yoluyla Edinilmesine İlişkin TTK m. 596 Düzenlemesi Üzerine Düşünceler ve Eleştiriler, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı:1, İstanbul 2018, s.111-124.

¹⁹⁰ Uzel, s. 159-160; Yüksel, s. 211.

¹⁹¹ Halil Ali Dural, Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras Eşler Arası Mal Rejimi ve İcra Yoluyla Edinilmesine İlişkin TTK m. 596 Düzenlemesi Üzerine Düşünceler ve Eleştiriler, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı:1, İstanbul 2018, s.111-124.

2.5.1.1. Taraflar ve Yetkili Organ

Ön alım hakkı, sahibi tarafından kullanılır, yani bu hakkın muhatabı tarafından, yani hakkın sahibi tarafından kullanılır. Türk Ticaret Kanunu'nun 596. maddesi bağlamında, ortaklık, bu hakkını payı özel iktisap hâllerinden biri yoluyla elde eden kişiye karşı ileri sürer. Başka bir deyişle, ön alım hakkının muhatabı, kanuni veya atanmış mirasçı, miras ortaklığı, vasiyet alacaklısı, esas sermaye payını mal rejimi hükümleri çerçevesinde edinen eş veya cebri icradan satın alan kişidir¹⁹². Muhatabın belirlenmesinden sonra, bu hakkın kim tarafından kullanılacağı, yani ön alım hakkının sahibi belirlenmelidir. Ön alım hakkını kullanmaya yetkili organın, ortaklığın yönetim ve temsil organı olan müdürler olduğunu ifade edebiliriz. Ayrıca genel kurulun ret kararında müktesibin esas sermaye paylarının kimin hesabına alınacağını belirtmemesi ihtimalinde¹⁹³, bu kişi veya kişilerin tespiti müdürlere bırakılması da mümkündür. Bu tespiti müdürlere bırakılması, ortaklığın menfaati ile eşit işlem ve hakkın kötüye kullanılmaması ilkelerini göz önünde bulundurarak, esas sermaye payının kimin hesabına devralınacağına ilişkin bir muhakemenin gerekliliğinden kaynaklanmaktadır. Özellikle, ön alım hakkı gerekçesiyle çağrı ile toplantı zamanı arasındaki sürenin ortaklık sözleşmesi ile uzatılmış olması durumunda, genel kurulun hemen bir ret kararı alarak ön alım hakkını kaybetmesinin engellenmesi, ortaklığın menfaati kadar müktesibin lehine olduğu şeklinde de yorumlanabilir¹⁹⁴.

Ancak hemen belirtelim ki, müdürlerin karar önerisini kimin hesabına alınacağı da dâhil olmak üzere tüm unsurları tamamlayarak genel kurula sunması halinde irade oluşturanın genel kurul olduğu açıktır. Bu kararın bildirimi, yani iradenin açıklanması daha önce belirttiğimiz üzere ortaklığın temsil organı olan müdürler tarafından yapılacaktır. Böylece bildirimin yapılması ile müktesip ve ortaklık arasında pay devir sözleşmesi kurulacaktır¹⁹⁵.

Türk Ticaret Kanunu'nun 596/2-c.2 maddesinde yer alan "...şirketin, payları kendi veya ortağı ya da kendisi tarafından gösterilen üçüncü bir kişi hesabına, gerçek değeri üzerinden devralmayı, payın geçtiği kişiye önermesi şarttır." ifadesi nedeniyle, payın kimin hesabına devralınacağına bakılmaksızın ön alım hakkının sahibi ve dolayısıyla pay devir sözleşmesinin tarafının ortaklık olduğunu belirtmek gerekir. Diğer bir ifadeyle

¹⁹² Akın, s. 82.

¹⁹³ Arslanlı/Domaniç, s. 288.

¹⁹⁴ İsmail Özgün Karaahmetoğlu, Limited Şirketin Temsili, Güncellenmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, s. 212 vd.

¹⁹⁵ Çamoğlu/Poroy/Tekinalp, Ortaklıklar II, N. 1673a.

organın ortaklığın iradesini açıklaması sebebiyle, bu ön alım hakkını kullanan taraf ortaklığın kendisi olup, esas sermaye payları kendi hesaplarına alınsa dahi ortakların veya üçüncü kişilerin bu konuda bir yetkisi bulunmamaktadır¹⁹⁶.

Bu konuya ilişkin değinmemiz gereken bir diğer nokta ise müktesibin esas sermaye paylarını satın alırken genel kurulun ya da müdürlerin dikkat etmesi gereken hususlardır. Müktesibin esas sermaye paylarının kimin hesabına alınacağını belirleyen organın müdürler olması durumunda, müdürler Türk Ticaret Kanunu'nun 625. maddesi uyarınca özen ve bağlılık yükümü çerçevesinde ortaklığın menfaatlerini gözetmelidirler¹⁹⁷. Özen ve bağlılık yükümünün yanı sıra eşit işlem ilkesi de dikkate alınmalıdır. Bu ilke özellikle bir pay sahibinin hesabına esas sermaye paylarının alınması ihtimalinde titiz bir şekilde göz önünde bulundurulmalıdır. Satın alma hakkı kullanılırken özen gösterilmesi gereken diğer bir ilke ise hakların kötüye kullanılmaması ilkesidir¹⁹⁸, bu ilkenin zaten özen ve bağlılık yükümü ile eşit işlem ilkesinin bir sonucu olduğu ifade edilebilir¹⁹⁹.

2.5.1.1.1. Ortaklığın Esas Sermaye Payını Kendi Hesabına İktisabı

Ön alım hakkı, şirket tarafından esas sermaye paylarını kendi hesabına devralmak üzere kullanılabilir. Böyle bir kullanımın varlığı halinde, yetkili organ ile ortaklık arasında borçlar hukuku anlamında bir temsil ilişkisi değil, ortaklığın tüzel kişiliği kaynaklı bir ortaklık-organ ilişkisi ortaya çıkar. Dolayısıyla organın açıkladığı irade, ortaklığın iradesini yansıtmaktadır²⁰⁰. Ortaklığın kendi esas sermaye paylarını devralması çeşitli nedenlerle fayda sağlayabileceği gibi, aynı zamanda sermayenin iadesi eşitlik ilkesinin ihlali gibi sakıncaları da içinde barındırabilir²⁰¹. Bu nedenle, ortaklığın kendi esas sermaye payını iktisap etmesi genellikle yasaklanmıştır, ancak birtakım şartlarla izin verilmiştir.

Limited ortaklıkların kendi esas sermaye payını iktisabını düzenleyen Türk Ticaret Kanunu 612. madde hükmü, anonim ortaklıklarinkilerle kıyaslandığında eksik kalmış

¹⁹⁶ Arslanlı/Domaniç, s. 290. Narbay, s. 263-264; Şükrü Yıldız/İbrahim Özbay, Bağlı Nama Yazılı Payların TTK m. 418/f. 4'de Yazılı Sebeplerle Kazanılmasında Yönetim Kurulu Üyeleri ile Pay Sahiplerine Tanınan Gerçek Değerden Satın Alma Hakkı, XXII. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler-Tartışmalar, Ankara 2006, s. 27; Dağ, s. 218.

¹⁹⁷ Akın, 78-79; Limited ortaklıklarda özen ve bağlılık yükümünün kapsamı açısından bkz. Şener, s. 754-757.

¹⁹⁸ Akın, s. 80.

¹⁹⁹ Tamer Bozkurt, Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam) -Die Vinkulierung-, 1. Baskı, On İki Levha, İstanbul 2016, s. 153.

²⁰⁰ Kocayusufpaşaoğlu, s. 631.

²⁰¹ Sakıncaları bakımından bkz. Aydın, s. 98 vd.; Çapa, s. 33 vd.

gibi görünmektedir. Bu durum limited ortaklıkların kendi paylarını iktisap etmesi konusunda belirli şartların ve istisnaların yeterince düzenlenmediği anlamına gelmektedir. Özellikle Türk Ticaret Kanunu 612. madde hükmü, anonim ortaklık hükümlerinin limited ortaklıklara kıyasen uygulanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Ancak bu eksikliklerin yanı sıra Türk Ticaret Kanunu 612. madde hükmünde, ortaklığın kendi esas sermaye paylarını ivazlı veya ivazsız bir şekilde iktisap etmesine dair özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu noktada, Türk Ticaret Kanunu 612/3. madde hükmündeki ifadelerden, ivaz karşılığı iktisapların belirli şartlara tabi olduğu çıkarılabilir.

Müktesibin elindeki esas sermaye paylarını devralma konusunda, Türk Ticaret Kanunu 612. madde hükmünde şartlar belirtilmiştir. Ortaklık, esas sermaye paylarını alabilmek için gerekli miktarda serbestçe kullanabileceği öz kaynaklara sahip olmalıdır. Alınacak payların itibari değerleri toplamı, esas sermayenin %10'unu aşmamalıdır. İktisap edilen esas sermaye paylarının bedeli kadar yedek akçe ayrılmalıdır. Ayrıca Türk Ticaret Kanunu 379/4. maddesi, tamamen ödenmiş sermaye borcu bulunan payların iktisap edilebileceğini belirtmektedir. Bu bağlamda, limited ortaklıkların kendi esas sermaye paylarını iktisap etme konusunda eksikliklerin giderilmesi ve daha kapsamlı düzenlemelerin yapılması önerilebilir. Özellikle, anonim ortaklık hükümlerinin kıyasen uygulanmasının yanı sıra limited ortaklıkların özgü ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler yapılması, hukuki boşlukları doldurabilir.

2.5.1.1.2. Ortaklığın Esas Sermaye Payını Ortağı veya Üçüncü Kişi Hesabına İktisabı

Müktesibin sahip olduğu esas sermaye paylarının ortaklık tarafından bir ortak ya da kendisi tarafından gösterilen üçüncü bir kişi hesabına alınması durumunda, ortaya çıkan durumda iki farklı kişi, yani ortaklık ve esas sermaye payları hesabına alınacak kişi bulunmaktadır. Bu durum, ön alım hakkının ortaklık dışında bir kişi hesabına kullanılmasıyla dolaylı temsil kavramını akla getirir²⁰². Dolaylı temsil, üçüncü kişi yararına gerçekleştirilen hukuki işlemler arasında yer alır. Dolaylı temsilde, temsil olunan hesabına gerçekleştirilen işlemin sonuçları temsil olunan üzerinde doğar²⁰³. Ortaklık, esas sermaye paylarını bir ortak ya da üçüncü kişi hesabına ön alım hakkını

²⁰² Feyzi Necmeddin Feyzioğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt-1, Yenilenmiş ve Genişletilmiş İkinci Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1976, s. 407.

²⁰³ Feyzioğlu, s. 407; Oğuzman/Öz, s. 213.

kullanarak aldığında, bu durumda müktesip esas sermaye paylarını ortaklığa devredecektir. Bu devir işlemi, müktesip ile ortaklık arasında gerçekleşen bir sözleşme olacaktır.

Esas sermaye paylarının bedeli, ortaklık tarafından ödenecektir. Ancak, temsil olunan ortak ya da üçüncü kişi bu bedeli ortaklığa ödemekle yükümlüdür²⁰⁴. Ortaklık, devir işlemini gerçekleştirene kadar esas sermaye paylarının sahibi resmi olarak kendisi olacaktır. Bu süreçte, ortaklık ile temsil edilecek kişi arasında bir iç ilişki kurulması gerektiği ve bu ilişkinin muhtemelen bir vekâlet ilişkisi olduğu düşünülmektedir²⁰⁵. Bu iç ilişki, ön alım hakkının kullanılması sırasında ortaklığın menfaatinin korunmasına ve temsil edilecek kişinin özenle seçilmesine dayanmaktadır. Doktrinde ortaklığın temsil edilecek kişiden bir teminat alması gerektiği belirtilmiştir²⁰⁶.

Dolaylı temsilin sadece iç ilişki üzerine kurulu olması nedeniyle, işlem yapılmasının sonuçları, yetkisiz temsil konusunda Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen durumdan farklıdır. Dolaylı temsilcinin yaptığı işlemde doğan haklar ve borçlar tamamen temsilci üzerindedir²⁰⁷, bu nedenle esas sermaye paylarının sahibi de bu durumda ortaklık olacaktır. Ortaklık tarafından ortak ya da üçüncü bir kişi hesabına yapılan ön alım hakkı kullanımında, ortaklığın kendi payını iktisap etme yasağının geçerli olup olmadığı önemlidir. Bu yasak genellikle sermayenin korunması ilkesine dayanmaktadır. Ancak, dolaylı temsil ilişkisinde temsil olunan hesabına gerçekleştirilen işlemin ekonomik sonuçlarının temsil olunan üzerinde olduğu göz önüne alındığında, ortaklığın kendi payını iktisap sınırlarının bu durumda geçerli olup olmayacağı tartışılır²⁰⁸.

Ortaklığın kendi payını iktisap etmesinin genel olarak yasak olmasının temelinde "sermayenin korunması" ilkesi yatar. Bu ilke, ortaklığın finansal yapısının ve şirket değerinin korunmasını amaçlar. Ayrıca, dolaylı temsil ilişkisinde, temsil olunan hesabına gerçekleştirilen işlemlerin ekonomik sonuçlarının aslında temsil olunan üzerinde olduğu göz önünde bulundurulduğunda, ortaklığın kendi payını iktisapına ilişkin sınırların uygulanmayacağı savunulabilir. Bu durumda, ortaklık kendi payını iktisap ederek sermaye yapısında değişiklik yapabilir ve dolayısıyla şirketin finansal durumunu etkileyebilir. Ancak, bu tür işlemlerin adil ve şeffaf bir şekilde gerçekleşmesi ve şirketin menfaatlerinin korunması önemlidir. Bu nedenle, ortaklığın kendi payını iktisap etmesi

²⁰⁴ Uzel, s. 312.

²⁰⁵ Kocayusufpaşaoğlu, s. 633-634.

²⁰⁶ Akın, s. 93.

²⁰⁷ Feyzioğlu, s. 407-408; Yavuz, s. 184 vd.

²⁰⁸ Nussbaum/Sanwald/Scheidegger, Art. 788, N. 9; Bozkurt, Bağlam, s. 169; Şener, s. 343.

durumunda, ilgili kanun ve düzenlemelerin yanı sıra şirket içi politikaların ve denetim mekanizmalarının da dikkate alınması gerekmektedir²⁰⁹.

2.5.1.2. Kapsamı

Ön alım hakkı kullanılırken müktesibin özel iktisap durumları kapsamında elde ettiği tüm esas sermaye paylarının bu süreçte satın alınması gerekmektedir²¹⁰. Bu hakkın ortaklığı koruma amacı taşıdığı düşünülerek, bazı esas sermaye payları için kullanılırken bazılarının kullanılmaması anlaşılması zor bir durum oluşturmakta, aynı zamanda müktesibin paylarının değerinde azalmaya neden olabilecek nitelikte olması sebebiyle kısmi pay alımının geçerli olmadığı kabul edilmektedir²¹¹. Ancak, İsviçre doktrinde ve Türk doktrinde, anonim ortaklıklar açısından esas sözleşme bağlamının varlığı durumunda, bu satın alma teklifinin yüzdelik sınıra ilişkin kaçınma klozuyla birlikte bazı paylar için kullanılabilmesi görüşü dile getirilmektedir. Limited ortaklıklarda ise, kanaatimize göre, müktesipten esas sermaye paylarının bir kısmının alınması amacıyla ön alım hakkı kullanılamaz. Zira müktesibin özel iktisap durumu, Kanun tarafından verilen bir önalım hakkının kullanılmasıyla ortaklık tarafından müktesibin paylarının elinden alınmasını içermektedir.

Hakkın kullanılması sırasında, bedelin belirlenip belirlenmemesi de önemli bir husustur. Esas sermaye paylarının gerçek değeri konusunda, ortaklık belirli bir bedel yerine payları gerçek değeri üzerinden satın alacağını ifade ettiğinde, bu hakkın geçerliliği tartışmalı hale gelebilir.

Müktesipten esas sermaye paylarının bir kısmının alınması amacıyla ön alım hakkı kullanılamaz çünkü müktesibin özel iktisap durumu, Kanun tarafından verilen bir önalım hakkının kullanılmasıyla ortaklık tarafından müktesibin paylarının elinden alınmasını içermektedir. Bu durumda, önalım hakkı kullanılarak esas sermaye paylarının tamamının veya bir kısmının alınması söz konusu olabilir. Ancak, hakkın kullanılması sırasında bedelin belirlenmesi de önemli bir husustur. Esas sermaye paylarının gerçek değeri konusunda ortaklık belirli bir bedel yerine payları gerçek değeri üzerinden satın alacağını ifade ederse, bu hakkın geçerliliği tartışmalı hale gelebilir. Zira müktesip, paylarının gerçek değeri üzerinden satılmasını bekleyebilir ve bu durumda bedelin belirlenmemesi

²⁰⁹ Bozkurt, Bağlam, s. 169.

²¹⁰ Pulaşlı, s. 217; Narbay, s. 264; Sevi, s. 296; Uzel, s. 312-313; Akın, s. 81-82; Bozkurt, Bağlam, s. 159.

²¹¹ Pulaşlı, s. 217-218; Akın, s. 82; Bozkurt, Bağlam, s. 160-161.

ortaklığın önalım hakkını haksız şekilde kullanması olarak yorumlanabilir. Bu nedenle, bedelin belirlenmesi ve önalım hakkının kullanılması sürecinde şeffaflık ve adil bir yaklaşımın benimsenmesi önemlidir. Bu konuda ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümü için taraflar arasında yapılan anlaşmaların ve gerekirse mahkeme kararlarının etkili bir rol oynaması beklenir.

Sözleşmenin kurulabilmesi için borçlar hukukunda, karşılıklı iradelerin objektif esaslı unsurlar üzerinde uyuşması gerekmektedir. Bedel, objektif esaslı unsurlardan biri olmasına rağmen, sözleşmenin kuruluş aşamasında kesin olarak belirlenmiş olması değil, belirlenebilir olması aranmaktadır²¹². Ön alım hakkı kullanılırken de bedelin gerçek değer olarak ifade edilmesi, gerçek değer belirlenebilir nitelikte olmasından dolayı yeterlidir²¹³.

2.5.1.3. Şekli

Ön alım hakları, Türk Medeni Kanun hükümlerine göre yalnızca dava yoluyla kullanılabilir²¹⁴. Ancak, Türk Ticaret Kanunu 596/2. madde ile tanınan kanuni ön alım hakkının kullanımı bakımından bu yöntem benimsenmemiştir. Türk Ticaret Kanunu 596/4. madde hükmünde öngörülen müktesibin reddine ilişkin karar, ön alım hakkının kullanılmasını da kapsamaktadır. Açıkça ve yazılı bir şekilde ön alım hakkının kullanılması, müktesibin esas sermaye paylarının kimin hesabına alınacağını da içereceğinden, aynı zamanda müktesibi aydınlatma işlevi de görecektir. Ön alım hakkının muhataba açıkça ve yazılı olarak ileri sürülmemesi durumunda ise geçersiz bir kullanım söz konusu olacaktır.

2.5.1.4. Süre

Türk Ticaret Kanunu 596/2 ve 4. madde hükümleri ile ret kararının verilmesi için tanınan üç aylık hak düşürücü süre, ret kararında ön alım hakkının kimin hesabına kullanılacağını belirtmemesi halinde de bu hakkın müktesibe ileri sürülmesi bakımından azami süredir. Kısacası, ön alım hakkının iktisabın ortaklıkça öğrenilmesinden itibaren üç aylık süre içerisinde kullanılması gerekmektedir. Aksi bir görüş, ortaklığın ret kararını aldıktan sonra ön alım hakkını kullanmayarak müktesip ile

²¹² Oğuzman/Öz, s. 72; Haluk Tandoğan, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Cilt I/1, Tümü Yeniden İşlenmiş ve Genişletilmiş 5. Basım'dan 6. Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008, s. 90.

²¹³ Sevi, s. 296.

²¹⁴ Vedat Buz, Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2005, s.158 vd.

arasındaki ilişkiyi sürüncemede bırakmasına neden olabilir. Halbuki üç aylık hak düşürücü süre tanınmasındaki amaç, bu sürüncemeyi engellemektir. Ayrıca, hakkın kullanımına ilişkin beyanın gönderilmiş olması yetmemekte, müktesibe ulaşması da gerekmektedir²¹⁵.

Kanaatimizce, ön alım hakkının üç ay içinde kullanılması gerekmele birlikte, gerçek değerin sayısal olarak belirlenmesi konusunda uyuşmazlık çıkması halinde bunun da üç ay içinde belirlenmesi gerektiği söylenemez. Gerçek değerin tespiti için mahkemeye başvurulması halinde, mahkeme kararı kesin olsa bile, belge yoğunluğu ve bilirkişilerin gerçek değeri belirlemesi için geçen süre göz önüne alındığında, üç aylık bir sürenin makul olmadığı açıktır.

²¹⁵ Şener, s. 344.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESAS SERMAYE PAYININ KANUNİ GEÇİŞ HALLERİ İLE EDİNİLMESİNİN SONUÇLARI

3.1. Esas Sermaye Payının Kanuni Geçiş Hâlleri ile Edinilmesinin ve Tanınmanın Hukuki Sonuçları

Esas sermayenin kanuni geçiş koşulları yoluyla edinilmesi, satın almanın pay sahipliği üzerindeki etkisinin ve paylara bağlı hak ve yükümlülüklerin onay/tanıma veya ret kararı olup olmadığına göre ayrı olarak değerlendirilmesini gerektirir. Sermayenin hukuki niteliği, iktisap edenin iktisap ettiği paylardan doğan haklardan yararlanmasını ve iktisap edenin iktisap ettiği paylardan doğan borçlardan sorumlu olacağını öngörmektedir²¹⁶. Ancak devralan kişinin hak ve yükümlülükleri sona erer²¹⁷. Türk Ticaret Kanunu 577/1. maddesi ortaklara bireysel haklar (rüçhan hakkı, satın alma hakkı, teklif hakkı, veto hakkı, imtiyazlı oy hakkı vb.) tanımamaktadır²¹⁸. Limited ortaklıkta sermaye payının özel olarak edinilmesi halinde, ortaklığa tanınan önalım hakkının üç ay içinde kullanılmaması halinde "bozulma durumu" ortaya çıkmayacak ve devralma kesinleşecektir. Sermaye paylarının edinilmesi kanuni geçiş özel durumunda, pay sahipliği üzerindeki etkisi ve paylara bağlı hak ve yükümlülükler ile onay/tanıma veya ret kararının ikincil sonuçları bu bölümde ele alınacaktır.

3.1.1. Esas Sermaye Payının Mülkiyetine Etkisi

Aynı hak, hak sahibine verdiği yetkiye göre iki türe ayrılrsa da hak sahibine tanınan kullanma, tüketme ve yararlanma hakkına mülkiyet hakkı denir²¹⁹. Sermaye aynı zamanda mülkiyet haklarına tabi bir varlık değeri olduğundan, dayanak payların mülkiyet haklarına kimin sahip olduğu, mülkiyet haklarının verdiği yetkileri kimin kullanacağını belirlenmesinde önemlidir. Sermaye payının mülkiyeti, ortak sıfatını taşıyan kişiye aittir.

Özel devralma durumunun gerçekleşmesi ile sermaye payının mülkiyeti derhal devralan dediğimiz müktesebe geçer. Hisse senedi transferlerinde, sözleşmeye dayalı

²¹⁶ Nussbaum/Sanwald/Scheidegger, Art. 788, N. 5; Şener, s. 339.

²¹⁷ Arslanlı/Domaniç, s. 218; Şener, s. 338.

²¹⁸ Yıldız, s. 143-144; Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, s. 1672; Şener, s. 338.

²¹⁹ M. Kemal Oğuzman/Özer Seliçi/Saibe Oktay Özdemir, Eşya Hukuku, Yenilenmiş ve Mevzuata Uyarlanmış 17. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014, s. 23.

sermaye transferlerinde olduğu gibi genel kurul onayına gerek yoktur. Ancak, esas sermaye payının sözleşme ile devredilmesi durumunda, devralan, ortaklık onaylanıncaya kadar esas sermaye payının mülkiyetini ve dolayısıyla ortak unvanını elde edemezken, devreden, payın mülkiyetini ve ortağın işletme unvanını elinde tutar. Şirket devralma ve birleşmelerinde özel devralma davaları ile sözleşmeye dayalı devirler arasındaki ayrım, defalarca vurguladığımız gibi, esas sermaye payının ve buna bağlı hak ve yükümlülüklerin düzenlenmemiş kalmasının önlenmesidir²²⁰. Aslında miras halinde, mirasçılar, mal rejiminin tasfiyesi nedeniyle sermaye payını kaybeden eşler ve icra yoluyla sermaye paylarını iradeleri dışında satan borçlu ortaklar otomatik olarak ortaklıktan ayrılırlar ve kanuni yaptırımlar uygulanır. Bu ortakların hakları miras hakkı, sermaye payının özel iktisabın gerçekleşmesiyle birlikte derhal hak kazanılmasıyla belirlenir, kabul edilir ve garanti altına alınır. Mülkiyetin müktesibe geçişi anında esas sermaye payının üzerindeki haciz, sınırlı ayni haklar ile ortaklık sözleşmesinde bulunan ve esas sermaye payına ilişkin olan tüm kayıtlar müktesibi de bağlayacaktır²²¹.

3.1.2. Esas Sermaye Payından Doğan Haklara Etkisi

Esas sermaye paylarının hem iradi hem de kanuni geçişlerinde, hakların intikaline dair çeşitli teoriler bulunmaktadır, bunlar arasında öne çıkanlar ise birlik ve bölünme teorileridir²²². Birlik teorisinin temel dayanağı, payın bölünmezliği ilkesidir ve bu teoriye göre paylardan doğan tüm haklar ayırım yapılmaksızın birlikte geçer²²³. Diğer yandan, bölünme teorisi, hakların intikali konusunda farklı zamanların öngörülmesine izin verir²²⁴.

Anonim ortaklıklar ve limited ortaklıklar bağlamında söz konusu teorileri inceleyerek açıklamak için bir örnek verelim. Anonim ortaklıklarda, borsaya kote edilmemiş nama yazılı payların özel iktisap hâllerinden biri ile edinilmesi durumunda, Türk Ticaret Kanunu'na göre payın mülkiyeti ve malvarlıksal hakları bu iktisap anında müktesip adı verilen halefin eline geçer. Ancak genel kurula katılma ve oy hakları, ortaklığın onayına tabi tutulmuştur (Türk Ticaret Kanunu 494/2. madde). Bu durumu değerlendiren öğretide

²²⁰ Ünal Tekinalp, Bağlı Nama Yazılı Hisse Senetlerinin Mirasa Konu Olmaları Hâlinde Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (I), İktisat ve Maliye Dergisi, C. 28, S. 6, 1981, s. 273; Pulaşlı, s. 204-205; Narbay, s. 263 vd.; Şener, s. 338.

²²¹ Arslanlı/Domanıç, s. 240; Öz, s. 381; Abuzer Kendigelen, Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı, Beta Yayıncılık, İstanbul 1994 s. 16; Demirkapı, s. 410.

²²² Akın, s. 13-17.

²²³ Pulaşlı, Bağlı Nama, s. 238.

²²⁴ Karasu, Sınırlandırma, s. 139; Karasu, Emredici Hükümler, s. 142; Altay, s. 612; Şener, Ortaklıklar, s. 626.

bir görüş, burada haklar bakımından bir bölünme yaşandığını ifade ederken²²⁵, diğer bir görüş ise sadece genel kurula katılma ve oy haklarının kullanımının ortaklığın onayına bağlandığını ve bu nedenle burada birlik teorisinin benimsendiğini savunmaktadır²²⁶. Kanaatimizce, burada haklar arasında bir bölünme olmaktan ziyade, bazı hakların kullanımının bir şarta bağlı olduğunu ve bu süreçte söz konusu hakların askıda kaldığını ifade etmek daha doğru olacaktır. Bu yaklaşım, Türk Ticaret Kanunu sistemiyle uyumlu bir şekilde birlik teorisinin benimsendiğini yansıtacaktır.

Limited ortaklıklarda esas sermaye payının geçişinde de hangi teorinin uygulama bulduğunu iki örnekle açıklayabiliriz. Üçüncü bir kişiye devirle; yani esas sermaye payının Türk Ticaret Kanunu'nun 595. maddesi uyarınca üçüncü bir kişiye devredilmesi durumunda, genel kurul tarafından bahsi geçen devire onay verilmediği müddetçe esas sermaye payının mülkiyeti ve bu paydan doğan haklar ve borçlar devralana geçmemektedir. Onay kararı verilmesi halinde ise devralan tüm hakları bir bütün olarak iktisap ettiğinden, burada da birlik teorisinin uygulandığını söyleyebiliriz. Özel iktisap hâllerinde ise limited ortaklıklarda malvarlıksal ve yönetsel hakların kullanımı bakımından bir ayrıma gidilmemiştir. Türk Ticaret Kanunu'nun 596/1. maddesi uyarınca özel iktisap hâllerinden biri ile edinilen esas sermaye payının iktisap anında; tüm hakların müktesibe geçeceği düzenlenmiştir. Yani, limited ortaklıklarda esas sermaye payının özel iktisap hâlleriyle edinilmesi durumunda da hakların geçişinde birlik teorisi dikkate alınmıştır²²⁷.

Özel iktisap hâlleri açısından birlik teorisi benimsenmiş olmasına rağmen, doktrinde bazı yazarlar hakların kullanımı bakımından farklı çözümler aramış ve bunu Türk Ticaret Kanunu 596/3. maddesinin gerekçesinde geçişin askıda olduğuna ilişkin cümleye dayandırmıştır²²⁸. Ancak, esas sermaye paylarının ve bu paylardan doğan hakların müktesibe *ipso iure* (kanunun kendiliğinden) geçtiği Türk Ticaret Kanunu 596/1. maddesinde açıkça düzenlenmiştir²²⁹. Kısacası, limited ortaklıklarda esas sermaye payının sözleşme veya özel iktisap hâlleriyle edinilmesinde hakların geçişi bakımından birlik teorisi kabul edilmiştir. Esas sermaye payları Türk Ticaret Kanunu 596. maddesi uyarınca iktisap edildiğinde, bu paylardan doğan tüm hakları (paya tanınmış imtiyaz

²²⁵ Pulaşlı, Bağlı Nama, s. 238; Rauf Karasu, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Ortaklıkta Emredici Hükümler İlkesi, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2015, s. 139; Karasu, Emredici Hükümler, s. 142; Şener, Ortaklıklar, s. 626.

²²⁶ Akın, s. 123-124; Bozkurt, s. 245-246.

²²⁷ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 555.

²²⁸ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 344-345.

²²⁹ Dural, s. 116-118

hakları da dâhil olmak üzere) kullanmaya yetkili olan kişi müktesip olup, aksi yönde bir görüş hem hükmün lafzı ile hem de getiriliş amacıyla çelişmektedir. Hakların geçişine ilişkin sistemi genel olarak açıklamış olmakla birlikte, malvarlıksal ve yönetsel hakların müktesibe geçişini çeşitli ihtimalleri göz önünde bulundurarak ayrıca incelemeye çalışmış bulunmaktayız.

3.1.2.1. Malvarlıksal Haklar

Türk Ticaret Kanunu'nun 608/1-2. maddesine göre limited şirketlerde ortaklar sermayenin iadesi yasağı sebebiyle ortaklığa vermiş oldukları esas sermaye payı bedelini iade alamazlar da ortaklığın gerçekleştirdiği işlemler nedeniyle elde edilen kârdan kâr payı alabilmektedir²³⁰. Kâr payı hakkının müktesep hak özelliği taşıyıp taşımadığı doktrinde tartışmalı olmakla beraber²³¹ limited ortaklıkta esas sermaye payının hukuki semeresi olarak değerlendirilen²³² ve genel kurulun bu hususta karar vermesine ihtiyaç duyulmaksızın talep edilemeyen bir haktır²³³. Genel kurulun kârın dağıtılmasına dair bir kararı bulunması halinde ise bu hak, alacak hakkına dönüşecek ve limited şirkette esas sermaye payı sahiplerine kâr payını talep etme hakkını verecektir.

Kâr payı hakkının genel kurulun kararına bağlı olarak bağımsız bir alacak hakkına dönüşmesi²³⁴ ve bu alacak hakkının genel kurul kararının alındığı yani iktisaptan önceki tarihte ortağın şahsı nezdinde meydana geldiği düşünülmesi halinde; kâr payının ödeneceği kişi esas sermaye payının eşler arasındaki mal rejimi veyahut cebri icra hükümleri uyarınca müktesibi değil, eski ortaktır²³⁵.

Esas sermaye payının miras yoluyla iktisabı hususunda ise durum daha farklı olacaktır. Esas sermaye payının miras yoluyla iktisabında külli halefiyet ilkesi geçerli olacağından kâr payının dağıtılmasına ilişkin genel kurul kararının murisin ölümünden önce veya sonra olması durumunda farklılık söz konusu olacaktır. Türk Medeni Kanunu'nun 599. maddesine göre kâr payının alacak hakkına dönüşmesi ile bu hak terekeye dahil edilmelidir. Miras ortaklığının henüz dağıtılmamış olması durumunda gerçekleştirilecek ödeme miras ortaklığına yapılmalıdır. Mirasın henüz paylaştırılmamış

²³⁰ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 497-498.

²³¹ Arslan Kaya, Müktesep Haklar, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, Beta Yayıncılık, İstanbul 1997, s. 149-150; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar I, N. 898a.

²³² Arslanlı, Anonim Şirketler I, s. 212

²³³ İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları (2017) ed. Abuzer Kendigelen, Necdet Uzel, Asena Savur Demirkaya, Müge Evlek, Nurgül Yıldız, On İki Levha, İstanbul 2018, s. 291ed.

²³⁴ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 499.

²³⁵ Demirkapı, Payın Devri, s. 417.

olması durumunda ise alacak hakkına dönüşen kâr payının hangi mirasçının miras payına dahil olduğu belirlenerek talep halinde kendisine verilecektir.

Esas sermaye payının miras, cebri icra ve eşler arasındaki mal rejimi ile iktisabında müktesibin talepte bulunabileceği başka bir hak da hazırlık dönemi faizi olacaktır. Hazırlık dönemi faizi, Türk Ticaret Kanunu'nun 510. maddesine göre limited şirketin faaliyete geçmesine kadar geçen süre için veya limited şirketin yeni paylar çıkarılmak şartıyla genişletilmesi halinde ortaklık sözleşmesinde bahsedilmiş olması koşuluyla ortaklara verilen bir haktır²³⁶.

Tasfiye payı hakkı da malvarlıksal haklar içerisinde yer almaktadır. Müktesibin limited şirket esas sermaye payını iktisap ettiği zamanda limited şirket ortaklığının tasfiye halinde olması veya daha ileri bir zamanda tasfiyeye girmesi ile Türk Ticaret Kanunu 443. maddesi gereğince müktesip esas sermaye payının ödenen miktarı ve bulunması halinde sahip olduğu imtiyazlar oranında tasfiye payı elde edecektir. Bu durumun aksi ortaklık sözleşmesinde kararlaştırılmamış olmalıdır. Tasfiye payı hakkının talep edilebilmesi, tasfiye neticesinde kalan malvarlığının paylaşılmasına ilişkin karara bağlıdır. Bu kararın varlığı halinde tasfiye payı hakkı alacak hakkına dönüşecektir.

Bir diğer malvarlığı hakkı, rüçhan hakkıdır. Türk Ticaret Kanunu'nun 591/1. maddesine göre rüçhan hakkının ortaklık sözleşmesi veya alınan artırım kararı ile sınırlandırılması veya tamamen ortadan kaldırılması mümkündür²³⁷. Rüçhan hakkının kaldırılmamış veya sınırlandırılmamış olması halinde limited şirket ortağının tek taraflı irade beyanının bildirilmesi ile kullanılmasından söz edilecektir. Bu durumda ortaklığın reddetme hakkı bulunmamaktadır²³⁸. Türk Ticaret Kanunu'nun 591/3. maddesine göre rüçhan hakkının kullanılabilmesi için ortaklara en az on beş gün olacak şekilde süre verilmesi gerekmektedir²³⁹. Artırım kararının esas sermaye payının iktisabından sonra alınması halinde müktesip rüçhan hakkının sahibi olacaktır. Artırım kararının esas sermaye payının iktisabından önce alınması halinde ise rüçhan hakkını kullanarak iştirak taahhüdünde bulunana ait olacaktır. Rüçhan hakkının üçüncü bir şahsa devri de

²³⁶ Mehmet Helvacı, Ticaret Ortaklıklarında Sermaye Payı Nedeniyle Oluşan Faiz Üzerine Düşünceler, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2001, s. 248-251; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar II, N. 939

²³⁷ Limited ortaklıklarda rüçhan hakkının ortaklık sözleşmesi ile kaldırılabilmesine ilişkin açık hüküm (Ticaret Kanunu m. 591/1) bulunmakla birlikte konu anonim ortaklıklar bakımından tartışmalıdır (Şener, Limited Ortaklıklar, s. 220).

²³⁸ Erdoğan Moroğlu, Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı, Güncelleştirilmiş 4. Baskı, On İki Levha, İstanbul 2018, s. 149.

²³⁹ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 219-220.

mümkündür²⁴⁰. Belirtmek gerekir ki; bu durumda Türk Ticaret Kanunu'nun 595. maddesi gereğince genel kurulun onayı gerekecektir²⁴¹.

3.1.2.2. Yönetmel Haklar

Türk Ticaret Kanunu'nun 596. maddesinde, yönetmel hakların da esas sermaye payının iktisabı ile derhal iktisap edene geçeceğini düzenlenmiştir. Genel kurula katılma hakkı²⁴² ve oy kullanma hakkı, başta gelen haklardır. Türk Ticaret Kanunu'nun 618/2. maddesinde oy hakkının ortaklık sözleşmesi ile sınırlandırılabilmesi düzenlenmişse de asgari bir oy hakkı sınırı bulunduğundan vazgeçilmez hak özelliği korunmaktadır²⁴³.

Esas sermaye payının müktesibi, bir tanıma kararına gerek duyulmaksızın genel kurula katılma hakkına ve oy kullanma hakkına sahiptir ve genel kurulda alınan kararlara etkisi bulunacaktır²⁴⁴.

Bilgi alma hakkı ve inceleme hakkı da yönetmel haklardandır. Esas sermaye payının müktesibi, esas sermaye payını iktisap ettiği tarihten itibaren bilgi alma ve inceleme hakkını kullanabilecektir²⁴⁵. Limited ortaklıklarda bilgi alma ve inceleme hakkının kapsamının anonim ortaklıklara göre daha geniş olduğu kabul edilmektedir²⁴⁶. Bilgi alma hakkı ve inceleme hakkı birbirinden bağımsız haklar²⁴⁷ olmakla beraber genel kurul kararı veya ortaklık sözleşmesi ile sınırlandırılmayacak ya da kaldırılamayacaktır²⁴⁸.

Bir diğer hak olan denetim hakkına ise Türk Ticaret Kanunu 635. maddesi gereğince anonim ortaklıkların özel denetimine dair hükümler uygulanacaktır. Bu durumda denetim hakkının kullanılması, bilgi alma hakkına bağlıdır²⁴⁹. Türk Ticaret Kanunu'nun 438/2. maddesine göre özel denetçi isteme hakkının genel kurul tarafından kabul edilmesi durumunda ortaklık veya pay sahibi ortaklık merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde talepte bulunarak özel denetçi atanmasını isteyebilecektir. Genel kurulun

²⁴⁰ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 216 vd.

²⁴¹ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 358, 360; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 181.

²⁴² Direnç Akbay, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 105.

²⁴³ Dural, s. 122.

²⁴⁴ Akbay, s. 107-111.

²⁴⁵ Sinan H. Yüksel, Borsaya Kote Edilmemiş Nama Yazılı Payların Devrinde Şirketin Alım Önerisinde Bulunarak Onay İstemini Reddetme Hakkı (Kaçış Klozu), GSÜHFD, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu, 26 Ekim 2013, S. 2013/2, s. 211.

²⁴⁶ Yüksel, s. 211

²⁴⁷ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 508.

²⁴⁸ Arslan Kaya, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, BTHAE Yayınları, 2001, s. 76.

²⁴⁹ Arslan Kaya, Özel Denetim İsteme Hakkının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı ile İlişkisi, BATİDER, c. 31, s. 1, 2015, s. 63.

özel denetim talebini reddi halinde ise Türk Ticaret Kanunu 439/1. Maddesinde belirtilen nitelikteki pay sahiplerinin üç ay içerisinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde talepte bulunarak özel denetçi ataması isteme hakkı bulunmaktadır.

Yönetmelik hakları içerisinde yer alan bir diğer hak ise vazgeçilmez nitelikte olan²⁵⁰ iptal davası açma hakkıdır. Türk Ticaret Kanunu'nun 446. maddesinde yer alan şartları sağlamak kaydıyla ortaklardan herhangi biri iptal davası açma hakkına sahiptir. Ortaklık sıfatının davanın açılışından kararın kesinleşmesine kadar korunması gerekmektedir²⁵¹. Ortaklık sıfatının kaybedilmesi, külli halefiyet şeklinde ölüm gibi bir nedenden sonlanmış ise külli halefin dava açma veya açılmış davayı takip etme hakkı bulunmaktadır²⁵². Esas sermaye payının miras yolu ile geçişinde, külli halefiyet ilkesi geçerli olduğundan mirasçılar, mirasbırakan tarafından açılan bir dava var ise takip edilebilecek yok ise dava açılabilir. Cüzi halefiyet ilkesinin söz konusu olduğu esas sermaye payının eşler arasındaki mal rejimi ve cebri icra yolu ile geçişi halinde ise dava açılmayacak ve açılmış bir dava var ise bu davanın takibi sağlanamayacaktır²⁵³.

Türk Ticaret Kanunu'nun 636/3. maddesi uyarınca vazgeçilemez özellikte bulunan bir diğer hak ise haklı nedenle fesih davası açma hakkı olup bu hak tüm ortaklara tanınan bir haktır²⁵⁴. Payların iktisabının ortaklığın onayına bağlı olması halinde haklı nedenle fesih hakkı önem arz edecektir²⁵⁵. Haklı nedenle fesih davası açma hakkının kullanılabilmesi için ortaklık sıfatının davanın açılışından kararın kesinleşmesine kadar korunması gerekmektedir²⁵⁶. Bu duruma ek olarak, dava açan ortağın dava açmasında hukuki menfaatinin de bulunması şarttır²⁵⁷. Hem külli halefiyet ilkesinin söz konusu olduğu esas sermaye payının miras yolu ile geçişinde hem de cüzi halefiyet ilkesinin geçerli olduğu esas sermaye payının miras arasındaki mal rejimi ve cebri icra yolu ile geçişinde iktisap

²⁵⁰ Feyzan Hayal Şehirli Çelik/İsmail Kırca/Çağlar Manavgat, Anonim Şirketler Hukuku, Cilt 1, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, BTHAE Yayınları, Ankara 2013, s. 175.

²⁵¹ Erdoğan Moroğlu, Anonim Ortaklıkların Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Güncellenmiş ve Genişletilmiş Sekizinci Baskı, On İki Levha, İstanbul 2017 s. 267.

²⁵² Abuzer Kendigelen, İptal Davası Açma Hakkı ve Pay Sahipliği Sıfatının Cüz'i Halefiyet (Pay Devri) Sonucu Değişmesi, Makalelerim, Cilt II: 2001- 2017, Genişletilmiş İkinci Bası, On İki Levha, İstanbul 2018 s. 3; Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt II, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, s. 1093

²⁵³ Kendigelen, İptal Davası, s. 16 vd.; Pulaşlı, Şerh II, s. 1092-1093

²⁵⁴ Ali Haydar Yıldırım, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, Dora Yayıncılık, Bursa 2013, s. 9.

²⁵⁵ Nuri Erdem, Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019 s. 16-18.

²⁵⁶ Pulaşlı, Şerh III, s. 2423; N. Erdem, s. 180.

²⁵⁷ N. Erdem, s. 179.

edenlerin iktisap anının gerçekleşmesinden itibaren haklı nedenle fesih davası açma hakkı bulunmaktadır²⁵⁸.

Müdürlere karşı sorumluluk davası açılması ise bahsi geçen davalardan farklı olarak eda davası niteliğindedir. Ortaklar; ortaklığın zararının doğması ve ortağın doğrudan zarar görmesi halinde sorumluluk davası açabileceklerdir. Borç ilişkine taraf olamayan bir şahsın borç ilişkisinden kaynaklı olarak tazminat davası açması ve haksız fiil nedeniyle zarar gören kişinin²⁵⁹ tazminat talep etmesi yönüyle sorumluluk davası istisnai nitelik taşımaktadır²⁶⁰. Bu hakkın kullanılabilmesi için dava açan ortağın, zararın doğduğu tarihte ve davanın açıldığı tarihte ortaklık sıfatının bulunması gerekmektedir ve bu sıfat dava sonucuna kadar korunmalıdır²⁶¹. Doğrudan zarar gören ortağın, yargılama sürecinde ölmesi halinde külli haleflerin davaya devam etme hakkı bulunmakla beraber cüzi haleflerin böyle bir hakkı söz konusu olmayacaktır. Görüleceği üzere esas sermaye payının miras yolu ile iktisabında külli halefiyet ilkesi gereğince davaya devam edilebilecek fakat esas sermaye payının eşler arasındaki mal rejimi ve cebri icra yoluyla iktisabında ise cüzi halefiyet ilkesi gereğince davaya devam edilemeyecektir.

3.1.3. Esas Sermaye Payından Doğan Borçlara Etkisi

Esas sermaye payının iktisabı ile müktesip, sadece haklara sahip olmayacak aynı zamanda esas sermaye payından kaynaklanan borçların da mükellefi olacaktır. Söz konusu borçların malvarlıksal nitelikteki borçlar ve malvarlıksal niteliği bulunmayan borçlar şeklinde sınıflandırılması mümkündür.

3.1.3.1. Malvarlıksal Nitelikteki Borçlar

Esas sermaye payının miras yolu ile iktisabı durumunda, esas sermaye borcu külli halefiyet ilkesi gereğince mirasçılar tarafından ifa edilecektir.

Esas sermaye payının eşler arasındaki mal rejimi ve cebri icra yolu ile iktisabı halinde Türk Ticaret Kanunu'nun 501. maddesi uygulama alanı bulacak ve selefın sorumluluğu söz konusu olacaktır. İkinci bölümde de belirttiğimiz üzere; TTK 501/1. maddesi

²⁵⁸ N. Erdem, s. 180-181

²⁵⁹ Çamoğlu, Ersin Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Kamu Borçlarından Sorumluluk ile), Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 126-127.

²⁶⁰ Çamoğlu, Sorumluluk, s. 123-125

²⁶¹ Çamoğlu, Sorumluluk, s. 137

gereğince esas sermaye payını eşler arasındaki mal rejimi veya cebri icra yolu ile iktisap eden kişinin öncelikle pay defterine kaydedilmesi gerekmektedir.

Ortaklık sözleşmesinde yer alması şartıyla ek ödeme yükümlülüğü de esas sermaye payına bağlanmış olan yükümlülüklerden biridir²⁶². Ek ödeme yükümlülüğü, esas sözleşmede esas sermaye paylarının iki katını aşmamak şartıyla²⁶³ öngörülür. Ek ödeme yükümlülüğünün sona ermesi, ifa edilmesi ile gerçekleşir.

Ortaklık sözleşmesinde yer alması şartıyla esas sermaye payına bağlanmış olan yükümlülüklerden biri de yan edim yükümlülüğüdür. Ek ödeme yükümlülüğü ile yan edim yükümlülüğü birbirlerinden farklı yükümlülükler olup yan edim yükümlülüğü finansman aracı özelliği taşımamaktadır²⁶⁴. Yan edim yükümlülüğünün arızı veyahut periyodik olması mümkündür²⁶⁵. Bu yükümlülük, ek ödeme yükümlülüğünde olduğu gibi esas sermaye payına bağlanmaktadır²⁶⁶.

Hem yan ödeme yükümlülüğü hem de ek ödeme yükümlülüğü esas sermaye payına bağlı olduğundan esas sermaye payının eşler arasındaki mal rejimi, miras ve cebri icra ile iktisap edilmesi halinde müktesiplere geçecektir.

3.1.3.2. Malvarlıksal Niteliği Olmayan Borçlar

Limited ortaklıklarda bağlılık yükümü Türk Ticaret Kanunu 613. maddesinde düzenlenmiştir. Aynı hükümde rekabet yasağı ve sır saklama yükümlülüğü de bulunmaktadır.

Bağlılık yükümü, “*ortaklığa dürüst davranma, ortaklığın amaçlarını aktif olarak destekleme, ortaklığı zarara uğratmaktan kaçınma ve diğer ortakların ortaklığa ilişkin menfaatlerini dikkate alma*” şeklindedir²⁶⁷. Bağlılık yükümü, ortaklık sıfatının sona ermesi ile ortadan kalkmaktadır²⁶⁸.

Sır saklama yükümlülüğü, ortakların bilgi alma ve inceleme hakkından doğmaktadır²⁶⁹. Ortakların bu haklarını kullanması ile edindiği ortaklık sırları²⁷⁰ sır

²⁶² Şener, Limited Ortaklıklar, s. 409-410.

²⁶³ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 410.

²⁶⁴ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 448.

²⁶⁵ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 449

²⁶⁶ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 449; Hediye Bahar Sayın, “Limited Şirketlerde Yan Edim Yükümlülüğünün Hukuki Niteliği, Hizmet Ettiği Amaç ve Konusu”, AHBVÜHFD, C. 23, S. 1, Y. 2019, s. 51.

²⁶⁷ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 461-462.

²⁶⁸ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 464.

²⁶⁹ Yıldız, Şükrü Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku, Arıkan, İstanbul 2007, s. 186.

²⁷⁰ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 476.

saklama yükümlülüğü ile korunacaktır. Türk Ticaret Kanunu'nun 613/1. maddesi gereğince sır saklama yükümlülüğü ortaklık sıfatının kazanılması ile başlar ve ortaklık sıfatının sona ermesine kadar devam eder.

Rekabet yasağı, Kanundan kaynaklanan bir yükümlülük değildir ancak ortaklığın kuruluşunda ve ortaklık sözleşmesinde düzenlenebilir. Rekabet yasağının düzenlenmesinin amacı, ortakların ortaklık aleyhine herhangi bir eylem gerçekleştirilmesinin engellenmesidir²⁷¹.

Malvarlıksal nitelik taşımayan bu haklar, ortaklık sıfatının kazanılmasından itibaren başlar ve ortaklık sıfatının kaybedilmesi ile sona erer. Limited ortaklıklarda eşler arasındaki mal rejimi, miras ve cebri icra yolu ile esas sermaye payının iktisap edilmesi halinde iktisap eden iktisabın gerçekleştiği zamandan itibaren bağlılık, sır saklama yükümlülüğü ve kararlaştırılmış ise rekabet yasağına bağlıdır²⁷².

3.2. Esas Sermaye Payını İktisap Eden Kişinin Pay Defterine Kaydı ve Esas Sermaye Payının Geçişinin Ticaret Siciline Tescili

Pay defterine kayıt, karine teşkil etmekte olup ortaklık sıfatının ispatı konusunda önem arz etmektedir. Esas sermaye payının iktisap edildiği andan itibaren müktesip, esas sermaye payının sahibidir ve dolayısıyla ortaklık sıfatını kazanmakta, pay defterine kaydedilmektedir. Bu kayıt, açıklayıcı özelliكتedir²⁷³. Genel kurul tarafından bir karar verilinceye kadar ortaklık sıfatı kesinleşmeyecektir. Genel kurul tarafından ret kararı verilmesi, bozucu şart özelliğindedir²⁷⁴.

Genel kurul tarafından usulüne uygun bir şekilde ret kararı verilmesi halinde Türk Ticaret Kanunu'nun 596/3. maddesine göre iktisap tarihinden itibaren geçerli olmak üzere ret kararı geriye doğru etki gösterecektir. Ret kararının verildiği zamana kadar kullanılan haklar ve ifa edilen borçlar dayanağını kaybedecektir. Türk Ticaret Kanunu'nun 596/3 c.2. maddesine göre bu durumun istisnası düzenlenmiştir. Buna göre ret kararının önce payın mülkiyetine, daha sonrasında ise paydan doğan hak ve borçlara karşı olan etkisi düzenlenmiştir. Genel kurul tarafından ret kararının verilmesi durumunda, esas sermaye payının mülkiyeti hiç kazanılmamış sayılacaktır. Bu durumda

²⁷¹ Karakılıç, Hasan Limited Ortaklıkta Rekabet Yasağı, On İki Levha, İstanbul 2019, s. 227.

²⁷² Karakılıç, Rekabet, s. 141-142.

²⁷³ Ünal Tekinalp, "Pay Defterine Yazımın Hukuki Niteliği Sorunu, Yargıtay Onbirinci Hukuk Dairesinin Bir Kararı Üzerine Düşünceler", İktisat ve Maliye Dergisi, C. 25, S. 1, 1978, s. 471, 473-474;

²⁷⁴ Oğuzman/Barlas, s. 233.

esas sermaye payını iktisap eden, pay defterine “oydan yoksun ortak” sıfatıyla kaydedilecektir. Oy hakkından yoksun olmak en basit anlatımla, kanunda belirtilen bazı hallerle oy hakkı sahibinin oy hakkının engellenerek bu hakkını yitirmesi şeklinde belirtilebilir. Oydan yoksun ortak, genel kurulun kendisi hakkında vermiş olduğu ret kararı neticesinde esas sermaye payının mülkiyeti hiç kazanamamış kişidir.

Esas sermaye payının iktisabından kaynaklı olarak doğan haklar malvarlıksal ve yönetsel nitelikteki haklardır²⁷⁵. Esas sermaye payının miras, eşler arasındaki mal rejimi ve cebri icra ile iktisap edilmesi halinde malvarlıksal ve yönetsel haklar yönünden bir ayırım bulunmaksızın söz konusu hak ve borçlar iktisap anının gerçekleşmesiyle müktesibe geçecektir. Genel kurul tarafından ret kararı verilmesi halinde, ret kararının verildiği tarihe kadar iktisap eden kişinin kazandığı malvarlıksal hakların elde edilme sebebi ortadan kalkacaktır. Müktesibin ortaklardan aldığı kâr payı hakkı ve hazırlık dönemi faizi ortaklığa geri ödenecektir²⁷⁶. Yine aynı şekilde bedelsiz payların ortaklık sıfatının kazanılmasından genel kurulun ret kararı vermesine kadar iktisap edilmesi durumunda da ortaklık tarafından devralınan ve esas sermaye paylarının devamı özelliğini taşıyan bedelsiz payların geri verilmesi gerekecektir. Rüçhan hakkı ile elde edilen esas sermaye payları ise kök hakkın genişlemesi olarak nitelendirildiğinden kök paylarla birlikte rüçhan hakkı ile elde edilen payların geri verilmesi gerekecektir²⁷⁷.

Türk Ticaret Kanunu’nun 596/3. maddesine göre etkileri geriye dönük özellik taşısa da ret kararının verildiği zamana kadar alınmış olan genel kurul kararları geçerlidir. Türk Ticaret Kanunu’nun 612/4. maddesi gereğince esas sermaye paylarını devralan kişinin esas sermaye paylarından doğan oy kullanma ve buna bağlı olan diğer haklar esas sermaye payının ortaklık, ortak veya üçüncü bir şahıs hesabına satın alınmış olması ve müktesibin genel kurul kararıyla reddedilmiş olması durumunda donacaktır. Bilgi alma hakkı, inceleme hakkı, denetçi talep etme gibi diğer yönetsel haklar kullanılmakla tükeneyeğinden bir tasfiye işlemine gerek duyulmayacaktır²⁷⁸.

Türk Ticaret Kanunu’nun 594/1. maddesine göre esas sermaye paylarının ve sahiplerine ilişkin değişikliklerin pay defterine kaydı gerekeğinden genel kurul kararı ile müktesibin reddedilmesi durumunda da pay defterine kayıt yapılacaktır. Genel kurul

²⁷⁵ Bkz. Üçüncü Bölüm, 3.1.2.

²⁷⁶ Oğuzman/Öz, Borçlar II, s. 363, 366; Dural, s. 122.

²⁷⁷ İstanbul Üniversitesi Hukuku Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, Kararlar Kitabı (2015-2016), s. 331-332.

²⁷⁸ Tamer Bozkurt/Ozan Can, Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras, Eşler Arasındaki Mal Rejimi Hükümleri ve Cebri İcra Yoluyla Geçiş Durumunda Müktesibin Bilgi Alma Hakkına İlişkin Değerlendirmeler, Prof. Dr. Hikmet Sami Türk’e Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara 2017, s. 169.

tarafından usulüne uygun ret kararı alınıncaya kadar müktesibin pay defterine kaydedilmiş olması durumunda, müktesibin terkin ve yeni ortağın kaydının gerçekleştirilmesi gerekir. Terkin ve kayıt işlemi, ortaklık tarafından re'sen gerçekleştirilir²⁷⁹.

Türk Ticaret Kanunu'nun 598/1. maddesine göre esas sermaye paylarının geçişi, ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Yine aynı Kanunun 598/2. maddesi uyarınca esas sermaye payının otuz gün içerisinde tescil talebinde bulunulmamış olması halinde reddedilen müktesip, isminin ticaret sicilinden sildirilmesini isteyebilecektir. Burada söz konusu olan otuz günlük süre, esas sermaye payının yeni ortağa geçtiği tarihten itibaren²⁸⁰.

²⁷⁹ Demirkapı, s. 395-396.

²⁸⁰ Şener, Limited Ortaklıklar, s. 327

SONUÇ

Esas sermaye payı, Türk Ticaret Kanunu'nda açıkça tanımlanmamış olmasına rağmen, limited şirketlerde ortakların taahhüt edebileceği en küçük birim olarak kabul edilir ve ortaklık hak ve borçları içinde barındırır. Eski Ticaret Kanunu döneminde, limited ortaklıklarda "bir ortak bir sermaye payı" ilkesi geçerliyken, TTK'nin 583/3. maddesi ile birden fazla esas sermaye payına sahip olma imkanı tanınmıştır. Bu düzenleme, esas sermaye payının bölünmesine gerek kalmadan hukuki işlemlere konu olabilmesini sağlamıştır. Ayrıca, TTK'nin 593/2. maddesi, esas sermaye paylarının ispat niteliğini taşıyan senetlere veya nama yazılı senetlere bağlanabileceğini belirtir.

Esas sermaye payları, kuruluş, sermaye artırımı ve ticaret şirketlerinin yeniden yapılandırılması gibi durumlarda aslen iktisap edilebileceği gibi, miras, cüz'i halefiyetin uygulandığı sözleşmeler, vasiyet, cebri icra, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya mahkeme hükmü ile de devralınabilir. TTK'nin 596. maddesi, esas sermaye paylarının miras, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri ve cebri icra yoluyla geçişini düzenler. Ancak, miras, vasiyet ve cebri icra gibi durumlar bir irade içerdiğinden, bu durumları "özel iktisap halleri" olarak adlandırmak daha doğru olabilir.

Özel iktisap halleri, ortaklık ve müktesip arasındaki yakınlık ile alacaklıların korunması amacına dayanır. Bu hükümler doğrultusunda, esas sermaye payları kanuni veya atanmış mirasçılar tarafından "miras yoluyla iktisap" edilebileceği gibi, murisin ölüme bağlı tasarrufları ile de elde edilebilir. Ayrıca, anonim ortaklıklara ilişkin hükümlerde belirtilmemiş olmasına rağmen, TTK'nin 596. maddesinde belirtilmeyen miras paylaşımı da bu kapsama dahildir.

Cebri icra, esas sermaye payının haczedilmesi veya rehnedilmesi sonucunda paraya çevrilmesini, hapis hakkının paraya çevrilmesini, iflas ve konkordato suretiyle iktisapını kapsar. Ancak, sadece haciz, rehin ve hapis hakkı esas sermaye paylarının iktisabı açısından tek başına yeterli değildir.

Özel iktisap hallerinin Türk Ticaret Kanunu 596. maddede sayılanlarla sınırlı olup olmadığı konusunda, bu hükmün istisnai niteliği ve istisnaların dar ancak amaçsal yorumlanabileceği dikkate alınarak bir sonuca varılmalıdır. Limited ortaklıklarda esas sermaye paylarının devrinde genel kurulun onayına gerek duyulması, ortaklığın azami elli kişiden oluşması gibi unsurlar, limited ortaklığın şahıs ortaklığına ilişkin özelliklerini yansıtır. Ancak kanun koyucu, esas sermaye paylarının devrine getirilen sınırlandırmaların, ortaklık sözleşmesi ile kaldırılmasına imkan tanımıştır.

Ortaklık sözleşmesi ile esas sermaye paylarının devrine ilişkin düzenlemelerin özel iktisap hâllerine etkisi ve bu hâllerle ilgili ayrı düzenlemeler yapılabilmesi, önemli konulardan biridir. Bu düzenlemelerin amacı, eski ortağın hukuki halefiyetini güvence altına alarak esas sermaye paylarının sahihsiz kalmasını engellemektir.

Özel iktisap hâllerinin gerçekleşmesi durumunda yapılacak işlemler önem taşır. Bu kapsamda, özel iktisap hâllerinin gerçekleşmesi ve bu hâllerin esas sermaye payından doğan hakların kullanılması amacıyla ortaklığa bildirimde bulunulması gerekir. Eğer ortaklık özel iktisap hâlini daha önceden öğrenmemişse, yapılan bildirim ortaklık bakımından öğrenme anlamına gelir ve ret hakkı için üç aylık hak düşürücü sürenin başlamasını sağlar.

Ortaklık, esas sermaye payını özel iktisap hâllerinden biri ile edinen müktesibi ya açıkça ve yazılı olarak reddetme ya da tanıma hakkına sahiptir. Esas sermaye paylarının özel iktisap hâllerine ilişkin düzenlemelerin amacı, eski ortağın hukuki halefiyetini güvence altına alarak esas sermaye paylarının sahihsiz kalmasını engellemektir. Bu nedenle, esas sermaye paylarının devrinin ortaklık sözleşmesi ile yasaklanmasının, özel iktisap hâllerine etkisi olmayacaktır.

Özel iktisap hâllerinin gerçekleşmesi, müktesip için esas sermaye paylarının mülkiyetini, bu paylardan doğan hakları ve borçları iktisap anında beraberinde getirir. Dolayısıyla, özel iktisap hâllerini gerçekleştiren müktesip, kâr payı hakkı, rüçhan hakkı gibi malvarlıksal haklara ve yönetsel haklara sahip olur. Ayrıca, ek ödeme ve yan edim yükümlülükleri gibi hükümlere de tabi olacaktır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 596/1. maddesine göre, esas sermaye payları ile paydan doğan hakların ve borçların ortaklığın onayına gerek olmaksızın derhal müktesibe geçmesi, bu durumun müdürler tarafından pay defterine kaydedilmesi ve ticaret siciline tescil ettirilmesi anlamına gelir. Ancak, bu kayıt ortaklığın ön alım hakkından vazgeçtiği anlamına gelmez. Eğer ortaklık ret kararı verirse, bu durum bozucu şart niteliğindedir ve ortaklık ilişkisi geriye dönük olarak sona erer. Bu durumda, pay defterindeki kaydın düzeltilmesi ve ticaret siciline tescil ettirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- ACAR, Faruk; **Aile Hukukumuzda Aile Konutu, Mal Rejimleri ve Eşin Yasal Miras Payı**, Genişletilmiş ve Güncellenmiş 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.
- AKBAY, Direnç; **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları**, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.
- AKIN, Murat Yusuf; **Anonim Ortaklıkta Bağlı Nama Yazılı Hisseler**, Birinci Basıdan Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014.
- AKINTÜRK, Turgut/ Derya ATEŞ KARAMAN, **Aile Hukuku**, 14. Bası, Beta Basım Yayınevi, İstanbul 2012.
- AKKANAT, Halil; **Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi**, 1. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2004.
- ALIŞKAN, Murat; **Limited Şirket Tarihçe Niteliği**, Legal Yayıncılık, İstanbul 2013.
- ANTALYA, Gökhan; **Miras Hukuku Cilt 3**, 3. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2019.
- ARSLAN, Ramazan/ Ejder YILMAZ/ Sema Taşpınar AYVAZ; **İcra ve İflâs Hukuku**, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.
- ARSLANLI, Halil, Hayri Domaniç; **Türk Ticaret Kanunu Şerhi Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması**, Türk Ticaret Kanunu Şerhi Cilt III, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.
- BAHTİYAR, Mehmet; **Ortaklıklar Hukuku**, Güncellenmiş 16. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2022.
- BAŞÖZEN, Ahmet; **İcra ve İflas Hukuku Ders Notu ve Soru Bankası**, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2019.
- BERBEROĞLU YENİPİNAR, Filiz; **Boşanmada Mal ve Paraların Paylaşılması**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020.
- BİLGİLİ, Fatih, Ertan Demirkapı; **Şirketler Hukuku**, Dora Yayıncılık, Bursa 2013.
- BOZKURT, Tamer; **Anonim Şirketlerde Pay Devrinin Sınırlandırılması (Bağlam) – DieVinkulierung-**, 1. Baskı, On İki Levha, İstanbul 2016. (Anılış: Bağlam)
- BOZKURT, Tamer; **Şirketler Hukuku**, Legem Yayıncılık, Ankara 2020. (Anılış: Şirketler Hukuku)
- BOZKURT, Tamer / CAN, Ozan; **Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras, Eşler Arasındaki Mal Rejimi Hükümleri ve Cebri İcra Yoluyla Geçiş Durumunda**

- Müktesibin Bilgi Alma Hakkına İlişkin Değerlendirmeler**, Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'e Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara 2017.
- BUZ, Vedat; **Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar**, 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2005.
- ÇAMOĞLU, Ersin; **Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Kamu Borçlarından Sorumluluk ile)**, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010. (Anılış: Sorumluluk)
- ÇAMOĞLU, Ersin; **Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri**, 1. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020. (Anılış: Limited Ortaklıklar)
- ÇAPA, Mehmet Sadık; **Anonim ve Limited Şirketlerin Kendi Paylarını İktisap Etmesi**, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2013.
- ÇEBİ, Hakan; **Limited Şirketler Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara 2019.
- ÇONKAR, Mustafa Halil; **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibi Sıfatının İspatlanması**, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.
- DAĞ, Üner; **Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibi Açısından Oy Hakkının Kazanılması ve Kullanılması**, Beta Yayıncılık, İstanbul 1996.
- DEMİRKAPI, Ertan; **Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Ortaklıkta Payın Devri**, Güncel Yayınevi, İzmir 2008.
- DEREKAYA, Çağrı Kemal; **Limited Şirketlerde Pay Devri**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022.
- DÖNMEZ, R. Murat; **Anonim ve Limited Şirketlerde Hisse Haczi ve Paraya Çevrilmesi**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Güncellenip Genişletilmiş 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011.
- DURAL, Mustafa/Tufan ÖĞÜZ/ Mustafa Alper GÜMÜŞ; **Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku**, 11. Baskı, Filiz Kitapevi, İstanbul 2016.
- DURAL, Mustafa/Turgut Öz; **Türk Özel Hukuku Cilt IV, Miras Hukuku**, Yenilenmiş 13. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019.
- ERDEM, Nuri; **Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi**, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019.
- EREN, Fikret/İpek YÜCER AKTÜRK, **Türk Miras Hukuku**, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2019.
- ERGÜNE, Mehmet Serkan; **Taşınır Mülkiyeti**, On İki Levha, İstanbul 2017.
- FEYZİOĞLU, Feyzi Necmeddin; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt-1, Yenilenmiş ve Genişletilmiş İkinci Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1976.

- GÜMÜŞ, Mustafa Alper; **Teoride ve Uygulamada Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri (TMK m. 185-281)**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008.
- HAMAMCIOĞLU, Esra; **Aile Tipi Limited Şirketlerde Şirket Sözleşmesi**, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2022.
- HELVACI, Mehmet; **Anonim Ortaklıkların Bölünmesi (Yeniden Yapılandırma Modeli Olarak Bölünme)**, Beta Yayıncılık, İstanbul 2004.
- İPEKEL KAYALI, Fena; **Türk Ticaret Kanunu'na Göre Birleşmeler**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014.
- KAÇAK, Nazif; **Açıklamalı ve İçtihatlı Boşanmada Mal ve Paraların Paylaşımı**, 3. Baskı, Ankara 2012.
- KARAKILIÇ, Hasan; **Limited Ortaklıkta Rekabet Yasağı**, On İki Levha, İstanbul 2019. (Anılış: Rekabet)
- KARAKİMSELİ, Ayşe; **Eşler Arasındaki Yasal Mal Rejimine Karşı Alacaklıları Koruyucu Düzenlemeler**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2017.
- KARASU, Rauf; **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Ortaklıkta Emredici Hükümler İlkesi**, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2015.
- KARSLI, Abdurrahim; **İcra ve İflas Hukuku**, 3. Baskı, Alternatif Yayıncılık, İstanbul 2014.
- KAYA, Arslan; **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı**, Ankara, BTHAE Yayınları, 2001, s. 76. (Anılış: Anonim Ortaklıklar)
- KAYA, Arslan; **Gerekçeli, Karşılaştırmalı - Notlu Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun**, Beta Yayıncılık, İstanbul 2016. (Anılış: Türk Ticaret Kanunu)
- KAYA, Arslan; **Müktesep Haklar, 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu**, Beta Yayıncılık, İstanbul 1997. (Anılış: Müktesep Haklar)
- KENDİGELEN, Abuzer; **Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı**, Beta Yayıncılık, İstanbul 1994.
- KENDİGELEN, Abuzer; **Ticaret Şirketlerinde Nev'i Değişirme -Ticaret Kanunumuzun Düzenlemesi - Tatbikat ve Doktrinin Tutumu-, Makalelerim, Cilt I: 1986-2001**, Üçüncü Bası, On İki Levha, İstanbul 2018. (Anılış: Nev'i Değişirme)
- KENDİGELEN, Abuzer; **Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016.

- KILIÇOĞLU, M. Ahmet; **Katkı ve Katılma Alacağı**, 6. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2016.
- KIRCA, İsmail/Çiğdem KIRCA; **Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Anonim ve Limited Şirketlerde Bağlamın Etkisizleşmesi**, Prof. Dr. Bilge Öztan'a **Armağan**, Turhan Kitabevi, Ankara 2008.
- KIRCA, İsmail/Feyzan Hayal Şehirali Çelik/Çağlar Manavgat; **Anonim Şirketler Hukuku**, Cilt 2/2, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, BTHAE Yayınları, Ankara 2016.
- KIZILYEL, Güventürk; **Anonim Ortaklıkların Pay Devri ve Sınırlamaları**, Aristo Yayınları, İstanbul 2018.
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip; **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, Yenilenmiş, Genişletilmiş, Tamamlanmış 4. Basıdan 7. Tıpkı Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2017.
- KÖPRÜLÜ, Bülent; **Miras Hukuku Dersleri**, Genişletilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1985.
- KURTBAŞ, Serap; **Tenkise Esas Alınan Tereke**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.
- KURU, Baki; **İcra ve İflas Hukuku El Kitabı**, Tamamen Yeniden Yazılmış ve Genişletilmiş İkinci Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- MOROĞLU, Erdoğan; **Anonim Ortaklıkların Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Güncellenmiş ve Genişletilmiş Sekizinci Baskı, On İki Levha, İstanbul 2017.
- MOROĞLU, Erdoğan; **Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı**, Güncelleştirilmiş 4. Baskı, On İki Levha, İstanbul 2018 (Anılış: Sermaye Artırımı)
- NARBAY, Şafak; **Anonim Ortaklıkta Pay Defteri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.
- OĞUZMAN, M. Kemal, Turgut Öz; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler** Cilt I, Gözden Geçirilmiş 16. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018.
- OĞUZMAN, Kemal/Özer Seliçi/Saibe Oktay Özdemir; **Eşya Hukuku**, Yenilenmiş ve Mevzuata Uyarlanmış 17. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014.
- ÖZDAMAR, Emine; **Anonim Şirkette Pay Devri**, Adalet Yayınevi, Ankara 2019.
- ÖZTAN, Bilge; **Kişiler Hukuku Gerçek Kişiler**, 11. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2021.

- PEKCANITEZ, Hakan/Oğuz ATALAY/Meral SUNGURTEKİN ÖZKAN/ Muhammet ÖZEKES, **İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı**, 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018.
- POROY, Reha/Ünal TEKİNALP; **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, Gözden Geçirilmiş ve Yeniden Yazılmış 22. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018.
- POROY, Reha/Ünal TEKİNALP/Ersin ÇAMOĞLU; **Ortaklıklar Hukuku II**, 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019.
- PULAŞLI, Hasan; **Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri**, 1. Basım, Dayınlarlı Yayıncılık, Ankara 1992. (Anılış: Bağlı Nama)
- PULAŞLI, Hasan; **Şarta Bağlı İşlemler ve Hukuki Sonuçları**, Dayınlarlı Yayıncılık, Ankara 1989. (Anılış: Şarta Bağlı İşlemler)
- PULAŞLI, Hasan; **Şirketler Hukuku Şerhi**, Cilt II, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018. (Anılış: Şirketler Hukuku)
- SEROZAN, Rona; **Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku**, 8. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018.
- SEVİ, Ali Murat; **Anonim Ortaklıkta Payın Devri**, 4. Baskı Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018.
- ŞENER, Oruç Hami; **Limited Ortaklıklar Hukuku**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.
- ŞENER, Oruç Hami; **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı**, 2.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.
- TANDOĞAN, Haluk; **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Cilt I/1, Tümü Yeniden İşlenmiş ve Genişletilmiş 5. Basım'dan 6. Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008.
- TAŞDELEN, Nihat; **Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih**, 1. Baskı, Yetkin, Yayınları, Ankara 2012.
- TEKİNALP, Ünal; **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Tek Kişi Ortaklığı, Anonim ve Limited Ortaklıklar, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme ve Tür Değiştirme**, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013.
- TOPSOY, Fevzi; **Şirketler Hukuku Ders Notları**, Legal Yayıncılık, İstanbul 2019.
- TİMUÇİN, Muşul; **İcra ve İflâs Hukuku**, C. I, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- UZEL, Necdet; **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanuna Göre Anonim Ortaklıkta Esas Sözleşmesel Bağlam**, 1. Basım, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2013.

- YAZICI, Ayşe Nur Merve; Miras Ortaklığının Paylaşmadan Önceki Durumu**,1.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018.
- YILDIRIM, Ali Haydar; 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**, Dora Yayıncılık, Bursa 2013.
- YILDIZ, Şükrü; Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku**, Arıkan, İstanbul 2007.
- ZEYTİN, Zafer; Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi**, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.

MAKALELER

- BURUL, Göktuğ Can; Limited Şirketlerde Esas Sermaye Payının Geçiş Ve Gerçek Değerden Satın Alma Hakkı**, BKA Hukuk Bürosu, http://www.bka-la.w.com/Files/636430807456488726_son_limited_sirketlerde_esas_sermaye_paylarinin_gecisi.pdf, 08.10.2017, e.t.: 25.12.2023.
- DEVELİ AYVERDİ, Emine; Limited Şirket Esas Sermaye Payının Devrine İlişkin Genel Kurul Kararı ve İptal Edilebilirliği**, İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt: 80, Sayı:1, İstanbul 2022.
- DURAL, Halil Ali; Limited Şirket Esas Sermaye Payının Miras Eşler Arası Mal Rejimi ve İcra Yoluyla Edinilmesine İlişkin TTK m. 596 Düzenlemesi Üzerine Düşünceler ve Eleştiriler**, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı:1, İstanbul 2018.
- HELVACI, Mehmet; Ticaret Ortaklıklarında Sermaye Payı Nedeniyle Oluşan Faiz Üzerine Düşünceler**, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2001.
- KARASU, Rauf; Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Nama Yazılı Payların Devrinin Sınırlandırılması**, GÜHFD, S. 1-2, C. 12, İstanbul 2008.
- KAYA, Arslan; Özel Denetim İsteme Hakkının Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı ile İlişkisi**, BATİDER, C. 31, S. 1, 2015.
- TEOMAN, Ömer; Bağlı Nama Yazılı Pay (Senedi) ve Halka Açık Anonim Ortaklık Kavramları Üstüne Düşünceler**, Otuz Yıl Ticaret Hukuku - Tüm Makalelerim, Cilt I, 1971-1982, Üçüncü Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2000.
- TEKİNALP, Ünal; Bağlı Nama Yazılı Hisse Senetlerinin Mirasa Konu Olmaları Hâlinde Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar (I)**, İktisat ve Maliye Dergisi, C. 28, S. 6, 1981.

- TEKİNALP, Ünal; **Pay Defterine Yazımın Hukuki Niteliği Sorunu, Yargıtay Onbirinci Hukuk Dairesinin Bir Kararı Üzerine Düşünceler**, İktisat ve Maliye Dergisi, C. 25, S. 1, 1978.
- TÜRE, Murat; **Yargıtay Kararları Işığında Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Devri**, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, C:-, S: 51, 1 Temmuz 2022
- SAYIN; Hediye Bahar; **Limited Şirketlerde Yan Edim Yükümlülüğünün Hukuki Niteliği, Hizmet Ettiği Amaç ve Konusu**, AHBVÜHFD, C. 23, S. 1, Y. 2019.
- SİRMEN, Lale; **Türk Özel Hukukunda Şart**, BTHAE Yayınları, Ankara 1992.
- SÜLEYMANLI, Server; **Anonim Ortaklıklar Hukukunda Bağlamın Neden Olduğu Sorunlara Çözüm Önerileri**, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 2, Konya 2008.
- YILDIZ Şükrü/İbrahim Özbay; **Bağlı Nama Yazılı Payların TTK m. 418/f. 4’de Yazılı Sebeplerle Kazanılmasında Yönetim Kurulu Üyeleri ile Pay Sahiplerine Tanınan Gerçek Değerden Satın Alma Hakkı**, XXII. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Bildiriler-Tartışmalar, Ankara 2006,
- YÜKSEL, Sinan H.; **Borsaya Kote Edilmemiş Nama Yazılı Payların Devrinde Şirketin Alım Önerisinde Bulunarak Onay İstemini Reddetme Hakkı (Kaçış Klozu)**, GSÜHFD, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Saygı Sempozyumu, 26 Ekim 2013, S. 2013/2.
- ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal/İsmail Kırca/Çağlar Manavgat; **Anonim Şirketler Hukuku, Cilt 1, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu**, BTHAE Yayınları, Ankara 2013.
- NUSSBAUM, Martin F., Reto Sanwald, Markus Scheidegger; **Kurzkomentar zum neuen GmbH Recht**, Cosmos, Bern 2007, Art. 788, N. 6-7.

EKLER

Ek A. Tez Etik Kurulu İzin İstek/Onay Formu

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	GÜRAY GÖÇER
ÖĞRENCİ NO	2022005031
TEL. NO.	
E - MAİL ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	ÖZEL HUKUK
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	2023/2024 - GÜZ / BAHAR DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	LİMİTED ŞİRKETLERDE ESAS SERMAYE PAYININ KANUNİ GEÇİŞ HALLERİ
TEZİN AMACI	Çalışmanın temel amacı, limited şirketlerde esas sermaye paylarının kanuni geçiş halleri konusunu kapsamlı bir şekilde incelemektir.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Çalışmamızda, esas sermaye payının devri konusunu daha iyi anlayabilmek için başlangıçta limited şirket esas sermaye ve esas sermaye payı kavramlarına genel bir bakış sunuyoruz. Daha sonra, esas sermaye paylarının kanunu geçiş halleri aşamalarını ayrıntılı bir şekilde ele alıyoruz. Limited şirkette esas sermaye payının devri sırasında, bir tarafın ortaklık durumu sona ererken, diğer tarafın şirkete ortaklık hakkı başlamaktadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile limited şirketlerde esas sermaye payının kanuni geçiş halleri konusunda birçok düzenleme yapılmış olmasına rağmen, özellikle miras, eşler arası mal rejimi ve cebri icra yolu işlemine ve uygulamada ortaya çıkabilecek sorunlara yönelik düzenlemeler eksik veya yetersiz olabilir. Bu nedenle, bu çalışmada kanun tarafından düzenlenmeyen veya yetersiz düzenlenen konuları, öğretilerdeki farklı görüşler ve Yargıtay kararlarıyla birlikte ele alıyoruz.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI- ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇEKLERİN UYGULANACAĞI EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, ... V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	
ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: GÜRAY GÖÇER	ÖĞRENCİNİN İMZASI: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır. TARİH:15.01.2024

TEZ/ ARASTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU						
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.						
2. Anılan konu faaliyet alanı içerisine girmektedir.						
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	ANA BİLİM DALI BAŞKANININ ONAYI		SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI		
Adı - Soyadı: Selen KARAAGAC	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: Faruk ANDAÇ		Adı - Soyadı: Murat KOÇ		
Unvanı: Dr. Öğr. Üyesi	Unvanı:	Unvanı: Prof. Dr.		Unvanı: Prof. Dr.		
İmzası: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası:	İmzası: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.		İmzası: Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.		
... / ... / 20...	... / ... / 20...	... / ... / 20...		... / ... / 20...		
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER						
Adı - Soyadı: Şehnaz ŞAHİNKARAKAŞ	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Şirvan KALSIN	Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Mustafa Tefik ODMAN	Adı - Soyadı: Hüseyin Mahir FİSUNOĞLU	Adı - Soyadı: Jülide İNÖZÜ
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.
İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.
... / ... / 20...	... / ... / 20...	... / ... / 20...	... / ... / 20...	... / ... / 20...	... / ... / 20...	... / ... / 20...
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	☒	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, ... / ... / 20... - ... / ... / 20... tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.				
OY ÇOKLUĞU İLE	☐					
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ SEKRETERLİĞİNE ONAYLAR ALINMAK ÜZERE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA FORMDAKİ YAZI ON İKİ PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILACAKTIR.						

Ek B. Sosyal Bilimler Enstitü Md. Tez Etik Kurulu İzin İstek Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : E-81570533-044-2400000946
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurul İzni Hk.

31.01.2024

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 18.01.2024 tarih ve E-23867972- 050.04.04-2400000559 sayılı yazınız
b) 18.01.2024 tarih ve E-23867972- 050.04.04-2400000575 sayılı yazınız.
c) 19.01.2024 tarih ve E-23867972- 050.04.04-2400000616 sayılı yazınız.
ç) 22.01.2024 tarih ve E-23867972- 050.04.04-2400000646 sayılı yazınız.
d) 24.01.2024 tarih ve E-23867972- 050.04.04-2400000722 sayılı yazınız.

İlgi yazılarda söz konusu edilen Özge KÖSE, Müge Ayşe ÖZTÜRK, Gülşah DOĞAN, Aslıhan ÇANKAYA, Ayşe Beyza ŞAHİN, Güray GÖÇER ve Mahmut KAPLAN isimli öğrencilerimize ait tez evrakları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda incelenerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek C. Çağ Üniversitesi Rektörlük Makamının Tez Etik Kurulu İzin Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-050.04.04-2400000559

18.01.2024

Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu Kararı Alınması Hk.

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi: Rektörlük Makamının 09.03.2021 tarih ve E-81570533-050.01.01-2100001828 sayılı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu konulu yazısı.

İlgi tarihli yazı kapsamında Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programında tez aşamasında kayıtlı Güray GÖÇER, Mahmut KAPLAN isimli öğrencilere ait tez evraklarının " Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayı" alınmak üzere Ek'lerde sunulmuş olduğunu arz ederim.

Prof. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ek : Öğrencilere Ait Dosyalar.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.